

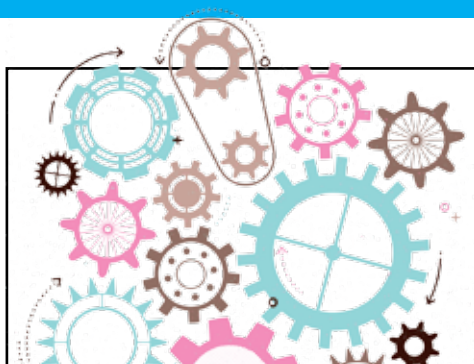
دوماهنامه تخصصی

شماره ۱۷ | آبان و آذر ۱۳۹۷

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

پیام اقتصادی

بورس کار

بورس کالا به متنوع ترین
بازار کالایی کشور
تبدیل شده است

**یک بورس
صدها صنعت**

حسین سلاح ورزی، نایب رییس اتاق بازرگانی ایران از کارکردهای بورس کالا در اقتصاد می گوید

شفافیت، پادزهر فساد اقتصادی

سفر به تربت زعفرانی ترین شهر جهان

با گفتارهایی از مسوولان شهرستان تربت حیدریه
و تولید کنندگان و صادر کنندگان زعفران

گفت و گو با مدیر عامل
فولاد مبارکه اصفهان
چگونه پای
بخش خصوصی
به تولید باز شد؟

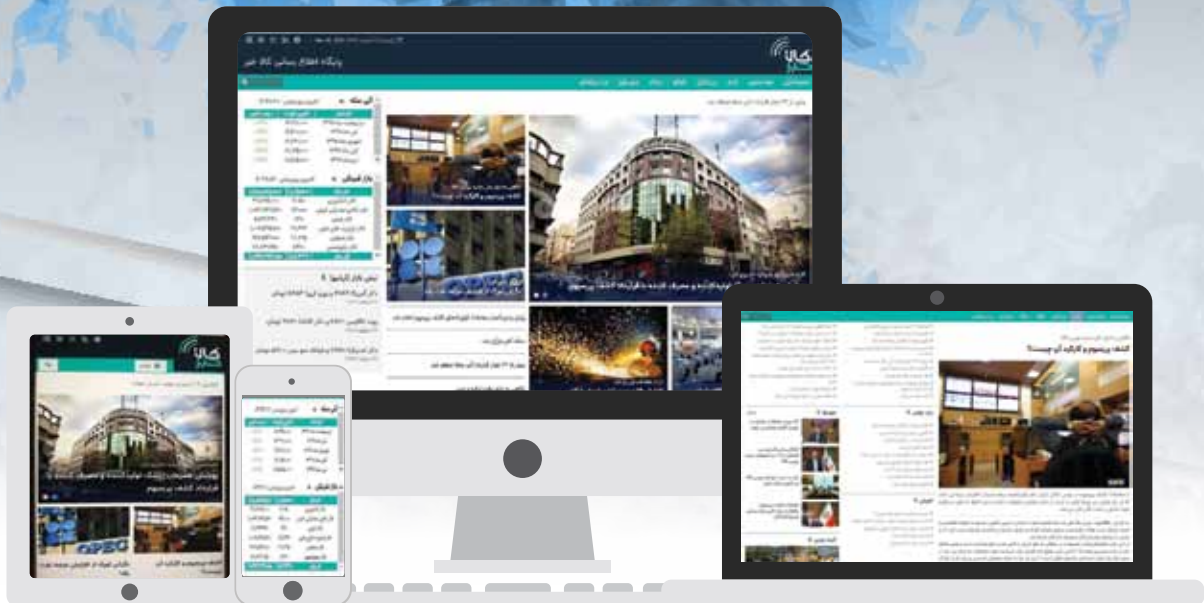

گفت و گو با مدیر عامل
ذوب آهن اصفهان
عبور از
پیچ بحران

پایگاه اطلاع رسانی

کالاخبر

www.ime.co.ir

[imereport](https://www.instagram.com/imereport)

[@kalakhabar](https://www.telegram.com/kalakhabar)

www.imereport.ir

بازار را از وبگاه ما ببینید

- مرور تحولات بازار کالای ایران و جهان
- جدیدترین تحلیل‌ها از روند معاملات
- معرفی ابزارهای مالی بورس کالا
- انعکاس دیدگاه کارشناسان و مسئولان
- مشاهده لحظه‌ای قیمت آتی زعفران
- مشاهده لحظه‌ای حجم معاملات بازار فیزیکی

صاحب امتیاز: شرکت بورس کالای ایران - زیر نظر شورای سردبیری

مدیر مسئول: حامد سلطانی نژاد

همکاران این شماره: امید امانی، پرویز امانیان، مهدیه انوشه، محمدحسین بابالو، الهه پیروی، مهدی حاجی‌وند، رویا ذوالفقاری، مریم زمانیان، سنان صمدی، میثم طاهری، محمدرضا طهماسبی، حبیب‌علیزاده، گلاره کحالی، سودابه کیوان‌فر، مارال لاریجانی، فاطمه مشیدی، میترا ممسنی، نیما نائینیان، سحر نمایشی، محسن نعمتی، سعیده جلادتی

عکاس: سجادرزم

صفحه‌آرایی: مهدی امامی

چاپخانه: واژه پرداز اندیشه

نشانی: تهران، خیابان آیت‌الله طالقانی، نبش بندرانزلی، شماره ۳۵۱

تلفن: ۸۵۶۴۰۰۰۰ - ۲

نمبر: ۸۸۳۸۳۰۰۰

پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی

- ۴۱.....بازار پتروشیمی به تعادل رسید.....
۴۲.....ناکارآمدی محدودیت‌ها.....
۴۴.....فراز و فرود قیصر درجاده نوسان.....
۴۶.....PVC همه فن حریف.....

صنعتی و معدنی

- ۵۱.....چتر حمایتی بورس کالا برای مشتریان کوچک.....
۵۲.....بازگشت آرامش به بازار آهن.....
۵۴.....هدایت نقدینگی به سمت تولید.....
۵۶.....رضایت از شیوه جدید تامین مالی.....

بین‌الملل

- ۵۸.....نفوذ انگلیسی.....
۶۰.....بازی قدرت در زمین نفت.....
۶۴.....زعفران ۲۰۲۰.....
۶۵.....عامل بی ثباتی بازار کشاورزی.....
۶۶.....نقشه‌چینی‌ها برای بازار دانه‌های روغنی.....
۶۷.....اهمیت آمارهای بورس کالا در تحلیل بازار سهام.....

- آمار ۸ ماهه زیر ذره‌بین.....
۵.....شفافیت پادزهر فساد اقتصادی.....
۶.....یک بورس، صدها صنعت.....
۸.....عبور از پیچ بحران.....
۱۰.....چگونه پای بخش خصوصی به تولید باز شد؟.....
۱۲.....ابزاری که قفل تامین مالی را می شکند.....
۱۴.....جای خالی موسسات رتبه بندی.....
۱۶.....شفافیت ثمره بورس کالا برای اقتصاد.....
۱۸.....تغییر نگاه‌ها به کسب و کار.....
۱۹.....۱۱ سال همراهی با اقتصاد ایران.....
۲۰.....

طلا و بازار مشتقه

- ۲۳.....صندوق‌های طلا، ابزاری برای مدیریت نقدینگی.....
۲۴.....چراغ سبز صندوق‌های طلا به سرمایه‌گذاران.....
۲۸.....سودهایی به سنگینی صندوق‌های طلا.....
۳۰.....جلیقه زرد بر تن بازار طلا.....

کشاورزی

- ۳۳.....سفر به تربت، زعفرانی ترین شهر جهان.....
۳۶.....پول نقد در حساب کشاورزان.....
۳۸.....عطر گل‌های بنفش در تالار نقره ای.....

زیر ذره بین آمار ۸ ماهه

◀ امیدامانی

ارزش کل معاملات بورس کالای ایران در ۸ ماهه نخست امسال در دو بخش بازار فیزیکی و مالی با رشد ۱۲۶ درصدی روبه‌رو شد و به بیش از ۱,۳۴۷ هزار میلیارد ریال رسید. به گزارش «پیام اقتصادی بورس کالا» آمار معاملات بازار فیزیکی بورس کالای ایران در ۸ ماهه سال ۹۷ حاکی از آن است که در این بازار و در مجموع بیش از ۱۷ میلیون و ۲۴۳ هزار تن محصول به ارزشی حدودی ۵۴۴ هزار میلیارد ریال داد و ستد شد که حجم معاملات نسبت به مدت مشابه سال گذشته تقریباً تغییری نداشت اما ارزش معاملات بارشد ۸۰ روزه رو شده است.

◀ تالار کشاورزی

بر این اساس در ۸ ماهه سال ۹۷ و در تالار محصولات کشاورزی یک میلیون و ۷۳۹ هزار و ۳۱۷ تن محصول به ارزشی بالغ بر ۲۴ هزار و ۴۷۲ میلیارد ریال داد و ستد شد که حجم و ارزش معاملات این تالار در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته با کاهش حجم ۴ و افزایش ارزش نزدیک به ۱۶ درصدی مواجه شده است. در این تالار ۱ میلیون و ۴۸۱ هزار و ۵۱۵ تن گندم، ۵۲ هزار و ۷۰ تن روغن خام، ۱۵۹ هزار و ۶۶۹ تن شکر، ۲۱ هزار و ۶۵۲ تن جو، یک هزار و ۴۲۰ تن خرما، ۳ هزار و ۳۰۰ تن دانه‌های روغنی و ۶۶ تن زعفران به فروش رسیده است. همچنین مقدار یک میلیون و ۶۰ هزار عدد جوجه یک روزه گوشتی نیز طی ۸ ماهه امسال مورد معامله قرار گرفته است.

◀ تالار فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی

همچنین طبق آمار ۸ ماهه بیش از ۷ میلیون و ۱۵۵ هزار و ۵۶۶ تن محصول به ارزش بیش از ۱۴۱ هزار میلیارد ریال در تالار فرآورده‌های نفتی به فروش رفت که حجم و ارزش محصولات معامله شده در این تالار به نسبت مدت مشابه سال گذشته به ترتیب کاهش یک و رشد ۱۳۲ درصدی را تجربه کرد. در این تالار بیش از سه میلیون و ۲۵۵ هزار تن و کیوم

باتوم، سه میلیون و ۱۶ هزار تن قیر، ۵۰۷ هزار و ۷۰ تن لوب کات، ۲۵۲ هزار و ۶۲۸ تن گوگرد، ۶۲ هزار و ۵۶۶ تن روغن، ۲۳ هزار و ۱۳۰ تن سلاپس واکس و ۳۳ هزار و ۱۱۳ تن عایق رطوبتی معامله شد. در تالار محصولات پتروشیمی بورس کالای طی ۸ ماهه امسال، بیش از سه میلیون و ۱۶۶ هزار تن محصول به ارزش بیش از ۱۸۳ هزار میلیارد ریال داد و ستد شد که حجم و ارزش معاملات این بازار نیز رشد ۱۹ و ۹۴ درصدی را نسبت به مدت مشابه سال گذشته تجربه کرده است. به این ترتیب در این تالار دو میلیون و ۱۶۹ هزار و ۷۸ تن مواد پلیمری، ۹۹۶ هزار و ۶۸۶ تن مواد شیمیایی و ۹۷۰ تن گازها و خوراکی‌ها به فروش رسید.

◀ تالار صنعتی و معدنی

آمار معاملات تالار محصولات صنعتی و معدنی نیز نشان می‌دهد که طی ۸ ماهه امسال، بیش از پنج میلیون و ۱۳۲ هزار و ۳۰۵ تن محصول به ارزش بیش از ۱۹۱ هزار میلیارد ریال مورد داد و ستد قرار گرفت که این تالار رشد ۵۶ درصدی ارزش معاملات نسبت به مدت مشابه سال گذشته را تجربه کرد. در این تالار چهار میلیون و ۳۴۹ هزار و ۹۱۰ تن فولاد، ۱۷۶ هزار تن آهن اسفنجی، ۱۵۳ هزار و ۲۳۰ تن مس، سه هزار و ۸۰۰ تن کنسانتره مولیبدن معامله شد. همچنین ۸۸ تن طلا به ارزش بیش از ۲۸۳ هزار میلیون ریال در این تالار مورد معامله قرار گرفت.

◀ بازار فرعی

حجم معاملات بازار فرعی طی ۸ ماهه ۵۴ هزار و ۹۳۵ تن محصول به ارزش بیش از دو هزار میلیارد ریال مورد داد و ستد قرار گرفت که این تالار کاهش

◀ بازار مشتقه

همچنین آمار معاملات قراردادهای مشتقه بورس کالای ایران بیانگر آن است که در مجموع در این بازار ۹ میلیون و ۷۲۳ هزار و ۱۵۴ قرارداد به ارزش بیش از ۷۵۰ هزار میلیارد ریال منعقد شد که نسبت به مدت مشابه سال گذشته رشد ۳۷۷ درصدی حجم و ۱۶۰ درصدی ارزش معاملات را نشان می‌دهد. به این ترتیب از ابتدای امسال تا پایان آبان ماه بیش از ۹ میلیون و ۷۰۹ هزار قرارداد آتی به ارزش بیش از ۷۵۰ هزار میلیارد ریال منعقد شد که نسبت به مدت مشابه سال گذشته بارشد ۳۸۶ درصدی حجم و ۱۶۱ درصدی ارزش روبه‌رو شده است. در این مدت همچنین ۱۳ هزار و ۲۰۲ قرارداد اختیار معامله منعقد شد.

◀ بازار مالی

همچنین در ۸ ماهه امسال و در بازار مالی که شامل اوراق سلف موازی استاندارد، گواهی سپرده کالایی و صندوق سرمایه‌گذاری است، بیش از یک میلیارد و ۶۷۶ میلیون و ۷۳۱ هزار قرارداد به ارزش بیش از ۵۳ هزار میلیارد ریال منعقد شد.

حسین سلاح ورزی، نایب رئیس اتاق بازرگانی ایران از کارکردهای بورس کالا در اقتصاد می گوید

شفافیت

پادزهر فساد اقتصادی

رویا ذوالفقاری

هنوز بسیاری از فعالان بازارهای فلزات و پتروشیمی شرایط معاملات کالاها قبل از تاسیس بورس کالا را از یاد نبرده اند. شرایطی که در روند معاملات انواع و اقسام تخلیفات و دور زدن های قانون رقم می خورد و نه نام و نشانی از خریداران باقی می ماند و نه اطلاعاتی از بازار مصرف در اختیار بود. به عبارت دیگر در آن زمان، عمده معاملات در اختیار گروه های خاص قرار داشت که به دلیل داشتن روابط نزدیک با برخی مدیران میانی شرکت های تولیدی، نهایت سوء استفاده را از نبود شفافیت بر سر بازار کالای کشور می کردند. اما از سال ۸۲ که بورس فلزات تهران و در ادامه بورس کشاورزی و راه اندازی بورس کالای ایران رقم خورد، آن دسته از افراد نیز به دلیل انجام معاملات زیر چتر شفافیت، از گلوگاه های اصلی بازار به حاشیه رانده شدند. به این ترتیب مقاومت در برابر رشد و بالندگی بورس کالای ایران به عنوان یکی از ارکان بازار سرمایه خیلی هم جای تعجب ندارد.

از آخرین نمونه های مقاومت این افراد در مسیر شفاف سازی اقتصاد ایران، می توان به پافشاری و اصرار آنها بر لزوم قیمت گذاری دستوری طی ماه های اخیر و همزمان با نوسانات ارزی اشاره کرد. احتساب قیمت پایه محصولات در بورس کالا آن هم با نرخی پایین تر از قیمت های واقعی بازار، دریچهای جذاب را در مقابل واسطه هایی باز می کرد که فرصت استفاده از شکاف بزرگ قیمت های دولتی و آزاد را فراهم می ساخت؛ رویدادی که پس از چند ماه ارائه اطلاعات از سوی مسئولان بازار سرمایه و به همت نمایندگان مجلس و اتاق بازرگانی و همراهی معاون اول رئیس جمهور و وزیر صنعت، معدن و تجارت، متوقف شد و امروز تعادل و آرامش به واسطه کشف واقعی قیمت ها در تالار معاملات حاکم شده است. در همین زمینه حسین سلاح ورزی، نایب رئیس اتاق ایران در گفت و گوی اختصاصی با «پیام اقتصادی بورس کالا» گفت: بورس کالا به عنوان یک بازار سازمان یافته کمک و نقش چشم گیری را در فرآیند عرضه،

❖ نادیده گرفتن هزینه‌های تولید

سلاح ورزی اظهار داشت: نظام تولیدی کشور از اجزای خاصی برخوردار است، دستمزد، هزینه‌های مالی، عوارض و حمل و نقل به عنوان اجزای اصلی قیمت تمام شده در تولید یک محصول به شمار می‌روند که در پیش گرفتن سیاست قیمتگذاری دستوری به معنای نادیده گرفتن تمام این عوامل و بروز مشکلات عدیده برای تولیدکنندگان می‌شود.

سلاح ورزی به نقش بورس کالا در افزایش کیفیت محصولات تولیدی تاکید و بیان کرد: بورس کالا به واسطه مکانیسم نظارت و نیز ضرورت رصد بر کیفیت محصولات عرضه شده، ضمن کمک به افزایش کیفیت محصولات تولیدی به دلیل رقابتی بودن قیمت‌ها، به طور حتم بر کیفیت محصولات نهایی تاثیر گذار بوده است. اینکه در مکانی کالای باکیفیت‌تر با درج تقاضا و قیمت بیشتری از سوی خریداران روبه رو شود، مسلماً شرکت‌ها را به تولید محصولات کیفی ترغیب می‌کند.

نائب رئیس اتاق ایران در ادامه به دوران قبل از تأسیس بورس کالا اشاره کرد و گفت: مشکلات عدیده‌ای در سال‌های قبل از راه‌اندازی بورس کالا برای تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان وجود داشت که از جمله آنها می‌توان به قیمت‌گذاری دولتی محصولات و سود بسیار ناچیز تولیدکنندگان، عدم شفافیت از روند تولید و فروش محصولات، شبکه‌های دلالی قدرتمند و رسیدن مواد اولیه با قیمت‌های بسیار بالا به دست مصرف‌کنندگان است که طی این سال‌ها بافت همگی این مشکلات به واسطه بورس کالا ترمیم شده است. سلاح ورزی معتقد است، در واقع از زمان تشکیل بورس کالا در اقتصاد بود که رانت و واسطه‌گری‌ها در مبادلات کالایی کمرنگ شد و اثر حواله و سهمیه بندی کالاها در اقتصاد به حداقل رسید. وی در پایان جایگزینی ضابطه و قانون به جای رفتارهای سلیقه‌ای و برخی روابط در تخصیص کالاها را از دیگر مزیت‌های بورس کالا برشمرد و گفت: بورس کالا، بازاری رسمی است که هر چه این دست بازارهای رسمی و شفاف را در اقتصاد تقویت کنیم، به نفع تولید و مردم عمل کرده‌ایم. در همین راستا امروز معاملات کالاها در بورس از قواعد و مقررات خاصی پیروی می‌کنند و به هیچ عنوان نمی‌توان در این سیستم به صورت سلیقه‌ای عمل کرد.

تقاضا و کشف قیمت رقابتی مجموعه کالاهای عرضه شده در این بورس ایفا می‌کند. وی افزود: اهمیت بورس کالا در شرایطی مثل امروز که تحریم و اختلالات عرضه و تقاضا بر بازار حاکم است، نمایان می‌شود و بیشتر می‌توان از توانایی‌های این بورس جهت کاهش التهاب بازارهای داخلی و بهبود وضعیت موجود در بازار استفاده کرد. سلاح ورزی به رویدادهای چندماه اخیر ناشی از نوسانات ارزی اشاره و بیان کرد: هر چند که برخی از مسایل مانند بحث قیمت‌گذاری از سوی برخی نهادهای بالادستی در بورس کالا، زمینه ناراحتی برخی از مصرف‌کنندگان، صنایع پایین دستی و بالادستی را فراهم کرده، اما باید توجه کرد که در روند بازار نباید دخالت دستوری رقم بخورد و همه عوامل اقتصادی باید به ساز و کار بورس کالا به عنوان نهادی مهم و موثر در ایجاد شفافیت اقتصادی احترام بگذارند. نائب رئیس اتاق ایران افزود: با توجه به اینکه بورس کالا در فضای اقتصاد رقابتی به عنوان یک ابزار مدرن و شناخته شده محسوب می‌شود و به شفافیت، ایجاد رقابت و عملکرد بهتر نظام بازار کمک می‌کند، بنابراین بهتر است تا تدابیری جهت عرضه محصولات تولیدی تولیدکنندگان به بورس کالا اتخاذ شود. همچنین اگر شرایطی مهیا شود تا کل زنجیره تولید محصولات از بالادستی و پایین دستی در بورس کالا معامله شود، شاهد یک زنجیره شفافیت اطلاعاتی در کشور خواهیم بود که این اطلاعات به طور حتم برای اقتصاد و فعالان اقتصادی ارزشمند است. به گفته او، اجبار تولیدکنندگان به فروش محصولاتشان با نرخ‌های پایین‌تر از قیمت واقعی باعث مرگ تدریجی تولید می‌شود از این رو به دلیل وجود بورس کالا به عنوان بازاری شفاف در کشور، نیازی به قیمت‌گذاری دستوری نیست و قیمت‌ها در بورس کالا و در مقابل دیدگان مسوولان می‌تواند نظارت و تنظیم شود. نائب رئیس اتاق بازرگانی ایران گفت: نظام قیمت‌گذاری دستوری و دخالت دولت در تعیین قیمت از سابقه طولانی در کشور و دنیا به خصوص طی ۴۰ سال اخیر برخوردار است، در اغلب مواقع این اقدام به عنوان یک سیاست شکست خورده تلقی شده و هیچ‌گاه در کشور با نتیجه و جواب مثبتی همراه نبوده است. وی خاطرنشان کرد: اولین نکته قیمتگذاری دستوری این است که چنین اقدامی برخلاف تفکرات، مکانیسم بازار و همچنین اصل رقابت‌پذیری در بازار بوده است که این اقدام، زمینه ایجاد رشد، توسعه و افزایش کیفیت کالاها در بازار را از بین خواهد برد.

بورس کالا به متنوع ترین بازار کالایی کشور تبدیل شده است

یک بورس، صدها صنعت

◀ سودابه کیوان فر

بررسی روند پیدایش و تکامل بورس های

کالا در جهان حاکی از آن است که ظهور و بسط فعالیت های این گونه بازارها در عرصه اقتصاد کشورها از قرن ۱۹ به بعد در پی پاسخ گویی به برخی از نیازمندی های اقتصادی و در بسیاری موارد رفع برخی تنگناها و موانع در بازار کالاها بوده است.

به عبارت دیگر، وجود برخی مشکلات در بازار کالا (چه در بخش عرضه، تقاضا و چه در بخش توزیع) و به تبع آن نوسانات قیمت کالاها و همچنین برخی از نارسایی ها و ناکارآمدی های بازارهای سنتی از یک طرف و مزایا و منافع راه اندازی بورس های کالا و توانمندی آنها در رفع مشکلات فوق الذکر از طرف دیگر، مهم ترین انگیزه و عواملی هستند که موجب پدیدار شدن بورس های کالا در صحنه اقتصاد کشورهای مختلف گشته اند.

افزون بر این، نارسایی های بازار سنتی در شکل های نوسانات کاذب و عدم شفافیت در کشف قیمت و فقدان تضمین های لازم برای معامله گران از مهمترین دلایل راه اندازی بورس های کالایی در کشورهای جهان بوده است. در چنین شرایطی راه اندازی بورس های کالایی و به تبع آن، استفاده از ابزارهای مشتقه به ایجاد یک نظام سازمان یافته دادوستد و توزیع کالاها در کشورهای مختلف منجر شده و راه ورود به بازارهای جهانی را برای کشورها تسهیل نموده است. از این رو هم اکنون صدها بورس کالایی مدرن در سراسر جهان دایر است.

بازارهای کالایی که مهم ترین بخش اقتصادی یک کشور محسوب می شوند، شامل محصولات بالادستی مثل نفت خام تا صنایع میان دستی و پایین دستی در حوزه های معدنی، نفت و گاز و پتروشیمی، کشاورزی و صنعتی هستند. بدیهی است جمعیت بیش از ۸۰ میلیونی ایران نیز با این وسعت، تنوع زیستی و مواهب طبیعی، برای گذران معاش، ناگزیر به اتکا به ظرفیت های بخش کالا در مقایسه با بخش خدمات است؛ به ویژه اینکه با توجه به ظرفیت های مختلف کشورمان در زمینه نفت و گاز، معادن، محصولات کشاورزی و با توجه به موقعیت جغرافیایی ایران در خاورمیانه، نیاز به بورس کالایی وسیع تر در سطح مرجعی برای تعیین قیمت کالاها و مختلف در منطقه بیشتر از پیش احساس می شود. بنابراین داشتن یک بازار متشکل و منسجم برای مبادلات کالایی در کشور، سنگ بنای توسعه است.

بورس کالا با شکل دهی یک بازار منسجم، اطلاعات قیمتی و حجمی قابل اتکا در اقتصاد برای کالاها و مختلف ایجاد کرده و این اطلاعات علاوه بر فرصت های مناسب سرمایه گذاری، ظرفیت های کلی اقتصاد را مشخص می کند. بنابراین سیاست گذاران، سرمایه گذاران و فعالان، امکان ارزیابی تحلیل های اقتصادی و مالی برای توسعه سرمایه گذاری ها و تولید را پیدا می کنند. از طرفی با توسعه ابزارهای نوین مالی در بورس کالا، از جمله ابزارهای مشتقه، سلف و قرارداد های آتی و اختیارات، امکان کاهش یا حذف ریسک خرید کالاها فراهم شده تا تولید کننده و مصرف کننده، بتوانند بسته به نیاز خود، برنامه تولید و مصرف خود را با بکارگیری ابزارهای مختلف اجرایی کنند و از نوسانات قیمت ها در آینده مصون بمانند. به طور مثال کشاورزی که

دغدغه کاهش قیمت گندم تولیدی خود را دارد و همچنین از طرف دیگر شرکت کشت و صنعتی که دغدغه افزایش قیمت آن را دارد، با مبادله یک قرارداد آتی گندم یا انتشار و دادوستد تعدادی قرارداد اختیار روی دارایی پایه گندم، هر دومی توانند روی قیمت محصولات و مواد اولیه مد نظر خود برای فصول بعد برنامه ریزی کنند و انضباطی که در تولید شکل می گیرد، در کلان اقتصاد تأثیرات مثبت خود را خواهد داشت.

با توجه به ظرفیت های مناسب بخش های معدنی، کشاورزی و فرآورده های نفتی و پتروشیمی در ایجاد اشتغال در کشور، بورس کالا توانسته است با تسهیل مبادلات کالاهای نهایی و مواد اولیه تولید در این بخش ها، به توسعه اشتغال و بهره گیری کامل از فرصت های کاری کمک کند. در این راستا، این بازار مالی زیرساخت لازم برای اجرای طرح های حمایتی و تشویقی خود از جمله خرید تضمینی محصولات اساسی کشاورزی را با کمک ابزارهای نوین مالی مثل گواهی سپرده کالایی و اوراق اختیارات و آتی ها میسر کرده و در نهایت توانسته فرصت های اشتغال را با به کارگیری عوامل و ظرفیت های تولید، حداکثر کند.

به این ترتیب، بورس کالا ایران در حالی به منظور ایجاد بازاری منسجم، سازمان یافته و قانونمند برای تسهیل داد و ستد نقدی و آتی کالا که در آن قیمت ها به صورت شفاف و در اثر تقابل آزاد عرضه و تقاضا کشف می شود، راه اندازی شد که از جمله مهم ترین اهداف از راه اندازی این بازار می توان به سامان دهی بازار کالاهای خاص نظیر محصولات فلزی، معدنی، کشاورزی و انرژی و پتروشیمی از طریق مکانیزم اجرایی ناظر بر تعهدات و منافع طرفین معامله و کشف قیمت کالاها بر اساس تعامل و تقابل عرضه و تقاضا و نیاز بازار و نیز حذف واسطه گری و واسطه های غیر ضروری در معاملات و خرید و فروش مستقیم بین فروشنده و خریدار اشاره کرد. افزون بر این، کاهش نوسانات مغل بازار و امکان انتقال ریسک، کاهش ریسک بین فروشنده و خریدار به دلیل اجرای عملیات از طریق اتاق پای پای، امکان انجام معاملات نقدی و آتی کالا با استفاده از ابزارهای مناسب و نیز فراهم سازی تسهیلات مالی برای خرید و فروش از دیگر اهداف راه اندازی این بازار به شمار می رود.

◀ ویرینی پراز کالاهای رنگارنگ

طبق آخرین آمار ثبت شده در پایان آبان ماه سال ۱۳۹۷، بورس کالا ایران با عرضه و معامله ۱۸۴ قلم کالا اساسی و مواد اولیه واسطه های مختلف در ۵۴ زیرگروه اصلی توانسته پس از گذشت ۱۱ سال از آغاز فعالیت خود، به متنوع ترین بازار متشکل کالایی ایران و به عبارت بهتر، چهارراهی بزرگ و حائز اهمیت

بورس کالا

❖ چرخش موتور تولید صنایع پایین دست پتروشیمی به کمک بورس

همچنین اگر به تالار محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی نیز نگاهی بیاندازیم، قابل درک است که صنایع بالادستی به عرضه و صنایع پایین دستی به خرید و تامین مواد اولیه مصرفی خود از بورس کالا نیازمندند. بطوریکه صنایعی همچون پلاستیک و بسته‌بندی، نساجی، ساختمان‌سازی و عمران، تولیدکنندگان محصولات شیمیایی و شوینده‌ها، روغن‌های صنعتی و روانکارها، عایق‌های رطوبتی، خودروسازان و تایر سازان از جمله صنایعی هستند که مواد اولیه تولیدات خود را از طریق بورس خریداری می‌کنند. بطوریکه انواع مواد پلیمری مورد استفاده در صنایع بسته‌بندی و لوازم پلاستیکی، لوله و اتصالات، صنعت نساجی، قیر و عایق‌های رطوبتی مورد استفاده در ساختمان‌سازی و پروژه‌های عمرانی، روغن موتورها، دوده‌های صنعتی به کار گرفته شده در صنعت تایر سازی در این بازار قابل معامله است. همچنین انواع کودهای صنعتی مورد نیاز کشاورزان نیز در تالار محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی عرضه می‌شود تا بورس کالا تمامی حلقه‌های مربوط به زنجیره به هم پیوسته بخش تولید را در اقتصاد کشور به هم متصل کند و ارتباط بین صنایع مختلف را در بستر یک بازار متشکل و محصولات در حالی در بورس کالای ایران عرضه و معامله می‌شود که هر کدام از آنها با چندین صنعت بالادست و پایین دست در ارتباط بوده و این کالاها حلقه اولیه تولید سایر واحدهای تولیدی و صنعتی به شمار می‌روند. زنجیره‌ای که از ابتدا تا انتهای آن برای رسیدن به زندگی بهتر و اقتصادی تر و البته با کیفیت بالاتر است تا چرخه تولید و اقتصاد کشور تنها به کمک یک بازار متشکل، دارای ساختار و قانونمند و از همه مهم‌تر شفاف، در مسیر رشد و توسعه به حرکت درآید. نکته حائز اهمیت این است که در کنار گستردگی دامنه معاملات کالایی و صنایع وابسته به کارکردهای بورس کالا، ابزارهای مالی متنوع قابل استفاده در این بازار به کمک صنایع مختلف آمده تا با استفاده از ابزارهایی همچون اوراق سلف استاندارد موازی، گواهی سپرده کالایی و معاملات قراردادهای آتی بتوانند افزون بر کاهش ریسک‌های معاملاتی و کسب اطمینان خاطر از فروش کالا و محصولات خود، تامین مالی سریع‌تر و کم‌هزینه‌تری را تجربه کنند. به این ترتیب، می‌توان گفت امروزه بورس کالای ایران که وارد دوازدهمین سال فعالیت خود شده، به چهارراه اقتصاد ایران و متنوع‌ترین بازار کالایی کشور تبدیل شده و دامنه حضور آن در میان صنایع و واحدهای تولیدی روز به روز در حال توسعه و گسترش است.

فراهم خواهد شد. گستردگی حوزه فعالیت بورس کالا در بخش کشاورزی تا حدی گسترش یافته که می‌توان گفت بورس کالای ایران به سفره‌های مردم نیز راه یافته و در ابعاد مختلف زندگی و کالاهای مصرفی مردم می‌توان نشانه‌هایی از کالاهای مبادله شده در این بازار را یافت. بطوریکه از معاملات محصولات و فرآورده‌های کشاورزی از آرد و گندم، شکر، خرما و انواع حبوبات گرفته تا زعفران و مرغ منجمد، تخم مرغ که به صورت مستقیم توسط اقشار مختلف جامعه در زندگی روزمره آنها مورد استفاده قرار می‌گیرد، در بورس کالای ایران عرضه می‌شود. همچنین سایر اقلامی که در صنعت تولید مواد غذایی و دارویی کاربرد دارد و نیز محصولاتی که با صنعت دام و طیور مرتبط است، در این بازار قابلیت معامله و خرید و فروش دارد.

افزون بر این، دانه‌های روغنی قابل استفاده در صنعت تولید انواع روغن‌های خوراکی و محصولاتی همچون پسته، برنج، چای، ذرت دانهای و علوفه‌ای، جو دامی و صنعتی، انواع کنجاله، تفاله و کنسانتره‌های محصولات کشاورزی نیز در این تالار خرید و فروش می‌شود که تمامی این کالاها و محصولات در صنایع و بخش‌های متعددی تولیدی کاربرد داشته و چرخ صنایع مختلفی را به حرکت در می‌آورد.

❖ از تولید لوازم خانگی تا ساخت پروژه‌های ملی عمرانی

در بخش دیگر، می‌توان به انواع کالاها و لوازم مورد استفاده مردم اشاره کرد که به نوعی مواد اولیه برای تولید و ساخت آنها از بستر بورس تامین می‌شود. چرا که اقلامی همچون فولاد، انواع محصولات فلزی و معدنی همچون سنگ آهن، مس، آلومینیوم و سیمان در ساخت و تولید کالاهای مصرفی مردم کاربردهای فراوانی دارند. بطوریکه در صنعت فولادسازی، ساختمان‌سازی، ساخت درب و پنجره‌های فولادی و آلومینیومی، تولید خودرو، تولیدکنندگان لوله و پروفیل، انواع ظروف آلومینیومی و مسی و سایر محصولات برقی و فلزی و نیز تولیدکنندگان سیم و کابل‌های مسی مورد نیاز برای صنعت برق و لوازم برقی در تالار محصولات صنعتی و معدنی مورد معامله قرار می‌گیرد و به این ترتیب این تالار بورس برای ساخت کالاهای واسطه‌ای و نهایی مصرفی مردم، صنایع مختلفی را درگیر تهیه و تامین کالاهای مورد نیاز از این بازار می‌کند. یادآوری این موارد بر لزوم ایجاد عدالت و شفافیت در روند معاملات کالاها تاکید می‌کند که بر اساس اعلام نظر مسئولان و کارشناسان، راه اندازی بورس کالا در اقتصاد کشور توانسته در ایجاد عدالت و شفافیت کمک‌های شایانی به متولیان امر کند.

در مسیر اقتصاد ایران تبدیل شود. معامله این تعداد کالای مختلف به صورت متمرکز و یکپارچه در یک بازار می‌تواند نشانی از گستردگی حضور بورس در میان صنایع مختلف و وسعت بازار کالایی کشور باشد تا بورس کالا با ارتباط مستقیم و غیرمستقیم خود با صدها صنایع، متنوع‌ترین بازار کالایی کشور قلمداد شود.

در حال حاضر بورس کالای ایران به داد و ستد نقد، نسبه و سلف ۱۸۴ کالا شامل انواع محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی، صنعتی و معدنی و کشاورزی در ایران می‌پردازد و از ابزارهای نوین مالی از جمله قراردادهای آتی و اختیار معامله نیز برای توسعه معاملات کالایی بهره می‌برد که این تعداد کالا توسط ۷۲۶ شرکت پذیرش شده داخلی و ۱۱۲ شرکت پذیرش شده خارجی در بورس کالا عرضه می‌شود.

❖ کالاهای بورسی سر سفره‌های ایرانی

گستردگی معاملات کالایی از طریق بورس کالا تا جایی افزایش یافته که رد پای آن را می‌توان در صدها صنعت مشاهده کرد. بطوریکه طی مدت فعالیت بورس کالای ایران، پذیرش و قابل معامله شدن انواع محصولات کشاورزی در زیرگروه‌هایی مثل کنجاله، ذرت، شکر، پسته، پنبه، زیره، زعفران، عدس، نخود، جو، برنج، خرما، روغن، کشمش، گندم، چای، مرغ منجمد، دانه‌های روغنی، تخم مرغ و سایر محصولات، امکان مبادله طیف وسیعی از کالاهای کشاورزی را برای فعالان میسر کرده است. ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی با اتکا به ظرفیت‌های بورس کالای کشور، قیمت تضمینی دو محصول جو و ذرت کشور را جایگزین خرید تضمینی کرده است که این امر بار مالی دولت را برای حمایت از اشتغال کشاورزان، به یک سوم کاهش داده است. در جریان سیاست قیمت تضمینی، تولیدکنندگان محصولات کشاورزی خود را با تحویل به انبارهای استاندارد تحت نظارت بورس کالا، تبدیل به گواهی سپرده کالایی کرده و آن را در بورس کالا عرضه می‌کنند و در صورت کاهش قیمت بورس نسبت به قیمت تضمینی اعلام شده، مابه‌التفاوت آن از سوی دولت به تولیدکنندگان پرداخت شده است. افزون بر این، با برنامه‌ریزی‌ها و اقدامات صورت گرفته، بازیگران و فعالان گواهی سپرده کالایی، آتی‌ها و اختیارات و سایر اوراق بهادار مبتنی بر انواع محصولات کشاورزی مثل گندم، جو و ذرت، با تأسیس صندوق‌های سرمایه‌گذاری کالایی، گسترده‌تر شده و با فرهنگ‌سازی و آموزش این ابزارهای نوین مالی در بین کشاورزان، امکان برنامه‌ریزی متناسب با ظرفیت‌های تولید و پیش فروش کالا با قیمت مشخص برای این قشر موثر در جامعه

گفت و گو با مدیر عامل ذوب آهن اصفهان

عبور از پیچ بحران

یکی از مهمترین مزیت‌های بورس کالا که این بازار را خاص و معاملات آن را رضایت‌بخش کرده، کشف قیمت است؛ به این ترتیب که بورس کالا با کشف قیمت بر اساس مکانیسم عرضه و تقاضا و رقابت میان تعداد زیادی عرضه‌کننده و خریدار، سبب کشف قیمت واقعی یک محصول می‌شود. در واقع، هر عاملی که بر نرخ کالا موثر باشد، اثر خود را به طور شفاف در قیمت نشان می‌دهد؛ البته با این حال عواملی نیز وجود دارند که کشف قیمت را خدشه‌دار می‌کنند.

منصور یزدی‌زاده، مدیر عامل شرکت ذوب آهن اصفهان در خصوص این عوامل می‌گوید: «ساختار کشف قیمت، در یک فرآیند بلندمدت شکل گرفته، اصلاح و توسعه یافته و از ویژگی مهم شفافیت برخوردار است؛ در این بین گاهی به واسطه التهاب‌های بازار ناشی از بروز شرایط خاص اقتصادی، برخی دستگاه‌ها به موضوع قیمت ورود می‌کنند و در این صورت شاهد غیر واقعی شدن روند کشف قیمت هستیم». در ادامه متن کامل گفت‌وگوی «پیام اقتصادی بورس کالا» با مدیر عامل ذوب آهن اصفهان را می‌خوانید.

در ابتدا، تاریخچه‌ای از حضور ذوب آهن اصفهان در بورس

کالا ارائه کنید؟

افرادی که از سال‌ها پیش در بورس فلزات فعالیت می‌کردند، شرکت ذوب آهن اصفهان را به عنوان یک رکن اصلی در راهاندازی بورس فلزات در سال ۸۲ می‌شناسند. در ابتدای راهاندازی این بورس با پیگیری‌های مدیریت وقت، ذوب آهن اصفهان فعالیت خود را در بورس فلزات آغاز کرد تا در چارچوب ظرفیت‌های قانون و با همراهی موثر وزرای وقت صنایع و معادن و بازرگانی یک اتفاق ملی رقم بخورد.

روند کشف قیمت‌ها در بورس کالا را طی این سال‌ها چگونه

ارزیابی می‌کنید؟

ساختار کشف قیمت، در یک فرآیند بلندمدت شکل گرفته، اصلاح و توسعه یافته و از ویژگی مهم شفافیت برخوردار است؛ مشروط بر اینکه در پی نوسان‌های منطقی و واقعی متاثر از فضای بازار دچار "دستکاری" نشود. گاهی به واسطه التهاب‌های بازار ناشی از بروز شرایط خاص اقتصادی، برخی دستگاه‌ها به موضوع قیمت ورود می‌کنند و در این صورت شاهد غیر واقعی شدن روند کشف قیمت هستیم. به عبارت دیگر، از اهداف شکل‌گیری بورس کالای ایران، ایجاد شفافیت در معامله و کشف واقعی قیمت‌ها با یک ساز و کار مبتنی بر مبانی اقتصادی و بازار بوده و هست که تاکنون در این کار توفیق خوبی داشته است.

افزون بر این، رویداد دیگری که در این سال‌ها شاهد آن بودیم، توسعه بورس کالا از یک بازار خاص (فلزات) به سایر کالاهای مهم و استراتژیک بود؛ به عبارتی با بزرگ شدن دایره محصولات حاضر در بورس کالا به

توانست نرخ محصولات در بورس را با قیمت‌های بیرون نزدیک کند که این امر خود عاملی شد برای کنار رفتن یکباره تقاضای کاذب و ایجاد آرامش در بازار.

با توجه به وجود بازارهای صادراتی کشورهایمانند عراق در نزدیکی کشورمان، آیا امکان صادرات محصولات تولیدی ذوب آهن اصفهان از طریق بورس کالای ایران وجود دارد؟

ظرفیت‌سازی مناسبی در این زمینه انجام شده است؛ با این حال، معاملات در بورس چه داخلی و چه خارجی دو طرف دارد و باید توافق لازم در شیوه معامله بین هر دو طرف حاصل شود. اکنون که در شرایط خاصی هستیم، انجام این کار سخت است چرا که دغدغه‌هایی از سوی طرفین وجود دارد. در این میان جای تقدیر است که بورس کالا حتی در چنین شرایطی، تلاش مستمری دارد تا هر چه سریع‌تر ارتباطات بین‌المللی و امکان صادرات محصولات ایرانی به عراق شکل بگیرد که این جدیت بخشی از سختی کار را هموار می‌کند.

آیا ذوب آهن از ابزارهای مالی موجود در بورس کالا استفاده می‌کند؟

باید اشاره کنم که ذوب آهن همیشه در زمینه استفاده از ابزارهای کالایی و نوین در بورس کالا پیش‌تاز بوده است، با این حال باز هم در نظر داریم تا از تمامی ظرفیت‌های این بورس از جمله اوراق سپرده کالایی استفاده کنیم که در زمان‌هایی شدن اخبار آن منتشر خواهد شد. از سوی دیگر، حیات تمام شرکت‌های فعال در بازار سرمایه مانند بورس کالا به شدت وابسته به توسعه است؛ در این راه، توسعه ابزارهای مالی نوین، می‌تواند معیاری برای این موضوع باشد. خوشبختانه در ۵ سال گذشته اقدامات مناسبی در این موارد در بورس کالا آغاز شده است و در سال جاری به اوج خود رسیده است. ابزارهای نوین مانند معاملات آتی، سپرده کالایی، صندوق‌های کالایی و... نقش به‌سزایی در پیشگیری از هیجان‌های کاذب بازار دارد و تنها گاهی شرایط خاص اقتصادی، موانعی در اجرا و به‌کارگیری این ابزارها به وجود می‌آورد که در مان آن اعتماد به این بازار متشکل است. اگر در سال‌های اخیر به بورس کالا بیشتر بها داده می‌شد تا بتواند ابزارهای مالی خود از جمله ابزارهای مشتقه را با فرهنگ سازی، توسعه دهد؛ امروز فعالان صنعت از نوسانات شدید قیمتی به این میزان لطمه نمی‌دیدند. به عبارت دیگر، اگر قراردادهای آتی و آیشن کالاهای مختلف رونق گرفته بود، ریسک نوسانات قیمت‌ها در آینده به دلیل انعقاد قراردادهای قیمت‌های مشخص به حداقل می‌رسید.

چشم‌انداز شما از آینده بورس کالا در اقتصاد ایران چیست؟

بدون شک حرکت رو به جلوی این بورس در اقتصاد ادامه دارد چرا که دولت و سیاست‌گذاران و قانون‌گذاران به شدت هوشمند هستند و موانع لازم را برای کسانی که منافع خود را در مشکل تراشی برای بازار سرمایه می‌بینند، ایجاد خواهند کرد. از سوی دیگر، بورس کالا فشارهای بسیاری ناشی از التهاب‌های مختلف به دلیل تغییر نرخ ارز و نگرانی‌های دولت بر پیش‌گیری از تأثیر آن بر قیمت‌ها را پشت سر گذاشت و به وظایف خود در چارچوب اساسنامه و مقررات به خوبی عمل کرده است. همچنین، تلاش تمام ارکان شرکت بر تداوم همین روند رو به رشد است تا هم نظر سهامداران تأمین شود و هم به وظایف خود در کشف قیمت‌های عادلانه و استفاده مؤثر از ابزارهای مالی برای عرضه‌کنندگان عمل کند. بورس کالای ایران به دلیل اینکه روند معاملات بین عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان را ضابطه‌مند و تسهیل کرده است، موجب اقبال شرکت‌های صنعتی واقع شده و بازوی مهم و مؤثری در اقتصاد ملی است؛ ضمن آنکه این بورس با مکانیسمی که دارد، موجب کوتاه شدن دست واسطه‌ها از بازار معاملات و در نتیجه از بین بردن رانت‌ها شده است. با همه این تفاسیر، بورس کالا در سال‌های آینده یکی از مولفه‌های اصلی در رشد اقتصاد ایران خواهد بود و به جایگاه به مراتب بالاتری در اقتصاد ملی خواهد رسید.

محصولات فلزی، فولادی، پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی و کشاورزی، زمانی که قیمت کالاهای شرکت‌های بورسی به نحو واقعی و شفاف تعیین می‌شود، نرخ سهام این شرکت‌ها هم واقعی می‌شود و به تدریج اعتماد به بازار سرمایه بیشتر می‌شود و سرمایه‌گذاری در این بازار رونق می‌یابد. در نتیجه، شاهد رشد اقتصادی کشور خواهیم بود و با حذف رانت و واقعی شدن قیمت‌ها، سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری در این صنایع، تشویق می‌شوند.

آیا صنایع پایین دستی می‌توانند از طریق بورس کالا نیازهای خود را تأمین کنند؟ و از عرضه و معامله محصولات در بورس کالا رضایت دارند؟

واقعیت این است که همیشه فروشندگان خواهان فروش محصول خود بالاترین نرخ ممکن و برعکس، خریداران خواهان ارزان خریدن کالای مورد نیاز خود است. در این شرایط، آنچه مهم است وجود فضای رقابت سالم، شفاف و واقعی در ساز و کار بورس است تا طرفین معامله با رضایت از این فضا خارج شوند. با این توضیحات، می‌توان گفت که بورس کالا با ایجاد یک بستر مناسب توانسته رضایت خریداران و عرضه‌کنندگان را جلب کند. افزون بر اینکه طی این سال‌ها رشد حجم تولید در صنایع پایین دستی و رونق تولید کشور به وضوح بیانگر تأمین نیاز این صنایع از طریق بورس کالا است.

پس از جهش نرخ ارز از ابتدای سال جاری، بعضاً عنوان شد که تعدادی واسطه‌ها در لباس تولیدکننده اقدام به خرید مواد اولیه از بورس کالا می‌کنند؛ آیا این موضوع صحت دارد؟

برای پاسخ به این پرسش باید بگویم که ابتدائاً باید زمینه سفته‌بازی در یک بازار مهیا شود. در واقع اگر قیمت‌هایی که در بورس کالا کشف می‌شود به دلایل بیرونی، از نرخ‌های واقعی فاصله بگیرد آن زمان زمینه سفته‌بازی در بازار و انگیزه واسطه‌ها برای ورود به معاملات بورس ایجاد می‌شود. پس در ابتدائاً باید فاصله قیمتی غیر منطقی بین نرخ‌های بورس و بازار ایجاد شود تا شاهد ورود تمام و کمال مصرف‌کنندگان واقعی در تالار معاملات باشیم. اما اتفاقی که در ماه‌های گذشته به واسطه نوسان نرخ ارز افتاد، اعلام محاسبه نرخ پایه محصولات در بورس کالا بر مبنای دلار ۴۲۰۰ تومانی بود. این اتفاق در شرایطی رقم خورد که قیمت‌های واقعی در بازار، نرخ‌های دیگری بود و برای حمایت از مصرف‌کنندگان قرار شد تا محصولات با قیمت ارزان‌تری در بورس عرضه شود؛ به این ترتیب همان عامل ذکر شده، یعنی ایجاد انگیزه برای حضور واسطه‌ها در تالار به وجود آمد.

به بیان دیگر اگر شرایط در بورس کالا بر اساس رسالت این بورس، واقعی باشد و دخالتی در آن انجام نشود، اطمینان داشته باشید که همه خریداران، واقعی خواهند بود و دلیلی برای ظهور و حضور خریداران غیر واقعی یا واسطه‌گران ایجاد نمی‌شود.

نکته دیگر در این رابطه این است که ساز و کار بورس به نحوی طراحی شده که برای شرایط خاص بتواند از سوءاستفاده‌های احتمالی بر پایه ضوابط و دستورالعمل‌ها پیش‌گیری کند؛ نکته دیگر اینکه معاملات در بورس کالا شفاف و قابل رصد است و نهادهای نظارتی به راحتی می‌توانند با رصد بررسی معاملات بورس، خریداران غیر واقعی را از واقعی جدا کنند.

به اعتقاد شما برداشتن سقف رقابت قیمت‌ها چه تأثیری بر معاملات داشته است؟

در ذات سقف داشتن، اشکالی وجود ندارد؛ بر اساس ضوابط جاری شرکت بورس کالای ایران، هیأت مدیره در شرایط خاص حدود اختیار مدیرعامل را در اعمال سقف تغییر می‌دهد تا چنانچه اشاره شد، راه‌های سوءاستفاده را سد کند. اشکال زمانی به وجود می‌آید که به قصد دستکاری در کشف واقعی قیمت، سقف رقابت گذاشته شود. به عبارت دیگر، سقف رقابت موجب شود قیمت‌ها به شکل مصنوعی پایین نگه داشته شود، اما در مواردی که سقف رقابت جلوی سفته‌بازی را بگیرد بدون ایراد است. به این ترتیب برداشتن سقف رقابت از معاملات بورس کالا، خیلی سریع

گفت و گو با مدیر عامل فولاد مبار که اصفهان چگونه پای بخش خصوصی به تولید باز شد؟

«یکی از نیازهای اساسی که امروز در کشور احساس می‌شود شفاف‌سازی فعالیت‌های اقتصادی است. در این مسیر یکی از اقدامات اساسی که انجام شده، شکل‌گیری بورس کالای ایران به عنوان بستری برای کشف واقعی قیمت‌ها و ایجاد شفافیت در دادوستد کالا بوده است. در واقع تلاش‌ها بر این بوده که صنایع مختلف از جمله صنایع فولادی بتوانند با خیالی آسوده به تولید پرداخته و در راستای صنعتی کردن کشور تلاش کنند.»

مطلب بالا گفته حمیدرضا عظیمیان، مدیر عامل شرکت فولاد مبار که اصفهان است. عظیمیان اعتقاد دارد که در جاده کشف واقعی قیمت‌ها و رونق تولید در کشور بود که ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ایجاد شد که مشروح گفت و گوی «پیام اقتصادی بورس کالا» با وی را می‌خوانید.

فولاد مبار که به صورت نظام‌مند محصولات خود را در بورس کالا عرضه می‌کند تا قیمت این محصولات در فرآیند عرضه و تقاضا کشف شود. عرضه همه محصولات در بورس کالا صرفاً بر اساس ضوابط و دستورالعمل‌های بورس کالا انجام می‌شود.

درباره روند تامین نیاز صنایع پایین دستی از طریق بورس کالا توضیح می‌دهید.

تامین نیاز صنایع پایین دستی با توجه به پروانه بهره‌برداری و گزارش‌های بازدید فنی شرکت بر اساس مصرف واقعی آنها به دو روش عرضه مستقیم در بورس کالا و عرضه غیر مستقیم و ثبت سفارشات در شرکت و سپس تایید و ثبت الکترونیکی که مچینگ خوانده می‌شود در بورس کالا ایران صورت می‌گیرد.

برخی از صنایع پایین دستی فولاد مبار که به علت تنوع محصولات مورد نیاز خود از نظر ابعادی، کیفی و لزوم تامین منظم نمی‌توانند همه محصولات مورد نیاز خود را به صورت مستقیم در تالار اصلی بورس کالا خرید کنند و به همین دلیل همواره بخشی از محصولات شرکت در قالب قراردادهای بلندمدت و پروژه‌های ملی و... در فولاد مبار که ثبت سفارش شده و سپس به عنوان مچینگ در تالار بورس کالا ثبت الکترونیکی می‌شود.

آیا از عرضه و معامله محصولات خود در بورس کالا رضایت دارید؟

مکانیسم‌های تعریف شده در بورس کالا با استفاده از تجربیات بورس‌های معتبر جهانی تدوین شده و عرضه در بورس کالا

تاسیس بورس فلزات وظیفه فروش و سرویس دهی به متقاضیانی که از طریق بورس کالای ایران خرید کرده‌اند را بر عهده دارد. در این سیستم قیمت محصولات بر اساس مکانیزم عرضه و تقاضا کشف شده و با هماهنگی‌های لازم با خریداران، تولید محصول بر اساس درخواست مشتری انجام می‌شود.

دیدگاه شما نسبت به عملکرد بورس کالا در سال‌های اخیر چیست؟

بورس کالا محلی مناسب برای کشف نرخ محصولات در اثر تلاقی عرضه و تقاضا، تعیین قیمت واقعی و جلوگیری از ایجاد رانت در بازارها بوده و می‌توان گفت سازوکار این بورس، نقش موثری در ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در صنایع مادر به ویژه صنایع فولادسازی داشته است؛ علاوه بر آن با کشف قیمت واقعی، هم منافع شرکت‌های فولادساز تامین شده است و هم با حذف با کم‌رنگ شدن نقش واسطه‌ها، مصرف‌کنندگان نهایی بدون واسطه محصول مورد نیاز خود را تامین می‌کنند. همچنین ایجاد بازار شفاف برای تسهیل معاملات، کمک به برنامه‌های توسعه شرکت‌ها و توسعه اقتصادی با تضمین تعهدات طرفین معامله و ورود منابع مالی مناسب به شرکت‌های تولیدی به لحاظ کاهش رانت قیمتی، از دیگر مزایای بورس کالای ایران است.

روند کشف قیمت محصولات فولاد مبار که در بورس به چه صورت است؟

لطفاً درباره تاریخچه حضور فولاد مبار که در بورس کالا توضیح دهید.

شرکت فولاد مبار که اصفهان از ابتدای راه‌اندازی بورس کالای ایران و از زمانی که در سال ۸۲ با عنوان بورس فلزات شروع به کار کرد، محصولات خود را به طور مستمر در تالار بورس عرضه می‌کند. در واقع با تصویب قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۸۴ و تصمیم شورای عالی بورس، بورس‌های فلزات و کشاورزی در یکدیگر ادغام و شرکت بورس کالای ایران در سال ۸۶ تشکیل شد و طبق قانون کلیه معاملات در بورس کالای ایران تحت نظارت سازمان بورس و اوراق بهادار انجام می‌شود. در همین راستا اداره فروش شرکت فولاد مبار که از زمان

که پس از چند عرضه و تثبیت نرخ ارز، نرخ محصولات فولادی در بورس کالا نیز مجدداً بانوسانات محدود کشف خواهد شد. از زمان برداشتن سقف رقابت، مشکلات ناشی از تحمیل قیمت‌ها به شدت کاهش یافته و قیمت‌ها به حاشیه بازار نزدیکتر و فعالیت تجار و واسطه‌گری کمرنگ‌تر شده است. بنابراین محصولات به دست مصرف‌کننده واقعی می‌رسد.

آیا امکان انجام صادرات محصولات فولاد مبارک از طریق بورس وجود دارد؟

صادرات محصولات فولاد مبارک که دارای شرایط خاص است و مشتریان خارجی محصولات فولاد مبارک در شرایط رقابتی و جهانی حاضر به خرید از ما هستند، بنابراین اگر سازوکارهای مرتبط ایجاد و حمایت دولت وجود داشته باشد، می‌توان صادرات فولاد را از طریق بورس کالا انجام داد.

عرضه و معاملات، همه خریداران محصولات واقعی هستند، اما بعضاً گزارش می‌شود که پس از انجام معاملات، واسطه‌گران و تجار با بعضی خریداران ارتباط برقرار کرده و با سوءاستفاده از مشکلات نقدینگی و تامین مالی آنها مقداری از محصولات به بازار آزاد روانه می‌شود که در صورت محرز شدن تخلف برای فولاد مبارک که کد مشتری اصلی مسدود می‌شود.

برداشتن سقف رقابت قیمت‌ها در بورس کالا چه تاثیری بر معاملات این شرکت داشته است؟

با برداشتن سقف رقابت شرایط برای کشف قیمت واقعی فراهم شده است، زیرا بانوسانات قیمت ارز و به تبع آن قیمت تمام شده تولید و واردات، قیمت محصولات فولادی نیز تغییر می‌کند. تغییر روش تعیین قیمت پیشنهادی و محدود کردن سقف رقابت باعث ایجاد مشکلاتی به دلیل عدم کشف قیمت واقعی محصولات

شده بود که این مشکل با حذف سقف رقابت برطرف شد. البته پیش‌بینی ما این است

باعث شده بازاری منسجم، سازمان‌یافته و قانونمند برای کشف قیمت کالاها براساس تعامل و تقابل عرضه و تقاضا، حذف واسطه‌گری و خرید و فروش مستقیم بین فروشندگان و خریداران، فراهم‌سازی تسهیلات مالی برای خرید و فروش و... به وجود بیاید که از این منظر رضایت‌بخش است. با این حال برخی دستورالعمل‌ها در شرایط خاص اقتصادی این مکانیسم را با چالش‌هایی روبرو کرده است که امیدواریم این چالش‌ها هر چه زودتر برطرف شود.

آیا همه خریداران در بورس کالا مصرف‌کننده محصولات هستند یا خیر؟

در فولاد مبارک که اصفهان، از ابتدای بهره‌برداری تاکنون شرایطی برای پذیرش مشتری و فروش محصولات وجود داشته که مهم‌ترین آن دارا بودن پروانه بهره‌برداری، بازدید فنی از کارخانه مشتری و فعال بودن کارخانه است که همین شرایط به بورس کالا نیز اعلام شد و مورد تایید وزارت صنعت، معدن و تجارت نیز قرار گرفته است. بنابراین تا حد امکان نظارت‌های لازم برای فروش مستقیم کالا به مصرف‌کننده نهایی پیش‌بینی شده است. در حقیقت شناسایی خریداران و تخصیص کد خرید به آنها براساس شرایط و قوانین تعریف شده است و به این ترتیب در زمان

گفت و گو با محمود رضا خواجه نصیری در خصوص جذابیت اوراق سلف موازی استاندارد

ابزاری که قفل تامین مالی را می شکند

می کند. به این ترتیب، در سال های اخیر بورس کالای ایران به تدریج از بخش معاملات فیزیکی به سمت معاملات اوراق بهادار و ابزارهای تازه مالی پیش رفته که این بستر می تواند برای انواع کالاها و محصولات تولیدی بخش های مختلف توسعه یابد.

اوراق سلف موازی ابزاری جذاب برای تامین مالی

محمود رضا خواجه نصیری مدیر عامل شرکت تامین سرمایه تمدن نیز در گفت و گو با دوماهنامه پیام اقتصادی بورس کالا در خصوص تامین مالی صنایع و بنگاه های اقتصادی از بستر بازار سرمایه، اظهار کرد: اوراق سلف موازی استاندارد که به پشتوانه محصول تولیدی بنگاه های اقتصادی قابل انتشار است، به عنوان ابزاری مناسب توسط مجموعه بازار سرمایه ایران به اقتصاد کشور معرفی شده است. این اوراق مبتنی بر عقد پایه سلف بوده که به تایید کمیته فقهی سازمان بورس و اوراق بهادار ایران رسیده است. به این ترتیب، آن دسته از بنگاه های

اتفاق می افتد. اگر بخواهیم به طور جدی تر از طریق بورس کالا یا انرژی، تامین مالی انجام دهیم، به سراغ بازارهای مالی می رویم که یکی از اصلی ترین ابزارها در این بازارها، اوراق سلف موازی استاندارد و اوراق سپرده کالایی است. بورس کالا در ۴ سال گذشته که تامین مالی در قالب اوراق سلف موازی استاندارد انجام شده، در ۲۲ دفعه اقدام به انتشار اوراق سلف موازی برای شرکت هایی در حوزه فولاد، معدن، کشاورزی و پتروشیمی به همراه صنعت خودروسازی کرده است که همین نوع تامین مالی در بورس انرژی هم اتفاق افتاده است. سلف استاندارد برق و سلف موازی نفت از جمله این نوع از تامین مالی در بخش صنایع است. این روش های تامین مالی در کنار سایر مزیت ها، دو ویژگی اصلی دارند. یکی از این مزیت ها این است که پولی که وارد بورس می شود فقط صرف تامین مالی می شود؛ بنابراین اگر دغدغه تولید داریم بهتر است از این مسیر برای تامین مالی فعالان آن بهره ببریم. نکته بعدی این است که خریداران و متقاضیان این اوراق مشخص هستند و در نهایت شفافیتی ایجاد می شود که از فساد جلوگیری

در بررسی نقش بورس کالا در تامین مالی بنگاه ها در کنار سایر بازارهای پولی و مالی موضوعی که بیش از هر نکته دیگری اهمیت پیدا می کند و یک مزیت به شمار می آید، نحوه تامین مالی با اوراق سلف موازی استاندارد در بورس کالا است. به گفته کارشناسان با تامین مالی از این راه، پول فقط صرف تامین مالی می شود. از این رو، شاید یکی از بهترین گزینه های تامین مالی برای صنایع همین اوراق باشد.

مزیت های تامین مالی در بورس کالا

همانطور که در بازارهای مالی، شرکت ها می توانند تامین مالی انجام دهند در بازار فیزیکی هم این

این گزارش می‌افزاید، در سال ۱۳۹۷ اوراق سلف استاندارد موازی در بورس کالای ایران با استقبال فعالان حوزه صنعت رو به رو شده است؛ بطوریکه در هشت ماهه ابتدایی امسال ۸۰۰۰ میلیارد ریال تامین مالی برای صنایع مختلف صنعتی و معدنی و نیز پتروشیمی رقم خورده که ۶۰۰۰ میلیارد ریال آن در بخش فولادی، ۱۰۰۰ میلیارد ریال در صنعت پتروشیمی و ۱۰۰۰ میلیارد ریال باقیمانده در بخش معدنی و به طور خاص در بخش سیمان منتشر شده است. همانطور که در جدول شماره ۲ مشاهده می‌شود، نرخ اختیار خرید تمامی اوراق منتشر شده به جز اوراق پلی استاتیرن پتروشیمی انتخاب ۱۹ درصد بوده و این شرکت فعال در صنعت پتروشیمی نرخ اختیار خرید اوراق منتشره خود را ۱۸ درصد اعلام کرده است.

و در جهت خروج صنایع مختلف اعم از فعالیت های کشاورزی، پیمانکاری و دیگر بنگاه های اقتصادی از رکود بهره برد. وی به اوراق سلف موازی استاندارد منتشر شده که تامین سرمایه تمدن متعهد پذیره نویسی و بازارگردانی آنها در بورس کالا و انرژی را بر عهده داشته، اشاره کرد و گفت: طبق آمار مندرج در جدول شماره ۱ این مجموعه از سال ۱۳۹۴ تاکنون متعهد پذیره نویسی ۱۳ مورد اوراق سلف موازی استاندارد به مبلغ ۲۲ هزار و ۹۷۰ میلیارد ریال بوده و بازارگردانی این اوراق را بر عهده داشته است که از میان آنها ۶ مورد انتشار اوراق سلف استاندارد موازی از طریق بورس کالای ایران بوده و برای صناعی از جمله فولاد، سیمان و پتروشیمی به میزان ۵۶۷۰ میلیارد ریال تامین مالی صورت داده است.

اقتصادی بزرگ که نیازمند منابع مالی با حجم بالا برای پیشبرد فعالیت های اقتصادی خود هستند و نمی‌توانند به راحتی و با نرخ مناسب مبالغ مزبور را از طریق نظام بانکی تامین کنند، می‌توانند با مراجعه به بازار سرمایه، منابع مالی مورد نیاز خود را از طریق ابزارهای مالی اسلامی موجود فراهم کنند. خواهه نصیری افزود: در این راستا بورس کالای ایران نیز به عنوان یکی از ارکان بازار سرمایه، زمینه تامین منابع مالی را برای بنگاه های اقتصادی بزرگ در حجم بالا و با نرخ مناسب فراهم کرده است؛ این بورس می‌تواند با کمک ابزارهای متنوعی که در اختیار دارد، بنگاه های اقتصادی را در تامین مالی بلندمدت و هم کوتاه مدت و سرمایه در گردش حمایت کند و اوراق سلف موازی استاندارد یکی از ابزارهای پرکاربرد محسوب می‌شود که از نظر مدت زمان انتشار از انعطاف پذیری مطلوبی برای واحدهای تولیدی و بنگاه های اقتصادی برخوردار است. وی معافیت مالیاتی، نقدشوندگی بالا، ضمانت کالایی و دارا بودن تضامین معتبر را از مهم ترین مزایای این اوراق بر شمرده و گفت: بر اساس تبصره ۱ ماده ۷ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید در راستای تسهیل اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی و بنابر بخشنامه سازمان امور مالیاتی کشور، معاملات اوراق سلف استاندارد از معافیت مالیاتی برخوردار می‌باشد. همچنین، با توجه به اینکه اوراق سلف موازی استاندارد هم مشابه سایر اوراقی که در بازار سرمایه منتشر می‌شود، دارای بازارگردان است، می‌توان به صورت آنی و از طریق سامانه های بورس به فروش برسد، بنابراین سرمایه گذاران می‌توانند به واسطه نقدشوندگی بالای این اوراق، در صورت نیاز به آسانی از این سرمایه گذاری با سود معقولی خارج شوند.

به گفته خواهه نصیری، این اوراق به پشتوانه کالای صادر شده و به ضمانت نهادهای مالی معتبر و در برخی موارد حتی به پشتوانه دولت منتشر می‌شود؛ بنابراین، سرمایه گذاران از ضمانت و بازپرداخت اصل و سود آن خیال آسوده ای خواهند داشت. مدیرعامل شرکت تامین سرمایه تمدن به امکان هدایت منابع و نقدینگی سرگردان در جامعه به سمت طرح های توجیه پذیر از طریق انتشار این اوراق اشاره کرد و گفت: با توجه به اینکه بازپرداخت اصل و سود این اوراق از سوی دولت یا نهادهای مالی معتبر تضمین می‌شود، منابع مالی جذب شده به کمک این ابزار مالی در طرح های با توجیه اقتصادی هزینه شده و از ورود این منابع به امور بدون صرف اقتصادی پیشگیری می‌شود.

خواهه نصیری همچنین تاکید کرد: در نهایت اینکه می‌توان از این ابزار مالی برای انواع کالاها و محصولات، پروژه ها و طرح های توسعه، خرید مواد اولیه، تجهیزات و ماشین آلات و ...

جدول شماره ۱. اوراق سلف استاندارد موازی منتشر شده توسط تامین سرمایه تمدن

تاریخ انتشار	نام اوراق	نوع اوراق	حجم (میلیارد ریال)
۱۳۹۷	اوراق سلف موازی استاندارد کلاف گرم نوردیده فولاد مبارکه اصفهان	اوراق سلف موازی استاندارد	۲۰۰۰
۱۳۹۷	اوراق سلف موازی استاندارد فولاد کاوه جنوب کیش	اوراق سلف موازی استاندارد	۲۰۰۰
۱۳۹۷	اوراق سلف موازی استاندارد پلی استاتیرن اتبساطی نسوز پتروشیمی انتخاب	اوراق سلف موازی استاندارد	۱۰۰۰
۱۳۹۷	اوراق سلف موازی استاندارد برق آرین ماهتاب گستر (بورس انرژی)	اوراق سلف موازی استاندارد	۷۰۰
۱۳۹۶	آرین ماهتاب گستر (بورس انرژی)	اوراق سلف موازی استاندارد	۴۰۰
۱۳۹۶	نفت خام وزارت اقتصاد و دارایی (بورس انرژی)	اوراق سلف موازی استاندارد	۵۰۰۰
۱۳۹۶	گاز مایع بندرامام (بورس انرژی)	اوراق سلف موازی استاندارد	۴۰۰۰
۱۳۹۶	سیمان اصفهان	اوراق سلف موازی استاندارد	۱۰۰
۱۳۹۶	ستاره نفت خلیج فارس (بورس انرژی)	اوراق سلف موازی استاندارد	۳۰۰۰
۱۳۹۵	سیمان اصفهان	اوراق سلف موازی استاندارد	۷۰
۱۳۹۵	ستاره نفت خلیج فارس (بورس انرژی)	اوراق سلف موازی استاندارد	۴۰۰۰
۱۳۹۴	برق آرین ماهتاب گستر (بورس انرژی)	اوراق سلف موازی استاندارد	۲۰۰
۱۳۹۴	پتروشیمی آبادان	اوراق سلف موازی استاندارد	۵۰۰
جمع کل			۲۲۹۷۰

جدول شماره ۲. فهرست اوراق سلف موازی استاندارد منتشر شده در سال ۱۳۹۷

شرکت عرضه کننده	دارایی پایه	نماد معاملاتی	مبلغ انتشار (میلیارد ریال)	تاریخ انتشار	نرخ اختیار فروش	نرخ اختیار خرید	نرخ بازارگردانی	بازارگردان و متعهد پذیره نویس
فولاد مبارکه اصفهان	کلاف گرم نوردیده گرید HB-ST3۷	عقود	۲۰۰۰	۱۵/۰۷/۹۷	۵/۱۸٪	۱۹٪	۵/۱۷٪	تامین سرمایه تمدن
فولاد کاوه جنوب کیش	شمش فولاد	عکاو	۲۰۰۰	۱۳/۰۶/۹۷	۵/۱۸٪	۱۹٪	۱۷٪	تامین سرمایه تمدن
ذوب آهن اصفهان	تیر آهن ۱۴	عذوب ۳	۳۰۰۰	۲۹/۰۵/۹۷	۵/۱۸٪	۱۹٪	۵/۱۷٪	تامین سرمایه امین
سیمان خوزستان	سیمان تپ ۵	عخوز	۵۰۰	۲۷/۰۴/۹۷	۱۸.۵۰٪	۱۹٪	۵/۱۷٪	تامین سرمایه امین
بانک مرکزی	سکه طلای تمام بهار آزادی طرح امام خمینی (ره) ضرب ۱۳۸۶	عسکه	-	-	-	-	-	-
سیمان سیاهان	سیمان	عسیها۲	۲۰۰	۲۳/۰۳/۱۳۹۷	۱۸.۵۰٪	۱۹٪	-	شرکت گروه مالی گسترش سرمایه کیان
سیمان شرق	سیمان	عشرق	۳۰۰	۲۲/۰۳/۱۳۹۷	۱۸.۵۰٪	۱۹٪	۱۷.۵۰٪	تامین سرمایه امین
پتروشیمی انتخاب	پلی استاتیرن	عنتخاب	۱۰۰۰	۳۰/۰۲/۱۳۹۷	۱۷.۵۰٪	۱۸٪	۱۷٪	تامین سرمایه تمدن
جمع کل			۸۰۰۰					

جای خالی مؤسسات رتبه بندی

«بورس کالا به عنوان بازاری نوپا و جوان طی سال‌های اخیر تمام تلاش خود را در راستای ارائه خدمات متنوع به فعالان اقتصادی و معرفی ابزارهای مالی نوین کرده است اما طبیعتاً این بورس با توجه به ظرفیت‌های بالایی که دارد، مسیری طولانی را در پیش دارد. همچنین نباید فراموش کرد که بورس کالا، دارای قلب و مغز است و به عنوان یک موجود زنده در اقتصاد، برای تداوم حیات نیازمند غذا، آب و تحرک است.» مطلب بالا بخشی از گفته‌های یکی از مدیران اسبق بورس کالای ایران به «پیام اقتصادی بورس کالا» است. احمد رضایی، مجری طرح بازار آتی و از مدیران اسبق بورس کالای ایران است که در گفت و گویی مهمترین راهکارهای موفقیت و توسعه بورس کالا را مورد بررسی قرار داده است.

مهمترین اهداف بورس‌های

کالایی چیست و به نظر شما بورس کالای ایران تا چه اندازه در رسیدن به این اهداف موفق بوده است؟

بخش مهمی از فعالیت‌ها و برنامه‌ریزی‌های بورس‌های کالایی، به طور مستقیم حمایت از کالا و مواد اولیه در صنایع بالادستی و پایین دستی است. بورس‌های کالایی در همه دنیا به زنجیره تولید کمک می‌کنند و همواره برای حمایت از تولید مهمترین نکته ساختار بورس‌ها است. ساختار این بازارها باید بر مبنای اقتصاد آزاد و بدون دخالت‌های دولتی باشد در غیر این صورت با مشکل مواجه و بخشی از فرآیند و زنجیره تامین خدشه‌دار می‌شود.

بورس باید به صورت آزاد و غیردستوری حرکت کند. البته منظور آزاد و غیردستوری، حرکت در فضایی بدون قانون و هرج و مرج نیست، بلکه باید ساختار این بازار اصولی و مرتب باشد و هر رکنی در جای خودش قرار داشته باشد.

یک نکته مهم در بورس کالا، اتاق پایاپای است. اتاق پایاپای، قلب بورس کالا است، به طوریکه فعالیت این اتاق، کاملاً شفاف و روشن است. اتاق پایاپای را همیشه قلب بورس‌ها می‌نامند، اما از قلب مهم‌تر، مغز بورس است.

مغز بورس، نرم افزار و سخت افزاری است که باید در بورس اجرایی شود، اگر نرم افزار و سخت افزار به عنوان مغز بورس و اتاق پایاپای به عنوان قلب بورس به درستی به وظایف خود عمل کنند، می‌توانند یک بورس شفاف و بی نقص را تشکیل بدهند. در این میان در عرصه یک بورس شفاف و بی نقص، قوانین درست، جامع و مانع بسیار مهم است و وقتی این زنجیره تکمیل شود افراد جذب بورس می‌شوند. با همه این تفاسیر، با توجه به شرایط اقتصادی کشور

بانک‌ها اشغال کرده‌اند، در حالی که بانک‌ها وظیفه‌ای دیگر در اقتصاد دارند.

به اعتقاد شما مسوولان بورس کالا برای توسعه این بازار باید چه اقداماتی انجام دهند؟

در نگاهی منصفانه، مسوولان بورس کالا طی سال‌های گذشته تا به امروز برای توسعه این بازار و تثبیت جایگاه آن در اقتصاد زحمات زیادی کشیده‌اند که به نظر بنده اگر حمایت‌های عملی و جدی از بورس کالا شده بود، امروز بورسی در تراز بین‌المللی داشتیم. کشور ما افراد متخصص کم ندارد اما حمایت‌ها باید اصولی انجام شود از این رو یکی از مولفه‌های توسعه بورس کالا، حمایت از طریق تقویت قوانین است؛ به طوریکه قوانین این بازار باید چند سال یکبار به منظور تقویت فعالیت‌های این بورس با تغییراتی همراه شود.

فراموش نکنیم که بورس کالا یک موجود زنده است و نفس می‌شکد، قلب و مغز دارد؛ اگر به یک موجود زنده غذا ندهیم، حرکت نمی‌کند. به این ترتیب باید ابزار و مسیر برای توسعه بورس کالا در اقتصاد کشور فراهم باشد تا شاهد پیشرفت این بازار کالایی با سرعت بالا باشیم. به هر حال در شرایط امروز کشور، بورس کالا جایگاهی امن و مطمئن برای تولیدکننده و خریدار است و این گروه با ورود به بورس کالا هیچ مشکل و نگرانی ندارند، این در حالی است که بازارهای خارج از بورس خطرات زیادی را برای مصرف‌کنندگان به دنبال دارد.

در این بین یکی از قطعه‌های پازل بورس کالا برای تکمیل شدن فرآیند توسعه، مؤسسات رتبه‌بندی است. این مؤسسات بخش قابل توجهی از ریسک‌ها را با اعتبارسنجی همه فعالان حاضر در این بازار، از بین می‌برند که این مورد نیز از نیازهای بورس کالا به شمار می‌رود.

به نظر شما جایگاه بازار سرمایه در

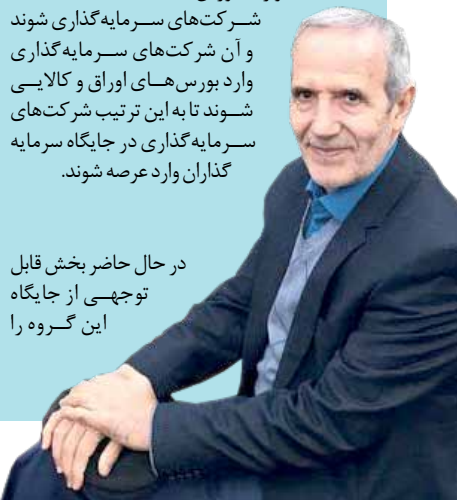
اقتصاد کشور چگونه است؟

در سال‌های اخیر بورس کالا برای رسیدن به اهداف تعریف شده‌اش تلاش‌های زیادی کرده اما ظرفیت‌های بالای این بورس برای اقتصاد به ما می‌گوید که بورس کالا هنوز راه طولانی در پیش دارد. نکته اصلی این است که هنوز جایگاه‌ها در قبال بازار سرمایه مشخص نیست؛ به عبارتی دولت نتوانسته درست وظایف خود را در بورس تعریف کند.

همچنین برای توسعه بازار سرمایه قوه قانون‌گذار که مجلس شورای اسلامی است باید با هماهنگی با مدیران بازار سرمایه، در بورس دیدگاه جدید و نویی را تعریف کنند. در این میان جایگاه کوچک بازار سرمایه در کشور از آنجایی کاملاً مشهود است که سهم این بازار از گردش مالی بالای اقتصاد، ناچیز است و نقدینگی‌های قابل توجه در اقتصاد به خوبی به سمت بازار سرمایه هدایت نشده‌اند.

البته مردم نمی‌توانند سرمایه‌های خود را مستقیم وارد بورس کنند بلکه باید جذب شرکت‌های سرمایه‌گذاری شوند و آن شرکت‌های سرمایه‌گذاری وارد بورس‌های اوراق و کالایی شوند تا به این ترتیب شرکت‌های سرمایه‌گذاری در جایگاه سرمایه‌گذاران وارد عرصه شوند.

در حال حاضر بخش قابل توجهی از جایگاه این گروه را

نه تولید کننده و نه مصرف کننده. این گروه با سرمایه‌های خود عموماً در بازارهای مالی فعالیت می‌کنند و به نقدشوندگی بازارها کمک ویژه‌ای می‌کنند.

دلال مفهوم جالبی دارد. دلال به معنای کسی است که راه را نشان می‌دهد. دلال از دلیل می‌آید، کسانی که در زمان‌های گذشته جلوی کاروان‌ها حرکت کرده و کاروان را به نقطه مطلوب هدایت می‌کرد را «دلیل کاروان» می‌گفتند.

پس اینکه دلالان را گروهی تخریب‌گر بدانیم، کاملاً اشتباه است البته باید دلالان سوءاستفاده‌گر را از این گروه جدا کرد. نکته اصلی این است که واسطه در اقتصاد به اندازه جایگاهش ارزشمند است.

البته رمز حضور شفاف گروه‌های فعال در بورس و عدم قرارگیری افراد اخلاط‌گر و سوءاستفاده‌گر در میان آن‌ها، اعتبار سنجی است. در این بخش نیز جای خالی موسسات رتبه‌بندی و اعتبارسنجی احساس می‌شود. با وجود این موسسه‌ها، افرادی که می‌خواهند وارد بورس کالا شوند، بررسی می‌شود و بر مبنای رتبه اعتباری خود در معاملات حاضر می‌شوند و سمت مقابل آن‌ها با آگاهی از رتبه اعتباری فرد، وارد معامله خواهد شد. مهم است افرادی در قالب سه گروهی که ذکر شد وارد بورس کالا شوند که با این بازار به طور کامل آشنا باشند، به قوانین احترام می‌گذارند و تابع هستند، این گروه‌ها قوانین را دور نمی‌زنند و فساد ایجاد نمی‌کنند.

یک خریدار با عنوان تولید کننده، دغدغه نداشته باشد. در اینجا باید اعلام کرد که بورس باید سیاست حمایتی داشته باشد البته حمایت قانونی. به این ترتیب که تولید کننده اطمینان داشته باشد اگر کالایی را در بورس خرید به طور قطع آن را با همان قیمت تحویل می‌گیرد که امروز این شرایط در معاملات بورس حاکم است. در بورس کالای کشور ما سال‌های سال باید فرایند دادوستد که منجر به تحویل کالا می‌شود، اجرایی شود تا جایگاه و تعهد تولید کننده کاملاً شفاف باشد. در این شرایط تولید کننده اطمینان دارد وقتی قیمت کالایی گران می‌شود، فروشنده نکول نمی‌کند و دو طرف با اعتماد و اطمینان به یکدیگر در این عرصه فعال خواهند بود که خوشبختانه این موارد طی این سال‌ها در بورس کالا شکل گرفته و باز یگران بازار امروز به ابزارهای مالی و معاملات اوراق بهادار مبتنی بر کالای اطمینان دارند.

نظر شما درباره حضور واسطه‌ها در بورس کالا چیست؟ این گروه مانع توسعه و شفاف‌سازی بورس هستند؟

حضور واسطه‌ها در بورس و اقتصاد نکته مهمی است. نباید واسطه‌ها را از بورس حذف کرد. بلکه نحوه حضور آنها باید اصلاح شود. به این ترتیب که واسطه‌هایی که قانونمند باشند در همان گروه اول که سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر هستند، قرار می‌گیرند.

به این ترتیب که گروه اول واسطه‌ها هستند،

ما، می‌تواند عنوان کرد که بورس کالا در مسیر تحقق اهداف خود با سرعت مناسبی حرکت کرده و امروز بسیاری از نارسایی‌های مبادلات سنتی به واسطه این بورس دیگر وجود ندارد و در حوزه ابزارهای مالی و... نیز اتفاق‌های مبارکی در دستور کار است.

به طور معمول چه گروه‌هایی جذب بورس کالا می‌شوند؟

سه گروه به طور معمول وارد بازارهای بورس کالا می‌شوند. گروه اول سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیران هستند. گروه دوم هج‌کنندگان که به عنوان پوشش دهندگان ریسک شناخته می‌شوند و گروه سوم آربیتراژکاران که از تفاوت قیمت‌ها سود کسب می‌کنند. برای ایجاد یک بورس پویا باید هر سه گروه در آن فعال باشند.

گروه اول افرادی هستند به شدت ریسک‌پذیرند و می‌دانند اگر در موقعیت امروز ضرر می‌کنند، جایی دیگر در موقعیتی متفاوت به سود می‌رسند. اما در مقابل این گروه که با جان و دل ریسک را می‌پذیرند، هج‌رها قرار دارند که ریسک‌گریزند، کارخانه‌های تولیدی و مصرف‌کنندگان در این گروه هستند، چون از نوسان قیمت نگران هستند و می‌خواهند در موقعیتی بدون تنش و افزایش یا کاهش قیمت قرار بگیرند تا در نقطه‌ای ثابت مواد اولیه را خریداری کرده و تبدیل به فرآورده کنند.

در این شرایط بورس باید سازوکاری داشته باشد که

شفافیت

ثمره بورس کالا برای اقتصاد

اظهار داشت: بررسی عملکرد ۱۱ ساله بورس کالا حکایت از این دارد که رفته رفته بازار سرمایه ایران به سمت رسیدن به استانداردهای بین‌المللی در حال حرکت است. ضمن این که اقداماتی همچون انتشار و شفافیت اطلاعات و کاهش فساد نیز از مهم‌ترین ویژگی‌های بورس کالا برای کمک به بهبود شرایط اقتصادی کشور است.

کاظمی اسفه ادامه داد: یکی از ویژگی‌های اصلی یک اقتصاد توسعه یافته و پیشرفته، شفافیت معاملات و تأثیر آن در سرعت و بهبود و همچنین سلامت انجام معاملات است که این ویژگی‌ها را ضایع تولیدکننده و مصرف‌کننده را هم در بر خواهد داشت؛ بر این اساس خوشبختانه بورس کالای ایران توانسته در عملکرد و فعالیت بیش از یک دهه گذشته خود به مکانی مناسب برای تحقق این امر در اقتصاد کشور تبدیل شود. وی اضافه کرد: البته ایجاد فضای منصفانه برای خرید و فروش کالاها و محصولات یکی از مهم‌ترین هدف‌های ایجاد بورس‌های کالایی در دنیا است که این موضوع در کشور مانع موجب شده تا این هدف برای بورس کالانیز در نظر گرفته شود. به همین دلیل هم هست که نمی‌توان نقش مثبت و اثرگذار بورس کالا را در شفافیت قیمتی کالا و خدمات به ویژه در چند سال گذشته نادیده گرفت. عضو هیات مدیره کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران ادامه داد: موارد اشاره شده تنها بخشی از مزایای عرضه محصولات و کالاها در بورس کالا و سپردن تعیین قیمت به مکانیزم عرضه و تقاضا و دوری از تعیین دستوری قیمت‌ها است و مواردی چون پوشش ریسک، تأمین مالی، کاهش نقش دولت در اقتصاد و عرض اندام بیشتر بخش خصوصی، ارتقای کیفیت محصولات و کالاها، افزایش انگیزه تولیدکنندگان، ایجاد توازن در عرضه و تقاضای محصولات و ... از دیگر مزایای قابل بیان در این زمینه است.

این کارشناس اقتصادی با تأکید بر این نکته که توجه و توسعه بورس‌های کالایی در همه جای دنیا از جمله نقاط قوت اقتصاد هر کشوری بر شمرده می‌شود، اذعان داشت: این موضوع امری طبیعی است که عده‌ای از افراد به ویژه دلال‌ها و واسطه‌ها مایل نباشند و اجازه ندهند که تنوع و عرضه بیشتر محصولات و کالاها در بورس کالا اتفاق بیفتد. وی افزود: نمونه بارز این موضوع را می‌توان تلاش برای ادامه قیمت‌گذاری دستوری محصولات و کالاها از جمله محصولات فولادی عنوان کرد که خوشبختانه با تلاش‌های صورت گرفته در این زمینه، مقاومت‌های موجود در این خصوص شکسته شد و این روزها شاهد این اتفاق هستیم که مکانیزم عرضه و تقاضا بر بازار فولاد حاکم است و قیمت این محصول نیز به تعادل رسیده است. کاظمی اسفه گفت: بنابراین اگر می‌خواهیم اقتصادی شفاف‌تر پایه‌بازی آزاد داشته باشیم، باید اجازه دهیم تا مکانیزم عرضه محصولات و کالاها در بورس کالا رونق بیشتری بگیرد. وی همچنین نمونه بارز اثرات مثبت بورس کالا در توسعه اقتصادی کشور را در حوزه کشاورزی اظهار داشت و گفت: اجرای طرح قیمت تضمینی محصولات کشاورزی از بستر بورس کالا، اقدام بسیار مهم و بزرگی است که اگر بیش از این‌ها حمایت شود علاوه بر این که منافع بیشتر کشاورزان را در بر خواهد داشت، موجب افزایش کیفیت و کمیت تولید محصولات کشاورزی شده و کشور را به خودکفایی در محصولات مختلف کشاورزی رهنمون خواهد ساخت.

کالاواقف هستند و بسته به شرایط تولید و هزینه‌ها و همچنین منافع خود، بهترین و واقعی‌ترین نرخ‌ها را در مکانیزم عرضه و تقاضا برای محصولات و کالاهای مورد معامله تعیین می‌کنند. عضو هیات مدیره کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران افزود: این موضوع باعث می‌شود علاوه بر این که تولیدکنندگان اقدام به تولید محصولات با کیفیت‌تر کنند، کشف قیمت واقعی‌تری نیز برای کالاها و محصولات اتفاق بیفتد و علاوه بر تولیدکننده و مصرف‌کننده، بخش خصوصی نیز فرصت عرض اندام بیشتری را در اقتصاد پیدا کند. وی با اشاره به این موضوع که نگاهی به وضعیت اقتصاد کشور در طول سالیان گذشته نشان می‌دهد که اتخاذ روش قیمت‌گذاری دستوری محصولات و کالاها هیچ سود و منفعتی برای اقتصاد نداشته است، اذعان داشت: نرخ‌گذاری به زبان همه اقشار جامعه به ویژه افراد کم‌درآمد است؛ بنابراین هر چند پرداخت یارانه به صورت نقدی و یا سایر روش‌ها تا حدودی می‌تواند شرایط زندگی را برای این دسته از اقشار جامعه تحمل‌پذیر کند، اما این اقدامات کوتاه‌مدت بوده و اثراتش نیز جزئی و زودگذر است. کاظمی اسفه افزود: بنابراین اصلاح روش تعیین قیمت کالا و محصولات و سپردن مکانیزم بازار به عرضه و تقاضا، بدون شک در میان و بلندمدت می‌تواند شرایط اقتصادی کشور را بهبود بخشیده و در آینده نیز شاهد اثرگذاری مثبت این اتفاق برای اقشار کم‌درآمد جامعه بود.

وی اظهار داشت: همانطور که اشاره شد اقدامات صورت گرفته از زمان راه‌اندازی بورس کالا توانسته تا حدودی این اصل مهم اقتصادی را محقق ساخته و از همه مهم‌تر توجه‌ها را به نقش این بورس در توسعه و بهبود شرایط اقتصادی کشور به خود جلب کند. عضو هیات مدیره کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران همچنین کاهش واسطه‌ها و رسیدن سود اصلی ناشی از تولید به دست تولیدکنندگان را از دیگر مزایای عرضه محصولات و کالاها در بازارهای مختلف بورس کالا بر شمرده و گفت: افزایش شفافیت در قیمت‌گذاری کالاها و نیز ایجاد فضای عادلانه برای خریدار و فروشنده، از دیگر فواید فعالیت بورس کالا در اقتصاد کشور است. این کارشناس اقتصادی افزود: البته نباید از رشد تکنولوژی و آی‌تی و همچنین نقش ارتباطات و وسایل ارتباط جمعی در ایجاد این شفافیت و از سوی دیگر تسهیل معاملات بورس کالا به سادگی گذشت. ضمن این که به نظر می‌رسد متولیان این بورس نیز توانسته‌اند به خوبی از ابزارها ارتباط جمعی و نیز زیرساخت‌های ارتباطی برای بهبود و تسهیل و البته شفافیت بیشتر دادوستدهای در بورس کالا استفاده کنند. کاظمی اسفه گفت: علاوه بر این با گسترش تکنولوژی از یک طرف و نیز ابزارها و وسایل حمل و نقل کالا از طرف دیگر، می‌توان بدون توجه به بعد مکانی و زمانی مبادلات محصولات و کالاها را در سراسر کشور سامان داد که در این زمینه بهترین ساز و کار برای انجام این کار، بورس کالا است.

وی همچنین

عضو هیات مدیره کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران معتقد است که نگاهی به فعالیت ۱۱ ساله بورس کالا نشان می‌دهد این بازار نقش ارزشمندی در توجه و سوق دادن اقتصاد کشور به سمت مکانیزم عرضه و تقاضا داشته و از همه مهم‌تر فعالیت این بورس به شفافیت اقتصاد کمک کرده است. مهدی کاظمی اسفه در گفت‌وگو با پیام اقتصادی بورس کالا گفت: در اقتصادهای آزاد که حضور بخش خصوصی بیش از دولت نمایان است، کشف قیمت کالاها و خدمات بر اساس عرضه و تقاضا صورت می‌گیرد. بر این اساس اعتقاد به کشف واقعی قیمت کالاها و خدمات، از ملزومات اصلی رشد اقتصادی در هر کشوری است که در این راستا بازار سرمایه به ویژه بورس کالای ایران و استفاده از مکانیزم و ابزارهای آن می‌تواند موثر باشد. عضو هیات مدیره کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران افزود: بنابراین باید این گونه عنوان کرد که اگر می‌خواهیم همانند سایر کشورها به توسعه اقتصادی برسیم باید از دستوری بودن اقتصاد جلوگیری کرده و اجازه دهیم عرضه و تقاضا به کشف قیمت کالاها و خدمات منجر شود. وی اضافه کرد: شاید به همین دلیل و برای رسیدن به این منظور است که در کشور مانع از سال‌ها پیش جهت مهیا شدن بسترهای رقابتی در میان صنایع، بازاری متشکل به نام بورس کالا برای پایان دادن به نگرش دستوری بودن اقتصاد راه‌اندازی شد تا بر اساس آن تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان کالاها در فضایی شفاف و رقابتی به فعالیت بپردازند. کاظمی اسفه ادامه داد: در این راستا نگاهی به فعالیت بیش از یک دهه گذشته بورس کالا در اقتصاد کشور نشان می‌دهد این بازار نقش ارزشمندی در توجه و سوق دادن اقتصاد به سمت مکانیزم عرضه و تقاضا داشته و از همه مهم‌تر فعالیت این بورس به شفافیت اقتصاد کمک کرده است.

این کارشناس اقتصادی با بیان این مطلب که اقتصاد کشور تا شفافیت آرمانی و نیز حاکم شدن مکانیزم عرضه و تقاضا و دوری از اقتصاد دستوری کماکان فاصله دارد، تصریح کرد: به همین دلیل باید شرایطی فراهم شود تا بسیاری از کالاها و محصولات امکان عرضه در بورس کالای ایران را داشته باشند تا در پی آن شاهد افزایش رقابت و شفافیت در بیشتر فعالیت‌های اقتصادی کشور باشیم. وی با اشاره به این که رسیدن به این شرایط به همکاری و همراهی سایر دستگاه‌ها و ارگان‌ها به ویژه دولت و مجلس با بازار سرمایه مرتبط است، گفت: باید تلاش کنیم تا کشف قیمت هر کالا و محصولی بر اساس عرضه و تقاضا صورت گیرد؛ چرا که متقاضیان

و عرضه‌کنندگان کالاها و

محصولات، بیش از هر فرد

دیگری بر واقعیت‌های

پیرامون تولید آن

محصول و

بورس کالا بوده است. در سال‌های گذشته برخی از صنایع از طریق بورس کالا اقدام به تامین مالی کرده‌اند و تامین سرمایه‌ها از طریق ابزارهای تعریف شده از طریق بورس کالا، شرایط مساعدی را برای سرمایه‌گذاری ایجاد کرده‌اند. برای نمونه عرضه اوراق سلف موازی استاندارد بود که با راه‌اندازی این اوراق توان استفاده صنایع از این ابزار فراهم شد تا به جای مراجعه به بانک‌ها نسبت به تامین مالی مستقیم اقدام کنند. ضمن آن که در بورس، تامین مالی به صورت هدفمند انجام می‌شود به طوریکه تولیدکننده می‌تواند برنامه‌ریزی که با انتشار اوراق سلف موازی استاندارد، روی چه کالاهایی سرمایه‌گذاری و اقدام به تولید کند و حتی این امکان برای سرمایه‌گذاران وجود دارد که اگر بر روی کالایی سرمایه‌گذاری کرده‌اند، با قیمت‌های از قبل تعیین شده اقدام به دریافت آن کنند که این شرایط به سرمایه‌گذاری در صنعت کمک شایان توجهی کرده است.

در این بین یکی از موضوعاتی که مسیر پیشرفت بورس کالا در اقتصاد ملی را کمی کند می‌کند، دخالت در روند قیمت‌گذاری کالاهاست به طوریکه این امر یکی از رسالت‌های بورس کالا یعنی کشف واقعی قیمت‌ها براساس عرضه و تقاضا را مختل می‌کند. از این رو پیشنهاد می‌شود به منظور حمایت از صنایع بالادستی و پایین دستی، هیچ نهادی در امر قیمت‌گذاری وارد نشود و اگر هم حمایتی قرار است انجام شود، به شیوه‌ای دیگر رقم بخورد. در عین حال پیشنهاد دیگر در جاده توسعه بورس کالا، راه‌اندازی و توسعه ابزارهای محبوب جهانی که در بورس‌های بین‌المللی کالا وجود دارد نیز توصیه می‌شود. در این زمینه توسعه قراردادهای مشتقه به همراه پذیرش کالاهای جدید و پر شمار در این ابزار مالی می‌تواند بورس کالا را به یکی از مولفه‌های اصلی اقتصاد کشور که قادر است خدمات متنوعی را به فعالان صنایع و سرمایه‌گذاران ارائه دهد، تبدیل کند.

نگاهی به عملکرد ۱۱ ساله بورس کالا نشان می‌دهد این عملکرد که در فضای بسته موجود شکل گرفته، فوق‌العاده بوده و توانسته نگاه‌ها را نسبت به کسب و کار تغییر دهد. تفکری که در حال حاضر در بورس کالا شاهد هستیم، کاهش حداقلی ارتباط بین صنعت و مصرف‌کننده یا به عبارت بهتر ارتباط مفید و سازنده با وجود بورس کالا است. ضمن آن که مسایل و ابزارهای جدیدی را شاهد هستیم که یکی از خواص این ابزارها کمک به تصمیم‌گیری و جمع‌آوری اطلاعات است.

این اطلاعات که پیش از این وجود نداشت و تنها در اختیار مراجع خاصی نظیر مرکز آمار و یا وزارتخانه‌های مرتبط بود با راه‌اندازی بورس کالا وارد فاز تازه‌ای شد و بورس کالا باعث شد جریان اطلاعات به اندازه زیادی سریع و شفاف شود به طوری که این روند می‌تواند به بسیاری از تصمیمات بزرگ کشور کمک کند.

عملکرد موفق بورس کالا زمانی مشخص می‌شود که نگاهی به روند قیمت‌گذاری در سال‌هایی که نهاد‌های حمایتی حضور نداشتند، بیندازیم. در دورانی که دخالت در قیمت‌گذاری به واسطه عرضه محصولات در بورس کالا وجود نداشت، شاهد توسعه صنایع بالادستی و پایین دستی و رشد تولیدات بوده‌ایم.

همچنین در حوزه قیمت‌گذاری، قبل از راه‌اندازی بورس کالا و اعلام قیمت‌ها به طور شفاف بر روی تابلو، هر تولیدکننده یا فردی قیمت مدنظر خود را در بازار اعلام می‌کرد و شفافیتی در قیمت‌گذاری وجود نداشت اما هم‌اکنون بورس کالا تبدیل به مرجعی برای تعیین قیمت شده و حتی برای نشان دادن سابقه قیمتی یک کالا در سال‌های گذشته از نظر میزان معامله، رقابت و میزان عرضه قابل دسترس است که نگاهی به آمار نشان از عملکرد بسیاری قوی در این زمینه است.

از دیگر موفقیت‌های بورس در سال‌های اخیر تامین مالی برخی صنایع و توسعه ابزارهای مالی

مهدی رفیعی
کارشناس بورس کالا

**تغییر نگاه‌ها
به کسب و کار**

در کیش اینوکس ۲۰۱۸ اعلام شد

۱۱ سال همراهی با اقتصاد ایران

الهه پیروی

در روز سنی ام مهر ماه سال جاری پنجمین نمایشگاه بین‌المللی بورس، بانک و بیمه موسوم به کیش اینوکس کار خود را با حضور ارکان بازار سرمایه و بیش از ۲۵۰ پنگاه اقتصادی در جزیره کیش آغاز کرد. این رویداد با حضور مهم‌ترین و اثرگذارترین بنگاه‌ها، سازمان‌ها و تشکلهای اقتصادی کشور برگزار شد و نزدیک به ۱۰ نهاد مالی همچون شرکت بورس اوراق بهادار تهران، بورس کالای ایران، فرابورس، سپرده‌گذاری و مدیریت دارایی مرکزی، مدیریت فناوری بورس تهران در آن حضور فعال داشتند. در این نمایشگاه که هر ساله با هدف معرفی و به نمایش گذاشتن مجموعه‌ای از قابلیت‌ها و ظرفیت‌ها، بر خورداری‌ها، تسهیلات و زمینه‌های سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصادی با هدف جذب سرمایه‌گذاری، رونق بازار کسب و کار و افزایش تولید برگزار می‌شود، فرصتی را جهت بهره‌برداری و توسعه سرمایه‌گذاری و در نهایت رشد و توسعه اقتصادی کشور فراهم کرده و هدفی را در راستای بهره‌مندی از مزایای تجارت آزاد بین‌المللی، جذب سرمایه‌ها و انتقال آسان‌تر تکنولوژی را دنبال می‌کند. بنابراین می‌توان گفت که تمرکز بر موضوعاتی نظیر گسترش تعاملات بین‌المللی بازار سرمایه، راهکارهای

تامین مالی پروژه‌ها، افزایش تولید داخلی و رشد صادرات کشور از طریق مشارکت بازار سرمایه و بهره‌وری از توانمندی شرکت‌های بخش خصوصی با نظر داشت شرایط روز و رویکرد به عبور موفق از شرایط و چالش‌های اقتصادی از جمله محور‌ها و اهداف این نمایشگاه است. از سوی دیگر حضور سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در مناطق آزاد، می‌تواند مقدمه‌ای برای ورود آنان به بخش‌های داخلی اقتصاد کشور هم تلقی شود زیرا تجربیاتی که از حضور سرمایه‌گذاران و کارگزاران اقتصادی در مناطق

آزاد به دست می‌آید می‌تواند کاربردهایی موثری برای سیاست‌گذاران کشور داشته باشد.

ویژگی منحصر به فرد بازار سرمایه ایران

رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار در آیین افتتاح پنجمین نمایشگاه کیش، ابعاد مختلف بازار سرمایه را برای حضار به ویژه سرمایه‌گذاران خارجی تشریح کرد و از مزایای منحصر به فرد این بازار سخن گفت. شاپور محمدی در این مراسم اعلام کرد که ارزش بازار بورس و فرابورس کشور طی سال‌های اخیر افزایش قابل توجهی داشته است. این رقم هم اکنون به بیش از ۸۰۰ هزار میلیارد تومان رسیده که ۴۰ درصد از GDP کل کشور را به خود اختصاص داده است. رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار همچنین اظهار کرد: بازار سرمایه ایران دارای چهار بازار است که از این تعداد دو بازار کالایی و دو بازار اوراقی است. بورس کالا، بورس انرژی، بورس اوراق بهادار و فرابورس

چهار بازاری هستند که کمتر کشوری شاهد حضور هماهنگ آن‌ها در کنار یکدیگر است. به گفته دبیر شورایعالی بورس میزان بازدهی بازار سرمایه ایران از ابتدای سال تاکنون قابل توجه است به طوری که بورس اوراق بهادار در این بازه زمانی بازدهی ۹۵ درصدی و فرابورس نیز بازدهی ۹۲ درصدی را به ثبت رسانده که گواه فرصت بزرگ سودآوری این بازار برای همگان است.

برنامه‌های بازار سرمایه تا پایان ۹۷

رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار همچنین برنامه‌های پیش روی بازار سرمایه تا پایان سال را تشریح کرد و اعلام کرد: توسعه قراردادهای فیوچرز در دستور کار نهاد ناظر قرار دارد. همچنین استفاده از ابزارهایی نظیر ابزار وارنت نیز تا پایان سال اجرایی می‌شود. وی همچنین خبر داد که سازمان بورس با همکاری بیمه مرکزی در نظر دارد تا پایان سال

بسترهای سرمایه‌گذاری دارند که از این ظرفیت در مناطق آزاد بهره خواهیم گرفت. به گفته ی دبیر شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، بورس برای تمامی فعالان اقتصادی در حوزه‌های مختلف یک امکان و ظرفیت مناسب و برابر را فراهم می‌کند که در این زمینه مناطق آزاد از ساز و کار بورس کالای ایران به منظور توسعه روابط با کشورهای همسایه بهره خواهد برد. وی به تفاهمنامه همکاری بورس کالا با مناطق آزاد به منظور صادرات محصولات به عراق اشاره کرد و گفت: آغاز صادرات از طریق بورس کالای ایران به عراق، هم برای ذی نفعان خارجی و هم سرمایه‌گذاران و تجاری داخلی و خارجی بسیار موثر است زیرا طرف‌های خارجی نیز از شفافیت در تجارت استقبال می‌کنند و از طرفی مکانیسم مبادله پول نیز در این فرایند فیزیکی نیست و با روش‌های مختلف قابلیت اجرایی دارد. به گفته ی بانک؛ گزارش عملکرد بازار سرمایه و بورس کالا نشان دهنده ظرفیت بسیار بالای این بازار است که امیدواریم این بورس در مسیر بین المللی نیز توسعه پیدا کند و به اشکال مختلف بتواند برای فعالان داخلی و خارجی، اطمینان بخش در دادوستد کالاها باشد.

نقش محوری بورس کالا در ایجاد تعادل بازارها

همچنین عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز به مزایای بورس کالای ایران در اقتصاد اشاره کرد و گفت: بورس کالا در

حال حاضر یک بورس توانا و رو به رشد است و تعداد کالاهایی که در این بورس عرضه می‌شود در حال افزایش بوده و مشاهده می‌کنیم این بورس نقش محوری در ایجاد تعادل بازارها را داشته است.

غلامرضا مصباحی مقدم اعلام کرد که از گروه محصولاتی که در بورس کالای ایران عرضه می‌شود، مواد پتروشیمی است که از گستردگی وسیعی برخوردار است و مکانیسم بورس کالا توانسته شفافیت مطلوبی را برای این حوزه به ارمغان بیاورد. به گفته ی مصباحی مقدم، همچنین گندم نیز به عنوان یکی از کالاهای ضروری مورد نیاز مردم در این بورس عرضه و معامله می‌شود؛ جو و ذرت نیز با حجم بالا در این بورس عرضه می‌شود و از این رو در آینده شاهد آشنایی و حضور بسیاری از کشاورزان کشور در بورس کالای ایران خواهیم بود.

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام معتقد است که بورس کالا طی سال‌های گذشته نقش موثری در تنظیم بازار و شفافیت ایفا کرده و ضمن اینکه کشف قیمت کالاها عادلانه تر شده و به دلیل ایجاد رقابت و واقعی شدن بازارها، پیش‌بینی برای تولیدکنندگان ممکن شده است.

کنند در صورتی که در گذشته چنین ظرفیتی وجود نداشت و این شفافیت به طور حتم به سود کشاورزان است. رییس سازمان بورس و اوراق بهادار همچنین به حوزه فلزات اشاره کرد و ادامه داد: همه مسوولان و فعالان بازار فلزات بر این موضوع تاکید دارند که به کمک بورس کالای ایران، کشور از نظام حواله‌ای و غیرشفاف که برای میلگرد و فولاد وجود داشت رها شده که این امکان تنها از طریق بورس کالا فراهم شده است. به گفته ی محمدی، از سوی دیگر در بورس کالای ایران انواع محصولات پتروشیمی وجود دارد که به صورت شفاف کشف قیمت شده و در بستری رقابتی معامله می‌شود که این شرایط قابل قیاس با دادوستدهای گذشته بازار پتروشیمی نیست؛ این موارد تنها بخشی از ظرفیت‌های بورس کالا در حوزه ایجاد شفافیت در معاملات بوده است که مجموع این کارکردها باعث اعتماد دولت و فعالان صنایع به بورس کالای ایران شده است.

استفاده از ظرفیت‌های بورس کالا برای توسعه صادرات به عراق

همچنین در مراسم افتتاحیه نمایشگاه کیش اینوکس ۲۰۱۸، دبیر شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به ظرفیت‌های بورس کالای ایران اشاره کرد.

مرتضی بانک گفت: می‌توان از ظرفیت‌های بورس کالای ایران به منظور توسعه تجارت ایران با کشورهای همسایه از جمله عراق

بهره برد که در این زمینه تفاهمنامه همکاری میان بورس کالا با مناطق آزاد به منظور صادرات محصولات ایرانی به عراق به امضا رسیده است. بانک تاکید کرد که نهادهای مالی و بازار سرمایه قوی، از مولفه‌های اصلی یک اقتصاد توسعه یافته است از این رو بورس‌ها نقش محوری در تسهیل

ابزار تامین مالی بیمه اتکایی و ابزار بدهی بلایای طبیعی را نیز عرضه کند که این ابزارها نیز در دنیا منحصر به فرد محسوب می‌شود.

تنوع معاملاتی در بورس کالا

محمدی در ادامه با اشاره به تنوع بورس‌های کالایی بیان کرد: معاملات بورس‌های کالایی ایران از تنوع بسیار زیادی برخوردار است به طوری که بورس کالای ایران طی سال‌های اخیر در بخش کشاورزی و محصولاتی نظیر گندم، ذرت و زعفران فعالیت شایان توجه‌ای داشته است. دبیر شورای عالی بورس همچنین اعلام کرد که ابزارهایی نظیر قرارداد آتی بر سکه طلا از مهمترین دستاوردهای این بورس است که در دنیایی نظیر محسوب می‌شود.

محمدی تنوع ابزارهای مالی در کشور را بسیار عالی بیان کرد و گفت: بازار سرمایه ایران با تنوع بسیار زیادی در ابزارهای مالی همراه است و اوراق مشارکت، صکوک اجاره، صکوک بر دارایی فیزیکی، صکوک روی سهام، اوراق منفعت، اوراق و کالت و جماله از جمله ابزارهای مالی اسلامی بورس تهران به شمار می‌رود.

خدمات ۱۱ ساله بورس کالا به اقتصاد کشور

رییس سازمان بورس اوراق بهادار همچنین معتقد است که بورس کالای ایران طی ۱۱ سالی که در اقتصاد ایران متولد شده است، خدمات و کمک‌های زیادی به فعالان اقتصادی کشور ارائه کرده و این بورس قطعا از شفاف‌ترین بازارهای مالی است. وی تاکید کرد که طی چند سال اخیر با تلاش‌های صورت گرفته، معاملات بخش کشاورزی در بورس کالا متحول شده است به طوری که عرضه جو و ذرت کل کشور در بورس انجام می‌شود و شاهد رونق معاملات محصولات مهمی همچون گندم در بورس کالا هستیم. محمدی اظهار کرد که علاوه بر این زعفران کاران کشور می‌توانند قیمت واقعی محصولات خود را روی تابلوی معاملات بورس کالا مشاهده

غرفه بورس کالای ایران در پنجمین نمایشگاه بین‌المللی بورس، بانک و بیمه کیش

طلا و بازار مالی

گفت‌وگو با مدیر عامل تامین سرمایه لوتوس پارسیان

صندوق‌های طلا، ابزاری برای مدیریت نقدینگی

◀ **مریم زمانیان**

«بورس کالای ایران پرچمدار شفافیت در اقتصاد است.» مدیر عامل

شرکت تامین سرمایه لوتوس پارسیان در خصوص مختصات و کارکرد بورس کالای ایران طی ۱۱ سال گذشته اینگونه اظهار نظر می‌کند و در ادامه می‌گوید: یکی از مشکلات اساسی ساختار اقتصادی جوامع، عدم شفافیت در بازارهاست به طوری که در گذشته بهره‌وری و عملکرد در اقتصاد مانع جایگاه خاصی نداشت اما خوشبختانه با راهاندازی بورس کالا و پذیرفته شدن اغلب کالاها در این بورس، مکانیسم بازار توانست بر روابط بین بخش‌های مختلف اقتصادی حکمفرما شود.

علی تیموری شندی در گفت‌وگو با «پیام اقتصادی بورس کالا» عنوان کرد: بورس کالای ایران از ارکان شفافیت و توسعه اقتصادی در کشور ماقلمداد می‌شود و طی ۱۱ سالی که از تأسیس این بورس گذشته انصارا روند رو به رشد و پرسی‌رعتی را در اقتصاد ایران طی کرده است. تیموری معتقد است: بورس کالای ایران با ابزارسازی‌های مختلف توانسته پیشرو باشد. در همه جای دنیا بورس‌های کالایی همین نقش را ایفا می‌کنند و بورس کالای ایران از جمله بورس‌هایی است که ارتباط تنگاتنگی با اقتصاد واقعی کشور دارد و هرچقدر که این بورس توسعه یافته‌تر باشد و تعمیم بیشتری پیدا کند، بخش واقعی اقتصاد مانع بیشتر از آن منتفع می‌شود. در کشور ما که ساختار اقتصادی بیشتر مبتنی بر تولید کالاها است، صنایع مختلف و کالاها نقش محوری را در رشد اقتصادی ایفا می‌کنند که در همین حوزه ابزارسازی از سوی بورس کالا و ارائه خدمات متنوع به فعالان صنعت کمک ویژه‌ای به اقتصاد کشور می‌کند. این کارشناس ارشد بازار سرمایه به نقش محوری شرکت‌های تامین سرمایه در ابزارسازی‌های مالی اشاره کرد و گفت: تامین سرمایه‌هایی می‌توانند با مالی‌سازی کردن ابزارهای کالایی در بورس کالا نقش آفرینی کنند. از جمله فعالیت‌هایی که تاکنون در زمینه تامین مالی از سوی شرکت‌های تامین سرمایه صورت گرفته است، می‌توان به راهاندازی اوراق سلف موازی استاندارد، صندوق‌های کالایی و ابزارهایی از این دست اشاره کرد. این ابزارها به طور مستقیم در خدمت تامین مالی تولیدکنندگان و کمک به تولید و اقتصاد واقعی است. وی در خصوص توسعه ابزارهای مالی عنوان کرد که با ارتباط تنگاتنگ بین بورس کالا، تامین سرمایه‌ها و مساعدت سازمان بورس و اوراق بهادار جای کار قابل توجهی در حوزه ابزارسازی و به ویژه ابزارهای کالایی وجود دارد.

مدیرعامل شرکت تامین سرمایه لوتوس پارسیان بر این نکته تأکید کرد که شرکت تامین سرمایه لوتوس پارسیان تلاش کرده تا در حوزه ابزارسازی‌های کالایی در خدمت اقتصاد کشور باشد و حتی روی محصولاتی مانند خودرو نیز اوراق سلف موازی انتشار یافته است. تیموری شندی در خصوص راهاندازی صندوق‌های کالایی در شرکت بورس کالای ایران گفت: در حوزه صندوق‌های کالایی سعی کردیم صندوق طلا را راهاندازی کنیم و هدف از راهاندازی صندوق طلا این بود که در فضای بسیار ملتهب بازار طلا کمک کنیم فشار نقدینگی بازار سکه و طلا تا حدی مدیریت شود. در این بین عملکرد صندوق‌های کالایی طلا نشان داد که اگر ما بتوانیم ابزارهای مالی مناسبی را روی انواع کالا طراحی کنیم از ابعاد مختلفی به اقتصاد کشور -خصوصاً در دوران کنونی تحریم‌ها- کمک کرده‌ایم. در واقع توسعه

این ابزارها به تامین مالی‌های کوتاه مدت شرکت‌های تولیدی به نحو مناسبی کمک می‌کند. مدیرعامل شرکت لوتوس پارسیان افزود: توسعه صندوق‌های کالایی علاوه بر اینکه می‌تواند به صنعت و تولید کمک کند، می‌تواند منابع سرگردانی را که به دنبال حوزه‌های سرمایه‌گذاری هستند را در خدمت تولید در آورد و از تخریب منابع نقدینگی که در بخش‌های مختلف تولید در گردش است، جلوگیری کند. وی اظهار داشت: راهاندازی صندوق کالایی طلا لوتوس پارسیان در مقطعی رخ داد که تامین سکه با مشکلاتی مواجه بود و محدودیت انبارها باعث شد که عملاً امکان تامین فیزیکی سکه نباشد اما با این وجود این صندوق توانست روند بسیار مطلوبی را پیدا کند و آمار معاملات این صندوق تا مهر ماه امسال نشان می‌دهد که با ۳۰ هزار سکه پایه‌ی این صندوق، معادل یک میلیون سکه معامله شده است و این یک میلیون تقاضای سکه می‌توانست به بازار فیزیکی منتقل شود اما با وجود ابزاری که قدرت نفوذ قابل توجهی داشته است، این حجم از تقاضا را توانسته پوشش دهد. اگر بتوانیم ابزارهایی از این دست را توسعه دهیم می‌توانیم در زمان التهابات بازار، فضاها را به نحو مناسب‌تری مدیریت کنیم و منابع کمتری را در کشور صرف این موضوع کنیم. وی افزود: از طریق صندوق‌های سرمایه‌گذاری طلا، در واقع تاکنون حدود ۶ الی ۷ میلیون سکه در بازار معامله شده است، بدون آنکه مشکل یا تداخلی در بازار ایجاد شود و تأثیر منفی بر جای گذاشته باشد. به همین دلیل بانک مرکزی نیز به فکر افتاد تا از ابزارهای نوین برای مدیریت بهتر بازار به ویژه در شرایط التهابی بهره‌گیرد. وی در انتها ماهیت ابزارهای مالی را اینگونه بر شمرد و گفت: ماهیت ابزارهای مالی این است که به عنوان ضربه‌گیر برای تقاضاهای سفته بازانه عمل

می‌کنند؛ هرچقدر که ابزارهای مالی بتوانند توسعه پیدا کنند قطعاً بخش عمده‌ای از این تقاضا را جذب می‌کنند و این به معنای حذف تقاضا نیست بلکه به معنی مدیریت و هدایت این منابع در جهت تولید و در خدمت اقتصاد واقعی کشور است و در همه جای دنیا طراحی ابزارهای مالی در همین راستاست.

چراغ سبز صندوق های طلا به سرمایه گذاران

گذاران قادر به سرمایه گذاری در این حوزه نبوده اند. لذا بورس هایی چون بورس لندن با برقراری همکاری نزدیک با ناشران، تلاش کرد که دسترسی به کالاهای اساسی را از طریق توسعه ابزارهای جدید نظیر صندوق های کالایی قابل معامله در بورس و ایجاد سیستم های معاملاتی ویژه تسهیل کند؛ به طوری که سرمایه گذاران بدون نیاز به انجام معاملات آتی یا تحویل فیزیکی کالای اساسی، از طریق این صندوق ها به کالای مورد نظر خود دسترسی یابند. صندوق های کالایی قابل معامله در بورس از ابزارهای سرمایه گذاری هستند که روند قیمتی یک شاخص کالایی پایه را دنبال کرده و این شاخص می تواند صرفاً متشکل از یک کالای اساسی یا ترکیبی از مجموعه کالاهای باشد. نهاد ناشر به طور مستقیم بر روی دارایی پایه یا قرارداد مشتقه آن کالا یا شاخص سرمایه گذاری می کند. بنابراین انتظار می رود ارزش سرمایه گذاری پر تقوی هم سو با قیمت دارایی پایه افزایش یا کاهش یابد. این ابزار در واقع فرصت های سرمایه گذاری جدیدی را برای سرمایه گذاران بالقوه به وجود می آورد، زیرا بسیاری از شرکت های تولید کننده کالاهای اساسی در بورس پذیرفته نشده اند. این ابزار دقیقاً مانند سهام عادی و صندوق های

صندوق های سرمایه گذاری کالایی قابل معامله

(ETC) یکی از ابزارهای مالی نوین هستند که به سرمایه گذاران این امکان را می دهند که به جای خرید و نگهداری کالای مورد نظر و تحمل هزینه های حمل و نقل، انبارداری و خسارت های احتمالی آن، اوراق این صندوق ها را خریداری نمایند. با خرید این اوراق، سرمایه گذار در عین داشتن مالکیت کالای مورد نظر، مسئولیت نگهداری از آن کالا را بر عهده ندارد. به عبارت دیگر، این صندوق ها بخش قابل ملاحظه ای از وجوه گردآوری شده خود را به سرمایه گذاری در کالایی خاص اختصاص می دهند و علاقه مندان به سرمایه گذاری در آن کالای خاص اقدام به خرید واحدهای این صندوق ها می کنند. کالاهای اساسی در تمام دنیا بخش مهمی از پرتفوی سرمایه گذاران خرد و نهادی را تشکیل می دهند. این در حالی است که برای بسیاری، دسترسی کارا و سریع به این گروه دارایی ها به طور سنتی همواره با دشواری هایی نظیر الزامات وجه تضمین، محدودیت های اجباری و مسایل ارتباطی و دسترسی به بورس های مشتقات بین المللی همراه بوده است. بنابراین بسیاری از سرمایه

افزایه کردن کالاهای به «سبد سرمایه گذاری»، تنوع بخشی بیشتری برای سرمایه گذاران فراهم می کند و می تواند به کاهش نوسانات و افزایش بازده سبد سرمایه گذاری منجر شود. کالاهای همچنین می توانند به عنوان سپری برای محافظت در مقابل تورم باشند.

همچنین بطور تاریخی کالاهای همبستگی نسبتاً کمی با سهام و اوراق قرضه دارند و یکی از عوامل مهم کم بودن همبستگی بین آنها این است که قیمت کالاهای تحت تاثیر عوامل ریسکی متفاوتی قرار دارد. سرمایه گذاری در کالاهای می تواند به صورت مستقیم یا خرید دارایی فیزیکی، سرمایه گذاری در قراردادهای آتی و اختیار معامله و در نهایت سرمایه در صندوق های سرمایه گذاری کالایی انجام شود. در این میان مالکیت فیزیکی کالاهای چالش های غیر قابل حل زیادی را ایجاد می کند. اگر چه از طریق این کار بطور مستقیم مالک کالا هستیم؛ اما هزینه های تحویل گرفتن کالا، هزینه های نگهداری آن و بیمه کردن و ریسک های نگهداری کالا از جمله هزینه های غیر قابل اجتنابی هستند که باید پرداخت شوند.

بر کالا شامل گواهی سپرده کالایی، قراردادهای آتی کالایی، قراردادهای اختیار معامله کالایی و قراردادهای سلف موازی استاندارد اعم از با اختیار معامله و بدون اختیار معامله. بنابراین صندوق‌های سرمایه‌گذاری کالایی بطور مستقیم مجوز خرید و نگهداری کالای فیزیکی را ندارند و تنها می‌توانند گواهی سپرده کالایی را خریداری نمایند. استفاده از گواهی سپرده کالایی بسیاری از ریسک‌های مربوط به خرید و نگهداری فیزیکی کالا را از بین می‌برد و به دلیل معامله شدن این اوراق در بورس کالای ایران از شفافیت بالا و تضمین برخوردارند.

مزایای صندوق‌های کالایی

کاهش هزینه‌ها

سرمایه‌گذاران به جای خرید کالای مورد نظر خود و متحمل شدن هزینه‌های حمل و نقل، انبارداری، بیمه و خسارت‌های احتمالی، اوراق این صندوق‌ها را خریداری می‌کنند. با خرید این اوراق، سرمایه‌گذار در عین داشتن مالکیت کالای مورد نظر، مسوولیت نگهداری از آن کالا را بر عهده ندارد.

امنیت بیشتر

عدم نگرانی درباره امنیت فیزیکی، سرقت یا جعل کالا در صورت نگهداری و معامله مستقیم آن توسط سرمایه‌گذار.

وجود بازار ثانویه شفاف

وجود بازار ثانویه شفاف که در مقایسه با معاملات خارج از بورس موجود در بازار نقد کالا، هزینه‌های معاملاتی کمتری را ایجاد خواهد کرد.

داشتن پشتوانه قوی

برخلاف اوراق قرضه و بدهی ETCها به دلیل اینکه از پشتوانه کالایی برخوردارند، ریسک اعتباری بسیار پایینی دارند. همچنین این صندوق‌ها تحت نظارت بورس‌ها اداره می‌شوند.

حجم زیادی از سرمایه جذب این صندوق‌ها شده است. این در حالی است که آمار رشد صندوق‌های کالایی طبق پیش‌بینی‌ها همچنان ادامه دار خواهد بود. این موضوع نشان دهنده جذابیت و اهمیت وجود اینگونه صندوق‌ها برای سرمایه‌گذاران حوزه‌های مختلف است. در حال حاضر، از میان کالاهای مختلف، صندوق‌های مبتنی بر کالاهای نفت خام و فلزات گرانبها شامل طلا و نقره، بیشترین محبوبیت را بین سرمایه‌گذاران دارد. زیرا نوسانات قیمتی این کالاهای در بازارهای جهانی به نسبت زیاد است و به دنبال آن بازار این کالاهای نقدینگی بالایی برخوردارند. همچنین برای این کالاهای در بازارهای جهانی تقاضای فیزیکی زیادی وجود دارد. علاوه بر کالاهای بیان شده در جدول ۱ ارزشهای مختلف نیز می‌تواند به عنوان کالای پایه این صندوق‌ها قرار بگیرد.

صندوق‌های سرمایه‌گذاری کالایی در ایران

اولین صندوق سرمایه‌گذاری کالایی در ایران تحت عنوان صندوق سرمایه‌گذاری لوتوس پارسیان در بهار سال ۹۶ موفق به اخذ تمامی مجوزهای لازم از سازمان بورس و اوراق بهادار شد. این صندوق پس از پذیرش در بورس کالای ایران فعالیت خود را آغاز کرد. دارایی پایه‌ای صندوق، همانطور که از نام آن پیداست، طلا و به ویژه سکه طلا است و موسس اصلی و مدیر صندوق شرکت تامین سرمایه لوتوس پارسیان است.

حوزه‌های فعالیت صندوق‌های کالایی در ایران

دارایی پایه تمامی صندوق‌های سرمایه‌گذاری کالایی که در بورس کالای ایران پذیرش می‌شوند اوراق بهادار مبتنی بر کالا است. اوراق بهادار مبتنی

قابل معامله در بورس معامله شده و فرآیند تسویه آن نیز مانند سایر اوراق صورت می‌گیرد. از آنجا که این اوراق بازارگردانی می‌شوند، از نقدشوندگی بالایی برخوردارند. علاوه بر این صندوق‌های سرمایه‌گذاری کالایی برای سرمایه‌گذاری کوتاه مدت و بلندمدت در کالاهای مختلف قابلیت و مطلوبیت بالایی دارند. صندوق‌های کالایی قابل معامله در بورس، صندوق‌های با سرمایه متغیر هستند که واحدهای آن بنا به درخواست ناشر آن صادر و بازخرید شده و صدور واحدهای جدید براساس تقاضای بازار امکان پذیر است. این ویژگی منحصر به فرد در واقع اطمینان ایجاد می‌کند که قیمت بازار صندوق‌های کالایی قابل معامله در بورس بسیار نزدیک ارزش خالص دارایی‌های آن است، زیرا در غیر این صورت موجب ایجاد فرصت آربیتراژ می‌شود. این صندوق‌ها به طور کلی به دو صورت تک کالایی (طلا، نفت و...) یا شاخصی (سبکی از چند کالا) منتشر می‌شوند.

تاریخچه و حوزه‌های مختلف فعالیت صندوق‌های کالایی

اولین صندوق کالایی در سال ۲۰۰۴ در بورس لندن راه‌اندازی شد. کالای پایه این صندوق فلز گرانبهای طلا بود. پس از راه‌اندازی این صندوق، صندوق‌های کالایی با طیف وسیعی از انواع کالا شروع به کار کردند. حوزه‌های اصلی فعالیت صندوق‌های کالایی شامل: محصولات کشاورزی، فلزات صنعتی، حامل‌های انرژی و فلزات گرانبها است. در جدول ۱ مهمترین محصولات هر یک از بخش‌ها آورده شده است.

با راه‌اندازی اولین صندوق‌های کالایی، بسیاری از کشورها اقدام به راه‌اندازی اینگونه صندوق‌ها کردند. بطوریکه با گذشت حدود ۱۴ سال از راه‌اندازی این صندوق‌ها طیف وسیعی از کالاهای

جدول ۱. حوزه‌های فعالیت صندوق‌های کالایی

کشاورزی	فلزات	انرژی	فلزات گرانبها
غلات	آلومینیوم	نفت خام برنت	طلا
قهوه	مس	نفت خام تگزاس	نقره
شکر	نیکل	کربن	پلاتین
سویا	سرب	گاز طبیعی	پالادیوم
پنبه	قلع	مشتقات تصفیه شده نفتی	
زعفران	روی		

متنوع سازی

صندوق های کالایی قابل معامله در بورس می توانند سبکی از کالاها و ارزهای مختلف را به عنوان کالای پایه خود در نظر بگیرند. در نتیجه امکان متنوع سازی از طریق کالاهای مختلف وجود دارد.

شفافیت

به منظور تسهیل فرآیند صدور و باز خرید واحدهای ETC، شاخص کالای پایه صندوق به طور روزانه منتشر می شود. از آنجایی که معمولاً هدف صندوق، پیروی از یک کالا یا سبکی از چند کالای هدف است، سرمایه گذاران از کالاهای نگهداری شده توسط صندوق و همچنین وزن هر کدام در سبد سرمایه گذاری آن مطلع می شوند.

امکان جذب سرمایه های خرد

مزیت دیگر این است که این صندوق ها، امکان جذب سرمایه های اندک را فراهم می آورد. خرید بسیاری از کالاها در حجم کم معمولاً گران تر از خرید عمده آن کالا است. از طریق این صندوق ها چون حجم بسیار زیادی از کالا خریداری می شود، معمولاً بازده

بالتری خواهد داشت. همچنین هزینه های خرید و فروش واحدها و هزینه های جاری صندوق از هزینه های مربوط به خرید و فروش، نگهداری و بیمه کالای مورد نظر پایین تر است.

سرمایه گذاری در صندوق های سرمایه گذاری کالایی (قابل معامله)

به منظور سرمایه گذاری در صندوق های کالایی این امکان برای عموم سرمایه گذاران اعم از حقیقی و حقوقی، فراهم شده است تا در زمان تاسیس صندوق در پذیره نویسی اولیه واحدهای سرمایه گذاری صندوق به ارزش اسمی هر واحد ۱۰ هزار ریال مشارکت نمایند. خرید واحدهای سرمایه گذاری مستلزم دارا بودن کد معاملاتی فعال در سیستم شرکت سپرده گذاری مرکزی یا همان کد سهامداری است. جهت اخذ این کد معاملاتی می توان به تمامی کارگزاران فعال در بازار سرمایه کشور مراجعه و درخواست صدور کد معاملاتی نمود. واحدهای خریداری شده با نام هستند و گواهی خرید مربوطه توسط شرکت سپرده گذاری مرکزی صادر می شود. فرایند کار دقیقاً مشابه با خرید و فروش سهام در بازار بورس اوراق و فرابورس است.

معاملات ثانویه

معاملات واحدهای سرمایه گذاری صندوق کالایی قابل معامله پس از اتمام پذیره نویسی و ثبت صندوق، در بازار صندوق های سرمایه گذاری کالایی بورس کالای ایران آغاز می گردد. دارندگان و متقاضیان خرید می توانند با مراجعه به کارگزاران عضو بورس کالای ایران که مجوز معامله صندوق های سرمایه گذاری کالایی را دارند، اقدام به خرید و فروش این واحدها نمایند.

۴ صندوق کالایی فعال در تالار نقره ای

تا پایان مهر ماه سال جاری، چهار صندوق کالایی مبتنی بر طلا با نمادهای «طلا»، «گوهر»، «عیار» و «زر» تاسیس شده اند و بررسی روند معاملات آنها حاکی از آن است که صندوق پشتوانه طلای لوتوس طی یکسال منتهی به ۳۰ مهرماه ۱۳۹۷ بیش از ۲۰۷ درصد بازدهی محقق کرده است. بازدهی سالانه صندوق زرافشان امید ایرانیان در بازه مذکور نیز به رقم ۱۱۸ درصد نزدیک شده است. دو صندوق دیگر نیز با توجه به عمر فعالیتشان که کمتر از یکسال بوده است، در طول بازه یکسال گذشته تغییری را در قیمت هر واحد خود تجربه نکرده اند. این در حالی است که بازدهی کل دوره این صندوق ها در طول عمر فعالیت آنها نشان می دهد که از میان این ۴ صندوق کالایی، صندوق پشتوانه لوتوس با بازدهی نزدیک به ۲۱۷ درصدی بالاترین میزان بازدهی را کسب کرده است. صندوق «گوهر» و «زر» نیز در طول فعالیتشان تا پایان مهر ماه، به ترتیب با تحقق حدود ۱۲۱ و ۱۱۲ درصد رتبه های دوم و سوم را به دست آورده اند. صندوق «عیار» هم که در تاریخ ۳۰ خرداد ماه سال جاری تاسیس شده و کمتر از یکسال از آغاز فعالیت آن می گذرد، حدود ۱۷،۵ درصد بازدهی رقم زده است.

به این ترتیب، صندوق های سرمایه گذاری اوراق بهادار مبتنی بر کالا در حالی از سال گذشته در بورس کالا فعال شده اند که بازدهی سالانه این چهار صندوق از نرخ سود یکساله بانکی بالاتر بوده است؛ از این رو به نظر می رسد با ترویج این صندوق ها به سایر کالاها و معرفی هر چه بیشتر آن به سرمایه گذاران همزمان با گام برداشتن در راستای فرهنگ سازی بیشتر پیرامون این ابزار مالی می توان از آن برای جذب نقدینگی های سرگردان به منظور سرمایه گذاری غیرمستقیم افراد حقیقی در حوزه کالاهای مختلف بهره برد. ضمن اینکه با هدایت این سرمایه ها به ابزارهای مالی و به طور کلی بازار سرمایه، می توان مانع از تزیق این منابع سرگردان به بازارهای غیرمولد و فعالیت های سفته بازانه شد.

در جدول شماره ۲ جزئیات بازدهی و خالص ارزش دارایی این چهار صندوق طلایی آمده است.

در نمودار شماره ۱، کل خالص ارزش دارایی های این ۴ صندوق را از ابتدای فعالیت آنها تا پایان مهرماه ۱۳۹۷ می توان مشاهده کرد.

نمودار شماره ۲، بازدهی این صندوق ها را با شاخص کل بازار سهام مقایسه کرده است. همانطور که مشاهده می شود از ابتدای آبان ماه ۱۳۹۶ تا پایان مهرماه ۱۳۹۷، بازدهی این صندوق ها بالاتر از بازدهی کل شاخص بوده است.

جدول شماره ۲. بازدهی و خالص ارزش دارایی‌های صندوق‌های سرمایه‌گذاری کالایی

نام صندوق		نماد	تاریخ تاسیس	قیمت هر واحد در ۳۰ مهر ماه ۱۳۹۷ (ریال)	خالص ارزش دارایی ها تا پایان مهر ماه (میلیارد ریال)			بازدهی تا پایان مهر ماه	
					میانگین سالانه	میانگین کل دوره	بازده سالانه	بازده کل دوره	
پشتوانه طلای لوتوس		طلا	۱۳۹۶/۰۴/۲۱	۳۳۲۶۶	۶۶۱۸۰	۵۳۰۳۶	٪۲۰۷.۳	٪۲۱۶.۹۴	
در اوراق بهادار مبتنی بر سکه طلای کیان		گوهر	۱۳۹۶/۱۱/۱۲	۲۲۸۸۷	۲۲۹۰۲۷	۲۲۹۰۲۷	٪۰.۰	٪۱۲۰.۷۷	
در اوراق بهادار مبتنی بر سکه طلای مفید		عیار	۱۳۹۷/۰۳/۳۰	۱۱۶۶۸	۳۴۷۰۵۹	۳۴۷۰۵۹	٪۰.۰	٪۱۷.۵	
زرافشان امید ایرانیان		زر	۱۳۹۶/۰۸/۱۷	۲۱۸۸۲	۱۷۱۰۴۵	۱۶۸۰۷۳	٪۱۱۷.۸۷	٪۱۱۱.۸	

نمودار شماره ۱. کل خالص ارزش دارایی‌ها

نمودار ۲. مقایسه بازدهی صندوق‌ها با شاخص‌های بازار سرمایه

گفت و گو با مدیر صندوق سرمایه گذاری طلای کیان «ریسک» در این صندوق ها مدیریت می شود

مهدی حاجیوند

استفاده از ابزارهای نوین مالی این روزها در همه جای دنیا مرسوم و معمول است و با توجه به مزایایی که این ابزارها نسبت به بازار سنتی دارند، کمتر کشور پیشرفته‌ای را می‌توان یافت و نام برد که ابزارهای مالی در آنها توسعه نیافته باشد و مورد توجه و استفاده قرار نگیرد. در این میان بیش از هر کالا و محصول دیگری شاید بتوان از طلا یاد کرد که به دلیل ویژگی‌ها و اهمیت ارزشی که دارد، ابزارهای معاملاتی مربوط به آن، مورد توجه بیشتر قرار می‌گیرند. بر این اساس «پیام اقتصادی بورس کالا» در خصوص مزایای اوراق مبتنی بر کالا و صندوق‌های طلا به گفت و گو با مسعود فاضلی‌نیا، عضو هیات مدیره کارگزاری توسعه معاملات کیان و مدیر صندوق سرمایه گذاری مبتنی بر سکه طلای کیان (با نماد گوهر) پرداخته است که در ادامه می‌خوانید:

برای مخاطبانی که اطلاعات

کمتری از ابزارهای بورس کالای ایران دارند، چه تعریفی می‌توان از گواهی سپرده کالایی داشت؟ گواهی سپرده کالایی اوراق بهاداری است که موید مالکیت دارنده آن بر مقدار معینی کالا بوده و پشتوانه آن قبض انبار استاندارد است که توسط انبارهای مورد تایید بورس صادر می‌شود. به عبارت ساده‌تر هر تولیدکننده یا مالک کالایی می‌تواند محصولات خود را به انبارهای مورد تایید بورس تحویل دهد و در قبال آن گواهی دریافت کند که قابلیت نقد و انتقال دارد. بر این اساس به طور مشخص این موضوع در خصوص سکه طلای صادقی است و در حال حاضر انبارهای چهار بانک صادرات، ملت، سامان و رفاه در کشور امکان پذیرش و ارائه این اوراق را دارا هستند؛ البته در این بین بانک ملت هنوز فعالیت خود را آغاز ننموده است. همچنین اعلام این نکته نیز حائز اهمیت است که از گواهی سپرده کالایی می‌توان به عنوان یک ابزار معاملاتی یاد کرد، چرا که این اوراق به دلیل استاندارد بودن و دریافت مجوزهای مورد نیاز و نیز ورقه بهادار بودن، قابلیت معاملات پیوسته در انواع بازارها را دارا هستند. از طرفی دیگر به دلیل ماهیت اوراق بهادار بودن گواهی سپرده کالایی، این امکان وجود دارد که با توثیق این اوراق نزد بانک نسبت به اخذ تسهیلات به پشتوانه آن اقدام کرد که به نوعی از این اوراق به عنوان ابزار تامین مالی می‌توان یاد کرد.

و صندوق‌های سرمایه گذاری

طلا چگونه؟

صندوق سرمایه گذاری هم نوع دیگری از ابزارهای نوین در خصوص معاملات طلا است. این صندوق‌ها به پشتوانه طلا، نوعی از صندوق‌های کالایی قابل معامله در بورس است که سرمایه‌های جمع‌آوری شده از مشتریان، در گواهی سپرده طلا و ابزارهای مبتنی بر طلا سرمایه‌گذاری می‌کند. به عبارت دیگر صندوق سرمایه‌گذاری با پشتوانه طلا امکان پیروی از بازده قیمت سکه طلا را فراهم می‌آورد و واحدهای سرمایه‌گذاری آن در بورس کالای ایران

قابل معامله است.

فعالیت اصلی این صندوق‌ها، سرمایه‌گذاری در گواهی سپرده سکه طلا بوده که به عنوان دارایی پایه صندوق در نظر گرفته شده است؛ بنابراین عملکرد صندوق، به عملکرد سکه طلا بستگی دارد و بخش عمده منابع صندوق، صرف خرید گواهی سپرده سکه طلا می‌شود. اگر بخواهیم تعریف ساده‌تری از این نوع از صندوق‌ها داشته باشیم می‌توان گفت صندوق‌های سرمایه‌گذاری طلا این امکان را به سرمایه‌گذاران می‌دهند تا به جای خرید و نگهداری کالای مورد نظر و تحمل ضرر و زیان ناشی از سرقت، اوراق این صندوق‌ها را خریداری کنند و نگرانی از بابت ریسک نگهداری آن کالا را نداشته باشند. از آنجا که سرمایه‌گذاری مستقیم در حوزه فیزیکی سکه طلا، ریسک

ناشی از لزوم حمل و نقل فیزیکی سکه‌ها، کسب اطمینان از اصل بودن سکه‌ها و پیگیری مستمر قیمت خرید و فروش و مسائلی از این دست را به همراه دارد، بنابراین استفاده از

خود در سود و زیان صندوق سهیم شود. ضمن اینکه سرمایه‌گذار می‌تواند هر زمان که بخواهد سرمایه خود را از صندوق خارج کند. نکته قابل توجه در خصوص صندوق‌های سرمایه‌گذاری طلا این است که به عنوان مثال اگر شما بخواهید در بازار سنتی در زمینه سکه طلا سرمایه‌گذاری کنید، به طور حتم باید منابع مالی شما به اندازه دستکم یک سکه طلا که این روزها حدود ۳ تا ۴ میلیون تومان در نوسان است، باشد؛ این در حالی است که اگر کسی یک میلیون تومان داشته باشد تقریباً امکان خرید سکه برای وی فراهم نیست. اما همین فرد می‌تواند یک میلیون تومان خود را در صندوق‌های سرمایه‌گذاری طلا با خرید واحدهای این صندوق‌ها سرمایه‌گذاری کند و به نسبت نقدینگی خود از بازار طلا کسب سود کند؛ به این ترتیب این صندوق‌ها برای سرمایه‌گذاران با سرمایه‌های خرد از جذابیت زیادی برخوردار هستند. اما در خصوص پرفس مطرح شده باید عنوان کنیم با توجه به این که افراد کارشناس و خبره که به بازار طلا و همچنین بازار سرمایه اشراف کامل دارند بازارگردانی اوراق و مدیریت صندوق‌های سرمایه‌گذاری طلا را بر عهده دارند، به طور حتم ریسک خرید طلا به اشکال مختلف در بورس به مراتب بسیار پایین‌تر از بازار آزاد و سنتی است. در این میان هر چند ممکن است در کوتاه مدت به دلایل مختلف از جمله نوسانات نرخ ارز و اونس جهانی اوراق یا واحدهای آنها دچار نوسان اندکی شود، اما به طور حتم در بلندمدت سود مناسبی نصیب سرمایه‌گذاران بازار طلا را بر عهده خواهد شد.

❖ در خصوص صندوق طلای کیان

توضیح می‌دهید؟

صندوق طلای مبتنی بر سکه طلایی کیان با ناماد "گوهر" سومین صندوق طلای بازار سرمایه کشور است که پس از پذیره‌نویسی و اخذ مجوز فعالیت از سازمان بورس و اوراق بهادار، از ۱۸ اسفندماه سال گذشته فعالیت و معاملات ثانویه خود را آغاز کرده است. این صندوق در مدت کوتاه عمر و فعالیت خود بازدهی مناسبی را از آن سرمایه‌گذاران کرده است. همچنین این صندوق تحت مدیریت یکی از بزرگترین شرکت‌های بخش خصوصی در مدیریت دارایی با دارایی تحت مدیریت حدود ۷۰۰ میلیارد تومان است.

❖ در پایان چه توصیه‌ای به مردم و

علاقتمندان به سرمایه‌گذاری در بازار طلا دارد؟ به دلیل نوسانات و ریسک‌های بالا، حضور در بازار آزاد و سنتی طلا نیاز به وقت و انرژی زیادی جهت سرمایه‌گذاری دارد. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود افراد با حضور در بورس کالای ایران که بازاری شفاف و کم‌ریسک است از سرمایه‌گذاری در حوزه طلا البته با آسودگی خاطر بهره برده و کسب سود نمایند. از طرف دیگر باید گفت با وجود مزایای بی‌شمار بورس کالا به ویژه در بحث سرمایه‌گذاری در حوزه طلا، هنوز هم مردم عادت به خرید سکه از بازار آزاد و به صورت فیزیکی دارند، به همین دلیل نیاز است تا فرهنگ‌سازی مناسبی به ویژه از سوی رسانه‌ها در این رابطه صورت گیرد.

گواهی سپرده سکه طلا این تفاوت فاحش نیست. همچنین به دلیل این که عرضه و تقاضا تعیین‌کننده قیمت نهایی است، واقعی بودن قیمت‌ها به دور از بازار گرمی واسطه‌ها در مبادلات سنتی نیز از دیگر مزایای اوراق گواهی سپرده سکه طلا و دادوستد آن است. افزون بر این نکته مهم و قابل توجه دیگر این که مشکلات بازار سنتی از جمله سرعت، تقلبی بودن سکه، پایین بودن کیفیت آن... در بازار اوراق گواهی سپرده سکه طلا وجود ندارد و با بررسی‌هایی که کارشناسان بانک برای دریافت سکه‌ها انجام می‌دهند، می‌توان با آسودگی خاطر از کیفیت و عیار طلای سپرده شده، اقدام به دادوستد اوراق و نیز تحویل آنها کرد. از سوی دیگر به تازگی نیز بحث‌هایی به جریان افتاده است تا واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری طلا، پشتوانه دریافت تسهیلات از کارگزاری‌ها قرار گیرد که این موضوع نیز بر اهمیت این ابزارها و نیز آسان شدن دریافت تسهیلات می‌افزاید.

❖ بازدهی اوراق گواهی سپرده سکه

طلا تحت تاثیر چه عواملی است؟

عمده عوامل تاثیرگذار بر بازدهی این اوراق و به طور کلی قیمت سکه طلا، قیمت اونس جهانی و همچنین نوسانات ارزی به ویژه دلار است. نکته جالب این که بررسی بازدهی ۱۰ سال گذشته بازارهای مختلف از جمله مسکن، طلا، ارز، خودرو، سهام و... نشان می‌دهد بازار طلا و سکه و نیز سهام بیشترین بازدهی را از آن سرمایه‌گذاران خود کرده است. بنابراین به نظر می‌رسد با توجه به مزایای ابزارهایی که در این رابطه در بورس کالا استفاده می‌شوند از جمله اوراق گواهی سپرده سکه طلا و همچنین صندوق‌های سرمایه‌گذاری طلا و پتانسیل خوبی که در بازار طلا وجود دارد، سرمایه‌گذاری در این ابزارها به دلیل ریسک نسبی پایین دادوستد آنها نسبت به بازار سنتی آزاد و همچنین بازدهی ۱۰ سال گذشته‌ای که به ثبت رسانده‌اند، یکی از بهترین بازارها برای سرمایه‌گذاران باشد. از سوی دیگر هر چند در ۱۰ سال گذشته، بازار سهام هم بازدهی مناسبی را عاید سرمایه‌گذاران کرده است اما با توجه به ساختار سرمایه‌گذاری در بازار سهام که با ریسک‌های زیادی همراه است و زمان و انرژی زیادی هم از سرمایه‌گذاران برای رصد شرایط مختلف می‌گیرد، بنابراین بازار طلا به ویژه استفاده از ابزاری مانند صندوق‌های طلا، برای سرمایه‌گذاری حداقل بخشی از دارایی‌ها پیشنهاد می‌شود.

❖ چرا ریسک ورود به صندوق‌های

طلا برای سرمایه‌گذاران کمتر از ورود به معاملات سنتی است؟

در کل صندوق سرمایه‌گذاری مانند شرکتی است که با جمع‌آوری منابع پولی کوچک، به سرمایه‌گذاری در سبدی از اوراق بهادار می‌پردازد که این سبد ممکن است شامل سهام، اوراق مشارکت، سپرده بانکی و سایر اوراق بهادار و یا طلا باشد. بر این اساس هر سرمایه‌گذاری می‌تواند با سرمایه مورد نظر خود که حتی بسیار اندک باشد، در سبدی از دارایی‌های متنوع از جمله طلا سرمایه‌گذاری کرده و نسبت به آورده

صندوق‌های طلا می‌تواند تا حد زیادی این ریسک‌ها را مدیریت کند.

❖ آیا هر کالایی با هر ویژگی قابلیت

تبدیل به گواهی سپرده کالایی را دارد؟

خیر، کالاها برای طی کردن مراحل مختلف جهت تبدیل به گواهی سپرده به طور حتم باید استانداردهایی را کسب کنند که اتفاقاً این موضوع از مزایای اوراق گواهی سپرده کالایی نسبت به بازار آزاد به شمار می‌آید. به عنوان مثال استاندارد پذیرش کالا، قابلیت ماندگاری کالا برای یک دوره زمانی قابل قبول در انبار، عدم وجود مزاد تقاضا برای کالا (به این مفهوم که اگر کالای بازاری با مزاد تقاضا داشته باشند، انگیزه‌ای برای توقف آن در انبار و نگهداری آن وجود ندارد) و قابلیت تفکیک کالا به محموله‌های استاندارد از جمله این استانداردها و شرایط برای پذیرش کالاها در انبارهای مشخص و مورد تایید بورس کالا و در قبال آن صدور اوراق گواهی سپرده کالایی است.

❖ مردم چگونه می‌توانند سکه

هایشان را به گواهی سپرده سکه تبدیل کنند؟

اگر فردی تصمیم به خرید یا فروش سکه در قالب و ساختاری به غیر از بازار سنتی به دلیل ریسک‌های مختلف دارد، می‌تواند از این ابزار استفاده کند. بدین منظور دارنده سکه طلای بهار آزادی می‌تواند سکه‌های خود را به خزانه یکی از بانک‌های طرف قرارداد و مورد تایید بورس تحویل داده و پس از اصالت‌سنجی سکه توسط خزانه بانک، یک قبض دریافت کند. این قبض تبدیل به گواهی سپرده بانام، به نام دارنده سکه شده و در بورس قابل معامله است. بر این اساس نیز دارنده گواهی هر زمان که اراده کند می‌تواند سکه خود را از خزانه بانک تحویل بگیرد و یا اقدام به خرید و فروش این گواهی کند. به عبارت دیگر، اوراق گواهی سپرده سکه، حکم سکه طلا را به صورت فیزیکی دارد و مردم و سرمایه‌گذاران به راحتی می‌توانند این گواهی را بدون محدودیت خرید و فروش کنند.

❖ به اعتقاد شما اصلی‌ترین مزایای

اوراق گواهی سپرده سکه طلا چیست؟

شاید یکی از بزرگترین مزایای این اوراق به ویژه در حوزه سکه این باشد که شما نیاز ندارید به صورت فیزیکی دارایی خود را حمل و نقل و جابه‌جا کنید که در دسرهای خود را دارد. بنابراین به راحتی می‌توانید این گواهی‌ها را در بستری امن و شفاف دادوستد کنید. از سوی دیگر نگهداشتن کالایی مانند طلا همواره با ریسک‌های مختلفی از جمله سرعت، گم شدن، هزینه پولی و مکانی نگهداری و... همراه است. به همین جهت اگر حتی اوراق گواهی سپرده سکه طلا پس از ثبت نزد کارگزاری گم شود، اطلاعات شما در سامانه‌ای ثبت شده است و مالک آن دارایی هستید و تا زمانی که نخواهید آن کالا را بفروشید تحت مالکیت شماست. علاوه بر این شما در بازار سنتی زمانی که سکه طلا خریداری می‌کنید و تصمیم به فروش آن دارید، تفاوت قیمت خرید و فروش رقم قابل توجهی می‌شود، در صورتی که در بورس کالا در خصوص اوراق

بی ثباتی و تقاضای جهانی رو به افزایش است

حلیقه زرد بر تن بازار

گزارش COT

گزارش هفتگی کمیسیون معاملات آتی کالای آمریکا، دارایی معامله گران در بازارهای آتی (سهام، کالا و...) را اندازه گیری و اعلام می کند. این گزارش برای درک روند حرکت بازارها و نیروهای اثرگذار بر آنها منتشر و اطلاع رسانی می شود. بررسی این گزارش هان نشان می دهد که روند نزولی قیمت طلا به شدت محدود است. به بیان دیگر، احتمال افزایش قیمت طلا (دست کم تا اواسط سال ۲۰۱۹) زیاد است. کارشناسان معتقدند، این گزارش ها در کنار افزایش بی ثباتی در روابط سیاسی و تجاری قدرت های بزرگ (مهمتر از همه آمریکا، چین، روسیه) و تنش در بازار انرژی جهان، همچنین نگرانی درباره احتمال وقوع رکود اقتصادی (که منشا آن باز هم آمریکا است)، نشان دهنده آغاز دور تازه ای از رشد قیمت طلا هستند. ممکن است این اتفاق در سال ۲۰۱۹ رخ ندهد اما زمینه های آن فراهم شده است. بنابراین، احتمال جهش طلا در آغاز دهه بعدی وجود دارد.

یورو

بررسی نمودارهای موجود نشان می دهند که تا سال ۲۰۱۳ ارتباط ضعیفی بین یورو و طلا وجود

نرخ های واقعی

یکی از مهمترین عوامل موثر بر قیمت طلا، نرخ های واقعی بهره، سود (اوراق) و تورم است. پس از وقوع بحران مالی سال ۲۰۰۸، فدرال رزرو با کاهش نرخ بهره به سطح صفر و اجرای طرح تسهیل پولی تلاش کرد تا تحرک را به اقتصاد آمریکا بازگرداند. این کار به قیمت کاهش ارزش دلار و افزایش چشمگیر بدهی دولتی تمام شد. در حال حاضر نرخ بهره در آمریکا معادل ۰.۵ درصد است و فدرال رزرو قصد دارد این رقم را به تدریج افزایش دهد که نتیجه آن، رشد ارزش دلار در برابر ارزهای دیگر است. به دلیل وجود رابطه معکوس، با رشد دلار، قیمت کالاها کاهش می یابد. اما با توجه به سیاست های کلی دولت آمریکا، انتظار نمی رود در سال ۲۰۱۹ شاهد افزایش قابل توجه نرخ بهره باشیم.

از سویی، بررسی روند کلی بازده اوراق خزانه داری آمریکا در ۲۰ سال گذشته نشان دهنده افت و خیز چشمگیر از سال ۲۰۱۲ به بعد است. نرخ این اوراق (۱۰ ساله) در حال حاضر بالای سه درصد است. بر همین اساس انتظار می رود، نرخ تورم نیز با افزایش مواجه شود. در پیش بینی آینده قیمت ها، توجه به روند حرکت این دو نرخ اهمیت زیادی دارد. (نمودار ۱)

حبیب علیزاده

طلا سال ۲۰۱۸ را

با رشد آغاز کرد و تا محدوده ۱۳۶۰ دلار هم بالا رفت اما در تابستان با افت قیمت روبه رو شد و در ماه آگوست، رقم ۱۱۸۰ دلار برای هر اونس هم به ثبت رسید. در هفته های پایانی سال ۲۰۱۸، طلا در محدوده بالای ۱۲۰۰ دلار در نوسان است، هر چند برخی این وضعیت را موقت می دانند. نوسان ها و تغییرات قیمت فلز زرد در سال ۲۰۱۸ چه پیامی برای معامله گران دارد و چگونه می توان از روند حرکت طلا در سال های گذشته برای پیش بینی قیمت آن در سال ۲۰۱۹ استفاده کرد؟ در این نوشتار به ارائه آخرین پیش بینی ها درباره قیمت این فلز گرانبها در سال ۲۰۱۹ می پردازیم.

پیش بینی قیمت طلا به دلیل وجود و اثرگذاری متغیرهای متعدد که هر یک در شرایط مختلف تاثیر متفاوتی بر روند حرکت قیمت ها می گذارند، کاری پرچالش است. شاید به همین علت است که اغلب با پیش بینی های متفاوت و گاه متناقض درباره قیمت طلا مواجه می شویم. با این حال، به طور معمول طلا تحت تاثیر برخی عوامل همیشه واکنش یکسانی داشته است. نرخ بهره یکی از آن عوامل است. به عنوان مثال، در فاصله بین سال های ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۷ افزایش قیمت طلا عمدتاً تحت تاثیر کاهش نرخ های بهره و رشد نرخ واقعی تورم رخ داد. در دهه ۹۰ میلادی هم ثابت ماندن نرخ بهره یکی از عوامل رشد نکردن قیمت طلا بود. عوامل موثر بر قیمت طلا را باید به دو دسته بنیادی (بلندمدت) و غیر بنیادی (کوتاه مدت) تقسیم کرد. تفاوت قائل نشدن بین این دو برای بسیاری از سرمایه گذاران چیزی جز ضرر و زیان به بار نیاورده است. دو پیش بینی اصلی برای قیمت طلا در سال ۲۰۱۹ وجود دارد که در اینجا مورد بررسی قرار می گیرند. تفاوت قیمت بین این دو پیش بینی نزدیک به ۲۰۰ دلار است.

سایت Investing Haven در گزارشی، سه عامل اصلی موثر بر قیمت طلا در سال آینده را معرفی کرد. این سه عامل عبارتند از نرخ های واقعی بهره، سود و تورم، گزارش COT کمیسیون معاملات آتی کالای آمریکا

و یورو.

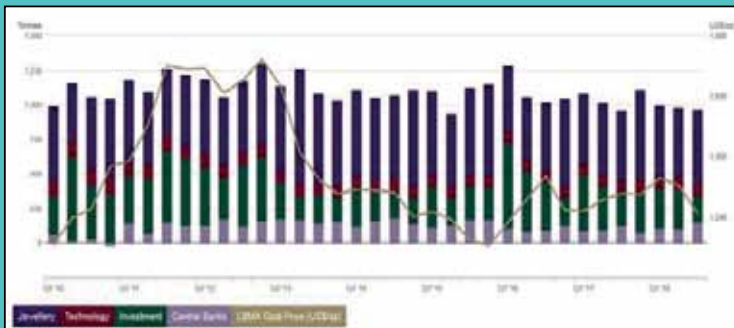

این سایت، بیشترین و کمترین قیمت طلا در سال ۲۰۱۹ را به ترتیب ۱۳۰۸ و ۱۰۵۹ دلار برای هر اونس پیش بینی کرده است. جدول ۱، روند تغییر قیمت طلا در سال ۲۰۱۹ را نشان می دهد. از مجموعه برآوردها و پیش بینی هایی که طی ماه های اخیر منتشر شده اند، می توان چنین نتیجه گرفت که بیشتر تحلیلگران انتظار دارند قیمت طلا در سال ۲۰۱۹ با افزایش مواجه شود. اگر چه با توجه به تاثیر عوامل مختلف بر روند حرکت طلا، نمی توان در باره آینده آن به قطعیت نظر داد (واقعیتی که برای همه کالاهای صادق است) اما بررسی آمارها نشان می دهد که سال آینده برای معامله گران طلا فرصت های مناسبی برای سودآوری فراهم خواهد کرد.

(نمودار ۱)

(نمودار ۲)

(جدول ۱)

Jan	1201	1184-1308	1246	3.7%	1.1%
Feb	1246	1170-1294	1232	-1.1%	0.0%
Mar	1232	1122-1240	1181	-4.1%	-4.1%
Apr	1181	1075-1189	1132	-4.1%	-8.1%
May	1132	1060-1172	1116	-1.4%	-9.4%
Jun	1116	1055-1166	1110	-0.5%	-9.9%
Jul	1110	1047-1157	1102	-0.7%	-10.6%
Aug	1102	1078-1192	1135	3.0%	-7.9%
Sep	1135	1104-1220	1162	2.4%	-5.7%
Oct	1162	1098-1214	1156	-0.5%	-6.2%
Nov	1156	1100-1216	1158	0.2%	-6.0%
Dec	1158	1059-1171	1115	-3.7%	-9.5%

نشان دهنده افزایش عرضه طلا در سال ۲۰۱۸ است و به گفته یکی از کارشناسان، میزان تولید طلا به بالاترین رقم در سال های اخیر رسیده است. همچنین بررسی آمار تقاضای بخش های مختلف از سال ۲۰۱۰ تا سپتامبر ۲۰۱۸ (نمودار تقاضا) و مسیر حرکت قیمت طلا حکایت از آن دارد که تقاضای تازه های برای طلا در سال ۲۰۱۹ وجود نخواهد داشت. روند تغییرات میزان تقاضای بخش های مختلف (صنعت جواهرسازی، فناوری، سرمایه گذاری، بانک های مرکزی) به نقل از سایت gold.org در نمودار ۲ نشان داده شده است.

داده های سایت longforecast نیز نشان می دهند که این فلز گرانبها، سال ۲۰۱۹ را با رشد آغاز و با کاهش قیمت به پایان خواهد برد.

داشت. اما افت قیمت طلا در این سال به یک نقطه عطف تبدیل شد و از آن زمان، ارتباط قوی بین این دو دارایی ایجاد شده به طوری که افت و خیز یورو، با کاهش یا افزایش قیمت طلا دنبال شده است. از این رو در سال ۲۰۱۹ باید مسیر حرکت یورو را به دقت زیر نظر داشت چرا که در فاصله زمانی کوتاهی، بازار طلا به آن واکنش نشان خواهد داد. از مجموع آنچه گفته شد، کارشناسان InvestingHaven نتیجه می گیرند، گزارش COT نشان می دهد که قیمت طلا به کف رسیده و به کمتر از ۱۲۰۰ دلار کاهش نخواهد یافت. بنابراین پیش بینی می شود قیمت طلا در سال ۲۰۱۹ به محدوده ۱۳۰۰ دلار برسد. نمودارهای تحلیلی هم نشان می دهند که در سال آینده، قیمت طلا بین ۱۲۰۰ تا ۱۳۷۵ دلار خواهد بود. هر چند با توجه به اطلاعات موجود، انتظار داریم قیمت این کالا در محدوده بالای ۱۲۰۰ دلار برای هر اونس نوسان داشته باشد.

چشم دوباره

شمارش معکوس برای چشم دوباره قیمت طلا آغاز شده است. «تاد هورویتز» در گزارشی که سایت کیتکو منتشر کرده است، با اشاره به این موضوع می گوید: الگوهای موجود تنها یک واقعیت را آشکار می کنند؛ تغییر بزرگی در راه است. همه می دانیم که تغییرات بزرگ می توانند در دو مسیر رخ دهند، اما نشانه ها می گویند این تغییر در مسیر صعودی رخ خواهد داد. امروز پیش بینی های عجیب و غریبی از سقوط قیمت طلا به سطح ۱۰۰۰ دلار یا رسیدن به مرز ۱۰ هزار دلار مطرح می شود که هیچ یک عقلانی و منطقی نیستند. در حال حاضر، سطح حمایت و مقاومت قیمت طلا به ترتیب ۱۲۰۰ و ۱۲۴۰ دلار است. اما نشانه ها از رشد قیمت طلا در سال ۲۰۱۹ حکایت می کنند. هر چند ما همچنان منتظر بروز نشانه های بیشتر برای تایید این روند هستیم.

کاهش قیمت: شاید

بر خلاف آنچه گفته شد، برخی کارشناسان معتقدند که قیمت طلا در سال ۲۰۱۹ رشد چندانی نخواهد داشت و حتی ممکن با کاهش نیز مواجه شود. این دسته از کارشناسان به عواملی همچون رشد ارزش دلار، افزایش ذخایر طلا، کاهش تقاضای بخش های مختلف و افت معاملات بازار این فلز اشاره می کنند و می گویند: سیاست های فدرال رزرو در چند سال گذشته از تلاش برای تقویت دلار حکایت دارد. انتظار می رود در سال آینده، ارزش دلار در برابر ارزهای دیگر بارش (هر چند محدود و اندک) مواجه شود. از سویی، آمارهای موجود

کشاورزی

مزارع زعفران - تربت حیدریه

سفر به تربت زعفرانی ترین شهر جهان

سال گذشته فروخته شود. شفافیت معاملات، استاندارد و کیفیت مطلوب محصول، قیمت واقعی و بستر امن برای مبادله از جمله مزایای بورس کالا است که این موارد از خواسته‌های قدیمی فعالان بازار زعفران به شمار می‌رود. وی با بیان اینکه به کمک بورس شرایط بازار و قیمت‌ها به ثبات لازم رسیده و معاملات گواهی سپرده کالایی و قراردادهای آتی در بورس در جریان است، اظهار داشت: خرید توافقی دولت و نهادهای وابسته متناسب با شرایط بازار و به کمک بورس قابل اجراست. امیدواریم با فرهنگ‌سازی و آموزش مکانیسم‌های معاملاتی بورس و برگزاری همایش‌های حوزه زعفران برای کشاورزان، بهره‌برداران و عمده‌مالکان حوزه زعفران، به تدریج فعالان بازار زعفران برای خرید و فروش وارد بورس شده و به صورت مستقیم به معامله در این بازار شفاف بپردازند.

به مرجع قیمتی دنیا تبدیل شویم

عضو کمیسیون صنایع و معادن و نماینده مردم تربت حیدریه در مجلس دهم ضمن تاکید بر امکان معرفی تابلوی معاملات بورس کالای ایران به عنوان مرجع تعیین قیمت زعفران در بازارهای بین‌المللی و صادرات این محصول، مستمر بودن عرضه‌ها و حضور فعالان این حوزه در بازار جهانی را از

فعالان بازار زعفران به گفت و گو پرداخته که شرح آن را در ادامه می‌خوانید.

پایان ارزان فروشی طلای سرخ

فرماندار شهرستان تربت حیدریه با بیان اینکه عرضه زعفران در بورس کالا و خرید توافقی آن دست واسطه‌ها را کوتاه کرد و به سود کشاورزان انجامید، گفت: با توجه به اینکه کشاورزان می‌توانند زعفران خود را به کمک قراردادهای آتی بورس کالا، قبل از برداشت، پیش فروش کنند دیگر نیازی نیست محصول خود را در قبال چک یا دریافت سفته به قیمت ارزان به واسطه‌ها بفروشند. با اجرای طرح خرید توافقی زعفران به کمک بورس کالای ایران طی سال گذشته تجربه خوبی به دست آمد و با حمایتی که صورت گرفت، در مسیر واقعی شدن قیمت زعفران قدم برداشته شد. این تجربه باعث شد صادرکنندگان و تولیدکنندگان وارد بورس شده و حتی برای فروش محصول خود قبل از زمان برداشت، در معاملات زعفران در بورس نیز فعال شوند. علی‌رسمی اظهار داشت: در اولین سال تجربه عرضه زعفران در بورس کالا، این بازار به شفافیت در عملکرد مورد انتظار خریداران و کیفیت محصول بسیار کمک کرد. به این ترتیب، ورود زعفران به بورس موجب شد امسال زعفران با قیمت بیشتری نسبت به

هر ساله در نیمه‌های فصل پاییز، دشت‌های خراسان رنگ دیگری به خود گرفته و چهره ارکیده‌ای خود را نمایان می‌کنند. این تغییر رنگ زیبا، بسیاری را از گوشه و کنار کشور به این منطقه جذب می‌کند و همه ساله در این ایام، خراسان شاهد حضور خبرنگاران و گردشگران گوناگونی است که برای تماشای رویش و برداشت گل زعفران به این منطقه می‌آیند. شهرستان تربت حیدریه به دلیل دارا بودن خاک حاصل خیز و آب و هوایی مناسب برای کشت زعفران، یکی از بزرگترین و اصلی‌ترین شهرها در پرورش طلای سرخ بوده و در دنیا، از آن با نام «زعفرانی ترین شهر جهان» یاد می‌کنند. هر ساله در این ایام، جشنواره‌ای با عنوان جشنواره ملی زعفران در این شهر برگزار می‌گردد که مخاطبین بسیاری داشته و مسافرانی از تمام نقاط کشور به منظور شرکت در این جشنواره و بازدید از زیبایی‌های سر از خاک برافراشته، به این شهر سفر می‌کنند. در سال جاری نیز همزمان با برگزاری این جشنواره و با فرارسیدن موعد برداشت گل‌های بنفش زعفران، جمعی از خبرنگاران و اصحاب رسانه بازار سرمایه با سفر به تربت حیدریه از نزدیک با فرایند برداشت گل‌های زعفران و فرآوری این محصول صادراتی آشنا شدند و از انبارهای استاندارد و پذیرفته شده در بورس کالای ایران در این شهرستان بازدید کردند تا از نحوه تحویل زعفران کشاورزان به انبارهای بورسی اطلاعات بیشتری به دست آورند. در جریان این سفر، خبرنگار دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالای ایران» با مسوولان این استان و جمعی از کشاورزان و زعفران کاران و

شروط اساسی برای تحقق این مساله دانست. بازارهای کلان مانند زعفران نیاز به روش‌های معاملاتی مدرن برای حضور در بازارهای جهانی دارد و یکی از این بسترهای معاملاتی مدرن بورس کالا است و عرضه زعفران با روش‌های معاملاتی مدرن در بورس کالا می‌تواند موجب ایجاد شفافیت در بازار، افزایش کیفیت و درجه بندی محصول و کشف قیمت واقعی شود. سعید باستانی در خصوص امکان پذیر بودن حضور بورس کالا به عنوان مرجع تعیین قیمت زعفران در بازارهای بین‌المللی گفت: حتماً این اتفاق می‌تواند امکان پذیر باشد؛ چرا که پیش از این برای کالاهای دیگر که سهم کمتری از محصول تولیدی در دنیا را داشته‌ایم، این اتفاق به کمک بورس کالا رخ داده و به طور قطع برای زعفران که یکی از محصولات شناخته شده و استراتژیک کشورمان محسوب می‌شود و سهم عمده‌ای در تولید آن را در دنیا در اختیار داریم، می‌تواند شرایط لازم فراهم شود تا بورس کالا به عنوان مرجع تعیین قیمت زعفران در دنیا معرفی شود. به گفته این نماینده مردم در مجلس شورای اسلامی، مستمر بودن عرضه‌ها و حضور فعالان این حوزه در بازار جهانی به همراه تقویت ارتباط با بورس‌های بین‌المللی، از شروط اساسی برای تحقق این مساله است.

❖ قیمت بورس مبنای صادرات

رییس سازمان صنعت، معدن و تجارت تربت حیدریه نیز با بیان اینکه امسال برای نخستین بار تعدادی از خریداران خارجی در شهرستان تربت حیدریه حضور پیدا کردند و براساس قیمت‌های بورس کالا زعفران را خریداری کردند، گفت: این رویداد آغاز اتفاقی مبارک در بازار زعفران بوده است. بورس کالای ایران به شدت در شفافیت قیمت زعفران کمک کرده و باعث شده است تا با کوتاه شدن دست واسطه‌ها از این بازار، همه از مزایای ورود زعفران به بورس بهره‌مند شوند و با وجود نوپا بودن این بازار، معاملات زعفران در بورس کالا رونق گرفته و آگاهی افراد در مورد بازار بورس افزایش یافته است؛ به طوری که می‌توان گفت حضور بورس کالا در محصول زعفران به شدت در شفاف‌سازی قیمت این محصول کمک کرده و باعث شده است تا کشاورز و صادرکنندگان از این موضوع منتفع شود. مهدی عباسپور اظهار کرد: به جرات می‌توان گفت

که بورس در شفافیت قیمت این محصول تاثیر گذار بوده است زیرا در گذشته قیمت زعفران از سوی دلالاتی که بازار دست آنها بود تعیین می‌شد ولی امروز دیگر این اتفاق رخ نداده و همگان از مزایای ورود زعفران به بورس بهره‌مند می‌شوند. وی تاکید کرد: براساس اطلاعاتی که از کشورهای خریدار زعفران به دست آوردیم آنها به دنبال یک محصول بهداشتی با برند مشخص هستند لذا وقتی زعفران وارد بورس می‌شود و تمام مراحل آزمایش را طی می‌کند، قطعاً آنها تمایل دارند محصول شناسنامه‌دار را خریداری کنند که این اتفاق در سال جاری رخ داد و تعدادی از خریداران خارجی در شهرستان تربت حیدریه حضور پیدا کردند و براساس قیمت بورس و تالار گل زعفران را خریداری کردند که این موضوع نشان می‌دهد رابطه مستقیمی بین بورس و خرید کالا از کشاورز وجود دارد.

❖ بورس راهکار جلوگیری از کاهش تعدی قیمت‌ها

یک صادرکننده نمونه زعفران عنوان کرد: عرضه و معامله زعفران در بورس کالای ایران موجب اطمینان خاطر کشاورزان و ممانعت از کاهش تعدی قیمت‌ها در زمان برداشت محصول دانست. شرایط معاملات و قیمت زعفران در حال حاضر نسبت به زمانی که این محصول در بازار سنتی معامله می‌شد، بسیار متفاوت شده است. بطوریکه عرضه زعفران در بورس به دلالت این اجازه را نداده که قیمت‌ها را در زمان برداشت به صورت تعدی پایین بیاورند. اما تحت تاثیر شفاف‌سازی قیمت‌ها در بورس برای کشاورزان، همه فعالان بازار از قیمت‌های مبنای در مکانیسم بورس تعیین شده، مطلع هستند و کشاورزان نیز حاضر نیستند محصول خود را به قیمت‌های ناچیز به دلالت بفروشند.

مسعود صباغ زاده اظهار کرد: این در شرایطی است که در سال‌های گذشته در فصل برداشت گل‌های زعفران، قیمت‌ها به شدت افت می‌کرد و کشاورزان از ترس کاهش قیمت اقدام به عرضه می‌کردند که این امر نیز موجب پایین آمدن بیشتر قیمت‌ها می‌شد؛ اما با ساختاری که در بورس تعریف شده کشاورز می‌تواند در صورت افت قیمت‌ها در زمان برداشت زعفران، محصول خود را به صورت گواهی سپرده کالایی در انبار نگهداری کند و در زمان

موردنظر به قیمت بهتری بفروشد و این فرآیند به نوعی حمایت از زعفران کاران و کشاورزان است. این فعال بازار زعفران ضمن ابراز خوشحالی از بورسی شدن زعفران، اظهار کرد: با عرضه زعفران در بورس قیمت‌های واقعی کشف و معاملات آن شفاف شده است؛ به این ترتیب، کشاورزان می‌توانند با سپرده کردن محصول خود در انبارهای بورس گواهی سپرده کالایی دریافت کرده و محصول خود را به صورت مستقیم بفروشند. این عضو شورای ملی زعفران با بیان اینکه بورس کالا سرمایه‌های سرگردان در بازار زعفران را متمرکز می‌کند، اظهار کرد: بورس کالا با ایجاد هویت ملی برای زعفران، به نفع تمام عوامل به خصوص کشاورز عمل می‌کند. در سال‌های گذشته قیمت زعفران به شیوه‌های صحیح مشخص نمی‌شد و در این روش کشاورزان تارقم‌های قابل توجهی متضرر می‌شدند اما اکنون که بورس کالا به میدان آمده و بازار ثانویه‌ای داریم، سبب شد تا شفافیت قیمتی به وجود آید و کشاورز نگران نوسان قیمت بازار زعفران و ضرر احتمالی نباشد. این عضو شورای ملی زعفران در خصوص صادرات زعفران گفت: صادرات زعفران از طریق بورس یکی از اقدامات کلان به شمار می‌آید که با فراهم شدن زیرساخت‌ها می‌توان در مسیر تحقق آن گام برداشت؛ بین‌المللی شدن بورس کالا، اتفاقی فوق‌العاده خواهد بود که به سود منافع ملی است.

این فعال بازار زعفران با اشاره به زیرساخت‌ها نیز یادآور شد: در بازار زعفران ما به دنبال آن هستیم تا ارزش افزوده مشخص (هم برای کشاورز هم برای تولیدکننده و صادرکننده) داشته باشیم و نکته در این است که برای این مساله معیارهای داخلی مدنظر قرار می‌گیرد و مطابق با استانداردهای داخلی تایید و به بازار عرضه می‌شوند. اما زمانی که قصد داریم زعفران کنونی را (چه به صورت بسته بندی و چه به صورت فله‌ای) در سطح بین‌المللی صادر کنیم باید معیارهای بین‌المللی را هم برای کیفیت آن، در نظر بگیریم.

❖ رشد اشتغال‌زایی در بخش سنتی زعفران

یک فعال بازار زعفران آغاز معاملات زعفران در بورس کالای ایران را باعث اشتغال‌زایی در بخش سنتی و هدایت این بخش به سمت انجام معاملات نوین این محصول صادراتی دانست و گفت: قبل از راه‌اندازی معاملات زعفران در بورس کالا، نیروهای مربوط به فرایندهای آزمایشگاهی و بسته بندی حدود ۱۵ یا نهایتاً ۲۰ نفر بود که با راه‌اندازی این

می‌کند. ضمن اینکه، در دنیا خریداران به دنبال محصول ارگانیک هستند و با عرضه محصول در بورس کالا بر مبنای استانداردهای تعریف شده می‌توان به سمت تولید محصولات ارگانیک و برآورده کردن خواسته مشتریان خارجی حرکت کرد. ضمن اینکه این اقدام نوسانات کاذب قیمتی را در بازار از بین می‌برد. به گفته مالکی، با راه‌اندازی قرارداد آتی زعفران در بورس کالا، کشاورز نسبت به قیمت محصول خود اطمینان پیدا می‌کند. بورس کالا نهادی است که کشف قیمت و شفافیت را برای کشاورزان به همراه دارد و بر مبنای ابزارهای همچون معاملات آتی، کشاورز می‌تواند برای تولید آینده خود برنامه‌ریزی کرده و نسبت به قیمت‌های احتمالی برآورد داشته باشد. با این امکان کشاورز نسبت به قیمت آتی محصول خود اطمینان پیدا می‌کند؛ گرچه ممکن است مدتی طول بکشد کشاورزان با این روش معاملاتی به درستی آشنا شوند و به آن عادت کنند اما اینکه قرارداد آتی زعفران به زودی در بورس کالا راه‌اندازی می‌شود جای خوشحالی دارد. مالکی از حذف دلالتان و واسطه‌های غیر ضرور از طریق عرضه زعفران در بورس سخن گفت و اظهار کرد: با توجه به گران و ارزشمند بودن زعفران، در فروش این محصول سودجویی‌هایی اتفاق می‌افتاد و سود اصلی حاصل از فروش آن به جیب دلالتان می‌رفت و تنها بخش کمی از سود عاید کشاورز می‌شد. اما با کمک اجرای طرح خرید توافقی زعفران، ضمن جلوگیری از تقلب، کشاورز بیش از پیش منتفع می‌شود. وی به امکان راه‌اندازی رینگ صادراتی زعفران و برندسازی در بازارهای جهانی به کمک بورس کالا اشاره کرد و گفت: با توجه به شفافیت حاکم بر معاملات بورس، اگر برای صادرات زعفران نیز از این بستر استفاده کنیم مزایای زیادی برای فعالان این حوزه در بر خواهد داشت؛ بطوریکه طی چند سال گذشته اقدامات مثبتی در زمینه کیفیت و کمیت محصول انجام شده، اما حوزه صادراتی همچنان مغفول مانده و باید در این راستا برای توسعه بازارهای صادراتی و برندسازی زعفران ایرانی قدم‌های موثرتری برداریم. وی افزود: در اروپا قیمت زعفران گران‌تر از بازار داخلی است و این محصول به دلیل خواص دارویی و کاربردهای فراوان آن نیاز به فراوری دارد ولی در ایران با وجود تولید حدود ۲۶۰ تن زعفران از کل تولید ۳۰۰ تنی جهانی چندان در این زمینه کار نشده است. اما با عرضه در بورس کالا و انجام اقدامات لازم برای فراوری محصول می‌توان درآمدهای صادراتی کشور را نیز افزایش داد.

فراگیر شود. البته توقع نداریم ورود همه کشاورزان به بورس طی یک یا دو سال انجام شود؛ اما با وجود اینکه کشاورزان شاید طی سال قبل در راستای اجرای سیاست حمایتی خرید توافقی مجبور به عرضه محصول خود در بورس شدند که طی سال جاری به دلیل آشنایی با منافع و مزیت‌های بورس خودشان مایل به ورود به بورس هستند. وی افزود: استانداردهایی که بورس کالا در نظر گرفته است، بسیار دقیق و سخت‌گیرانه است و نظارت‌های اعمال شده بر رعایت این استانداردها توسط بورس، موجب افزایش کیفیت محصول قابل معامله در بازار داخلی و محصول صادراتی شده است. این فعال بازار زعفران با اشاره به حذف دلال و واسطه غیر ضروری به کمک سیستم بورس، اظهار کرد: به کمک بورس، محصول در انبارهای پذیرفته شده از کشاورز تحویل گرفته شده و پول آن به حساب خود کشاورز واریز می‌شود. این فرآیند کاملاً برای کشاورز شفاف است و کشاورز از این شفافیت استقبال می‌کند. از این رو، لازم به نظر می‌رسد که بورس کالا در حوزه فرهنگ‌سازی و آموزش فرآیند عرضه محصول در بورس و دریافت گواهی سپرده کالایی به فعالان بازار زعفران و کشاورزان اقدامات خود را افزایش دهد تا با ایجاد و توسعه فضاهای آموزشی، افراد بیشتری با بورس کالا و مکانیسم معاملات آن آشنا شوند.

اتصال زنجیره تولید و مصرف

یک فعال و تولیدکننده نمونه کشوری در بازار زعفران از امکان اتصال زنجیره تولید تا مصرف از طریق عرضه زعفران در بورس کالا سخن گفت و افزود: با عرضه زعفران به قیمت توافقی در بورس کالا ضمن ارایه محصول با کیفیت به خریداران و تعیین قیمت‌ها بر اساس مشخصه‌های کیفی آن، شاهد حذف دلالتان و واسطه‌ها خواهیم بود. زیرا در بازار سنتی زعفران افراد متقلب و واسطه‌های بسیاری حضور دارند که بخش عمده‌ای از سود کشاورز را عاید خود می‌کنند.

منوچهر مالکی به افزایش اطمینان خاطر خریدار نسبت به کیفیت محصول عرضه شده در بورس کالا اشاره کرد و گفت: در طرح خرید به قیمت توافقی مقرر شده زعفران در ۴ گرید مختلف و با مشخصات کیفی و ظاهری براساس طعم و رنگ آن عرضه شود که این امر کشاورزان را به ارایه محصول با کیفیت‌تر و رعایت هر چه بیشتر اصول بهداشتی و بسته‌بندی ترغیب

بورس، با واسطه‌ای آزمایشات و بسته‌بندی زعفران تحویلی از کشاورزان به انبارهای پذیرفته شده در بورس به این شرکت‌ها در حال حاضر ۱۲۰ نفر اشتغال زایی مستقیم در این بخش صورت گرفته است.

غلامرضا کریمی افزود: راه‌اندازی بورس زعفران عملاً به بخش سنتی کمک کرد که از طریق مرجعی به نام بورس کالا قیمت‌ها را

به صورت روزانه رصد کند. ضمن اینکه برخی خدمات به شرکت‌هایی که پیش از این به صورت سنتی در بازار زعفران فعال بودند، واسطه‌ای شد که همین امر به اشتغال زایی در این بخش کمک کرده است. وی در خصوص تبدیل بورس کالا به مرجع قیمتی زعفران در جهان گفت: مرجع رسمی قیمت‌گذاری زعفران در داخل کشور بورس است؛ بطوریکه روزانه بازار سنتی قیمت زعفران معامله شده در بورس را رصد می‌کنند. با توسعه نظام انبارداری در دیگر کشورهای مقصد می‌توان در راستای جهانی شدن مرجعیت قیمتی زعفران در بورس کالا اقدام کرد. وی با تأکید بر اینکه امروز همه فعالان بازار زعفران به این نتیجه رسیده‌اند که بهترین بستر برای معاملات این محصول کشاورزی، بورس کالای ایران است، گفت: در سال ۹۶ بحث ارایه خدمات و سیاست‌های حمایتی از زعفران کاران در بورس کلید خورد و عملاً توانستیم شاهد کشف قیمت واقعی زعفران در بورس کالا باشیم و نوسانات شدید بازار را با ساختار و قوانین بورس کنترل و هدایت کنیم.

به گفته کریمی، با راه‌اندازی معاملات زعفران در بورس کالا، طی ۴۰ سال بعد از زمان انقلاب اسلامی، امسال اولین سالی بود که مادر فصل برداشت به واسطه حضور زعفران در بورس هیچ گونه نوسان منفی قیمت نداشتیم و کشاورز با اطمینان به ساختار شفاف بورس، به اندازه نیاز خود به نقدینگی محصول خود را عرضه و در بورس می‌فروشد. به این ترتیب، در منطقه تربت حیدریه و شهرستان‌های تولیدکننده زعفران کشاورزی که از عملکرد بورس ناراضی باشند، وجود ندارد. وی به افزایش رغبت کشاورزان برای ارتقای کیفیت محصول تولیدی خود با هدف عرضه در بورس اشاره کرد و گفت: آموزش‌های لازم در خصوص فرایند صدور گواهی سپرده کالایی جهت معامله محصول در بورس کالا باید از طریق بورس به کشاورزان ارایه گردد تا عرضه در این بازار در میان کشاورزان

مسوولان از مزایای
سیاست قیمت
تضمینی می گویند

کشاورزان پول نقد در حساب

رفته رفته از خریدهای سنتی و پرهزینه تضمینی به سمت درج قیمت‌های تضمینی در بورس و رسیدن سود واقعی حاصل از تولید به کشاورزان حرکت کنیم.

آشنایی کشاورزان با روش‌های نوین

مدیرکل پشتیبانی امور دام استان کرمانشاه نیز در خصوص مزایای اجرای سیاست قیمت تضمینی ذرت به کمک بورس کالا و جایگزینی آن با سیاست خرید تضمینی به «پیام اقتصادی بورس کالا» گفت: سیاست قیمت تضمینی ذرت در راستای اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی برای محصول ذرت در حالی در بورس کالا به اجرا در آمده که به کمک سازوکار معاملاتی بورس کالا کشاورزان با روش‌های نوین معاملاتی و عرضه محصول در قالب گواهی سپرده کالایی آشنا می‌شوند. ضمن اینکه در این بازار، فضای معاملاتی شفاف‌تری حاکم بوده و امکان عرضه مستمر در آن وجود دارد. بطوریکه همه مردم در سراسر کشور می‌توانند معاملات و قیمت‌های کشف شده در این بازار را رصد کرده و به اطلاعات معاملاتی دقیقی دسترسی داشته باشند.

اسماعیل پرویزی فر به حذف فعالیت‌های دلالی و واسطه‌ای مخرب در حوزه کشاورزی به کمک عرضه محصول در

بورس کالا به عنوان دیگر مزیت این بازار اشاره کرد و گفت: از طریق بورس کالا کشاورزان می‌توانند محصول خود را به صورت مستقیم بفروشند و می‌توان گفت عرضه در این بازار راهی برای دفاع از منافع کشاورزان در مقابل سودجویان است. پرویزی فر مزیت دیگر عرضه محصولات کشاورزی از جمله ذرت در بورس را امکان نظارت دقیق بر معاملات عنوان کرد و افزود: در این روش، دو نماینده از طرف شرکت پشتیبانی امور دام و سازمان جهاد کشاورزی استان در زمان تحویل محصول به

بالاتری نسبت به قیمت تعیین شده معامله شد، به نفع تولیدکننده است و اگر به قیمت پایین‌تری مورد معامله قرار گرفت، دولت متعهد است مابه‌التفاوت آن را به کشاورز بپردازد. عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس اظهار داشت: باید توجه داشت که کشاورزان در بورس کالا به عنوان یک بازار اصلی و پر قدرت اقتصادی می‌توانند به طور مستقیم محصولات تولیدی خود را با نرخ واقعی و عادلانه معامله کنند. همچنین زمانی که کشاورز بتواند محصولات خود را که با هزینه بالا تولید کرده است، در مکان مطمئنی همچون بورس کالا به صورت مستقیم به فروش برساند، شاهد حذف سیستم‌های دلالی و سفته‌بازی در صنعت کشاورزی خواهیم بود. اکبری با بیان اینکه معامله در بورس کالا باعث شفافیت و نظام‌مند شدن بازار ذرت می‌شود، ادامه داد: با توجه به نظارت‌های دقیقی که در بورس کالا اعمال می‌شود، شاهد شفافیت در معاملات و تعیین واقعی قیمت‌ها خواهیم بود. نماینده مردم شیراز در مجلس گفت: اجرای سیاست قیمت تضمینی ذرت به کمک بورس کالا و جایگزینی آن با سیاست خرید تضمینی طرحی است که طی چند سال اخیر در برخی استان‌ها به اجرا در آمده است که باید با شناسایی نواقص و کاستی‌ها و سپس رفع آن، این طرح را در سراسر کشور و برای سایر محصولات کشاورزی به اجرا در آورد تا بورس کالا به عنوان مرجع اصلی انجام معاملات محصولات مختلف حوزه کشاورزی از جمله ذرت قرار گیرد. وی با بیان اینکه اجرای سیاست قیمت تضمینی در بورس کالا می‌تواند بورس را به مرجع اصلی انجام معاملات محصولات کشاورزی تبدیل کند، گفت: با توجه به نظارت‌های دقیقی که در بورس کالا اعمال می‌شود، شاهد شفافیت در معاملات و تعیین قیمت واقعی هستیم که این موضوع هم به نفع کشاورز و هم به نفع خریدار است. وی اظهار داشت: اکنون زمان آن است که با سرعت تمام در جهت اجرای طرح سیاست قیمت تضمینی روی محصولات قابل معامله در بورس کالا حرکت کنیم؛ چراکه این ماده قانونی آزمایش خود را پس داده و وقت آن رسیده تا

در راستای اجرای سیاست قیمت تضمینی محصولات کشاورزی براساس ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری کشاورزی، از اوایل آذرماه امسال عرضه ذرت دانه ای استان‌های کرمانشاه، فارس و خوزستان در بورس کالای ایران آغاز شد. همانند سال قبل اجرای این برای محصول ذرت به دو روش گواهی سپرده کالایی و عرضه در بازار فیزیکی بورس کالا در جریان است که عرضه محصول سه استان کرمانشاه، خوزستان و فارس در قالب گواهی سپرده کالایی و در سایر استان‌های تولیدکننده ذرت به شکل عرضه در بازار فیزیکی صورت می‌پذیرد. براساس اطلاعات بورس کالا نیز سال گذشته نزدیک به ۶۵۰ هزار تن ذرت در بورس کالای ایران مورد معامله قرار گرفت که از این میزان ۴۶۰ هزار تن آن در چارچوب اوراق سپرده کالایی بود.

کاهش بار مالی دولت

علی اکبری، عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس در خصوص آغاز این معاملات به «پیام اقتصادی بورس

کالا» گفت: با رای ذرت در بورس کالا دو مزیت شفافیت و سرعت در پرداخت مطالبات کشاورزان به نحو کارشناسی شده‌ای عملیاتی می‌شود. اکبری در مورد عرضه ذرت در بورس کالا، گفت: بورس کالا از ظرفیت‌های مهم اقتصادی کشور است و می‌توان از این ظرفیت در ایجاد شفافیت معاملات محصولات کشاورزی از جمله ذرت استفاده کرد. نماینده مردم شیراز در مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه دولت منابع کافی برای خرید محصولات کشاورزی در قالب سیاست خرید تضمینی را در اختیار ندارد، افزود: اجرای سیاست قیمت تضمینی ذرت به کمک بورس کالا و جایگزینی آن با سیاست خرید تضمینی این امکان را فراهم می‌کند تا کشاورزان به موقع و در مدت زمان کوتاه مطالبات خود را دریافت کنند. ضمن اینکه در بورس چنانچه ذرت به قیمت

استان خوزستان در خصوص پرداخت مابه التفاوت قیمت معامله در بورس با قیمت پایه تضمین شده توسط دولت به کشاورزان، گفت: طبق ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی در صورت کاهش قیمت بورس نسبت به قیمت تضمینی اعلام شده از سوی دولت، مابه‌التفاوت آن توسط دولت به تولیدکنندگان پرداخت می‌شود. در نتیجه با اجرای این سیاست در بورس کالا می‌توان به دولت در کاهش هزینه‌های مربوط به تامین منابع مالی لازم برای بخش کشاورزی، کمک ویژه‌ای کرد. به گفته وی، هدف از اجرای این سیاست به کمک ساختار بورس کالا برای محصول ذرت، حمایت از تولیدکننده برای تولید محصول با کیفیت تر است. چراکه محصول برای پذیرش در انبارهای مورد تایید بورس و صدور گواهی سپرده کالایی، باید استانداردهای تعریف شده را دارا باشد که با توجه به نظارت‌های حاکم بر انبارهای بورس، محصول با کیفیتی تحویل خریداران خواهد شد. صادقی با اشاره به ثبت اطلاعات کامل کشاورزان در اجرای این سیاست و امکان استفاده از آن جهت برنامه ریزی برای کشت سال آینده، گفت: با توجه به اینکه اطلاعات کشاورزان و ذرت کاران از جمله سطح زیر کشت محصول و میزان تولید در هکتار به طور کامل در سامانه‌های اطلاعاتی ثبت می‌شود، می‌توان برای برنامه ریزی‌های مربوط به تولید از آنها بهره برد. به عنوان مثال می‌توان میزان کود و یا بذر مورد نیاز برای کشت سال آینده کشاورزان را از محل این اطلاعات ارزیابی کرد. در خاتمه، این مقام مسئول تاکید کرد: استان خوزستان در تولید ذرت مقام اول را در کشور در اختیار داشته و با وجود خشکسالی‌های اخیر، کشاورزان طی سال زراعی جاری نیز عملکرد بالایی را در تولید ذرت از خود به نمایش گذاشتند که بزودی محصول تولیدی آنها در قالب گواهی سپرده کالایی در بورس کالا عرضه خواهد شد.

پرداخت مطالبات کشاورزان در سریع‌ترین زمان ممکن است. وی احتمال بروز اختلاط ناخالصی‌ها در سیاست خرید تضمینی را از جمله دلایلی دانست که باید به سمت اجرای سیاست قیمت تضمینی در بورس حرکت کرد. به اعتقاد پرویزی فر، علاوه بر همه این موارد، با کمک بورس دولت از انجام حجم عظیمی از بروکراسی‌های مرتبط با اجرای سیاست خرید تضمینی رها شده و بخش خصوصی را درگیر مسایل اجرایی می‌کند که این امر به معنای ایجاد اشتغال در حوزه انبارداری و درآمدزایی برای فعالان بخش خصوصی است.

افزایش امنیت مالی برای ذرت کاران

مدیر توسعه بازرگانی سازمان جهاد کشاورزی استان خوزستان نیز در این باره اظهار داشت: عرضه ذرت تولیدی استان خوزستان در حالی امسال نیز همانند سنوات گذشته در راستای اجرای سیاست قیمت تضمینی انجام می‌شود که ما کشاورزان را به عرضه محصول در بورس کالای ایران هدایت کردیم. در این راستا، انبارهای دارای استاندارد مورد تایید بورس کالا پذیرش شده و قراردادهای لازم منعقد شده است. ضمن اینکه اطلاعات کامل و دقیق کشاورزان نیز برای حضور در این طرح در سامانه‌های اطلاعاتی ثبت شده است. عزت‌اله صادقی افزود: پیش از اجرای سیاست قیمت تضمینی در بورس کالا، کشاورزان در دریافت پول ناشی از فروش محصول خود به واسطه‌ها و دلالان از امنیت لازم برخوردار نبودند و یا تاخیر زیادی در وصول مطالبات آنها صورت می‌گرفت که این امر نارضایتی آنها را به همراه داشت. این در حالی است که به کمک سازوکار شفاف حاکم بر معاملات بورس کالا، پول کشاورزان در سریع‌ترین زمان ممکن پس از انجام معامله، به حساب اعلامی از سوی آنها واریز می‌شود و دیرکردی در واریزی آنها اتفاق نمی‌افتد. مدیر توسعه بازرگانی سازمان جهاد کشاورزی

انبارهای پذیرفته شده بورس کالا حضور دارند که بر نحوه تحویل، باسکول و محاسبه وزن و نیز بررسی میزان رطوبت و کیفیت محصول، نظارت می‌کنند و به همین دلیل، مشکلات مربوط به کیفیت محصول که در سیاست خرید تضمینی با آن مواجه بودیم، مرتفع می‌شود. وی به مباحث مربوط به کنترل کیفیت محصول بر مبنای استانداردهای مورد تایید بورس نیز اشاره کرد و گفت: برای صدور گواهی سپرده کالایی برای محصول تحویلی در انبارهای پذیرفته شده در بورس کالا رعایت استانداردهای مشخصی لازم است و به همین دلیل عرضه محصولات کشاورزی در بورس، افزایش کیفیت محصول تولیدی را در پی دارد. از این رو، عرضه ذرت در بورس کالای نیز به منزله دفاع از کیفیت ذرت تولیدی کشور و نظام انبارداری و در نهایت دفاع از حقوق مصرف‌کننده است تا بتوانند از طریق بورس محصولی با بهترین کیفیت را خریداری کنند. حتی اگر دولت نیز بخواهد جهت ذخیره و نگهداری محصول به عنوان یک خریدار کالای مورد نظر خود را از بورس خریداری کند، به دلیل رعایت استانداردها، نسبت به خرید محصول با کیفیت اطمینان خاطر دارد. پرویزی فر تاکید کرد: مورد حائز اهمیت دیگر مربوط به کاهش هزینه‌های تحمیل شده به دولت است؛ چراکه دولت در سیاست خرید تضمینی باید هزینه‌های مربوط به خرید محصول از کشاورزان، انبارداری و نگهداری و آزمایشات مربوطه جهت رعایت استانداردها را بپردازد. ضمن اینکه در تامین منابع لازم برای پرداخت مطالبات کشاورزان در اکثر مواقع تاخیرهایی وجود دارد که این امر با نارضایتی کشاورزان همراه شده و تبعات اجتماعی در پی دارد. این در حالی است که در سیاست قیمت تضمینی، این هزینه‌ها به دولت تحمیل نمی‌شود و چنانچه قیمت معامله در بورس کمتر از قیمت تضمینی باشد، دولت تنها مابه‌التفاوت آن را پرداخت می‌کند و پول کشاورزان در سریع‌ترین زمان به حساب آنها واریز می‌شود. مدیر کل پشتیبانی امور دام استان کرمانشاه در ادامه گفت: بورس کالا با سازوکاری که برای معاملات در

اختیار دارد، حامی کشاورزان بوده و مکانیسم حاکم بر این بازار تضمینی برای

عطر گل‌های بنفش در تالار نقره‌ای

سازان صمدی

کارشناس تحلیل کارگزاری کارآمد

طبی و صنعتی است که به دلیل قیمت بالای آن در میان محصولات و فرآورده‌های کشاورزی به طلای سرخ معروف شده است و ایران با ۸۸ درصد تولید، رتبه نخست تولید زعفران در جهان را در اختیار گرفت. در سال ۱۳۹۶ ایران با تولید بیش از ۸۸ درصد زعفران دنیا مقام اول تولید زعفران جهان را در اختیار گرفت تا زعفران صادراتی ایران سهم ۹۶ درصدی را از بازارهای جهانی زعفران کل دنیا در سال گذشته در اختیار داشته باشد.

زعفران سوپر نگین ایرانی، که هیچ قسمت زرد یا سفید رنگ در آن وجود ندارد و فقط از کلاله تشکیل شده است، با میزان ساfranال زیر یک درصد، همچنان بهترین نوع زعفران صادراتی در جهان محسوب می‌شود. کشت زعفران ایران عمدتاً در بهترین ارتفاعی که برای کشت این محصول مناسب است، در حدود ۱۳۵۰ تا ۲۲۰۰ متر از سطح دریا صورت می‌گیرد؛ بنابراین قیمت گذاری این محصول راهبردی باید به گونه‌ای باشد که هم حفظ بازارهای خارجی را مدنظر داشته و هم درآمد اقتصادی کشاورزان و تولیدکنندگان داخلی را تأمین کند. زعفران ایرانی، کالایی صادرات محور است و نیاز به بازار مدرن و محصول استاندارد دارد، بنابراین اگر قیمت زعفران از حد متعارف و منصفانه پایین‌تر باشد تولیدکنندگان داخل کشور دچار زیان شده و تولید این محصول را راهمی‌کنند و اگر قیمت بالا باشد تجار و مصرف‌کنندگان خارجی به خرید زعفران از کشورهای دیگر روی می‌آورند و این امر باعث توسعه کشت این محصول در سایر کشورها می‌شود و در آینده کشورهایی مانند افغانستان و هند رقیب ایران در تولید زعفران خواهند شد؛ بنابراین قیمت گذاری زعفران فرآیندی بسیار حساس است که نیاز به تجربه و تدبیر و مشارکت همه حلقه‌های زنجیره تولید اعم از تولیدکنندگان، صنایع بسته‌بندی و صادرکنندگان در فضای شفاف و رقابتی همچون بورس دارد.

در سال زراعی ۱۳۹۶-۱۳۹۷ سعی شد با مدرن کردن بازار زعفران (بازار فیزیکی، گواهی سپرده کالایی و قراردادهای آتی) در بورس کالا و استانداردسازی محصول، کمک شایانی به صادرات طلای سرخ صورت گیرد؛ به گونه‌ای که به گفته حسین شیرزاد مدیرعامل سازمان مرکزی تعاون روستایی و براساس گمانه‌زنی‌های دفتر بازرگانی سازمان تعاون، بیش از ۲۵۰ تن زعفران به ارزش تخمینی بیش از ۳۵۲ میلیون دلار زعفران از کشور به بازارهای بین‌المللی با متوسط قیمت کیلویی حداقل ۹۷۰ دلار و حداکثر ۱۳۰۰ دلار صادر شده است.

بررسی تاریخچه معاملات زعفران در بازار سنتی حاکی از آن است که در سال ۹۶ قیمت زعفران به شدت کاهش یافت و به کمتر از کیلویی ۳ میلیون تومان رسید تا جایی که سازمان مرکزی تعاون روستایی به نمایندگی از وزارت جهاد کشاورزی

با هدف حمایت از تولیدکنندگان ناچار به خرید حمایتی زعفران شد و نزدیک به ۶۷ تن زعفران در گریدهای نگین، شبه‌نگین، پوشال مرغوب و پوشال معمولی را خریداری کرد.

در این سال، رصد قیمت بازارهای جهانی و ارزش ذاتی محصول زعفران در مقایسه با سایر محصولات مبنای قیمت‌گذاری زعفران‌های خریداری شده و کل زعفران به صورت شفاف در تابلوی بورس کالا برای مصارف داخلی و صادرات عرضه شد و در مراحل پایانی عرضه زعفران، سطح قیمت به گونه‌ای تنظیم شد که مبنای درستی برای محصول جدید کشاورزان باشد. به عبارت دیگر پایه‌گذاری صحیحی از قیمت کف انواع زعفران تولیدی در مناطق مختلف کشور برای سال پیش روی فراهم آید. رصد قیمت‌ها در بازار سنتی حکایت از آن دارد که قیمت این محصول به دلیل توان ذخیره‌سازی، آهنگ ملایم عرضه زعفران توسط کشاورزان و نیز استمرار عطش بازار، در ادامه قیمت‌های عرضه شده زعفران در سال قبل بوده است. در جدول شماره ۱، قیمت‌های مختلف زعفران در سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۷ قابل مشاهده است.

باتوجه به آمار این جدول مشاهده می‌شود که به اجرای طرح خرید توافقی در زمان برداشت محصول طی سال گذشته و عرضه زعفران خریداری شده به کمک سازوکار بورس کالا، قیمت‌های سال جاری نسبت به سال گذشته واقعی‌تر شده و به این سبب بازار مسیر خود را به درستی طی می‌کند. طرحی که اصلی‌ترین هدف آن حمایت از معیشت زعفران‌کاران خرده پای کشور و ممانعت از کاهش کاذب قیمت‌ها در زمان برداشت محصول بوده است؛ چراکه سیستم دلالی سنتی بازار زعفران به دنبال سودعادلانه و بهای منصفانه زعفران برای کشاورزان زعفران‌کار نبوده و نیست و همواره این امکان وجود دارد که دلالان با شگرد دامپینگ صوری و ایجاد ترس از افت بیشتر قیمت، تا قبل از تاریخ اتمام برداشت، زعفران‌های خانگی کشاورزان را به بازار کشانند و قیمت حاضر را بشکنند که فعالیت‌های این سیستم طی سال‌های اخیر به فقر بیشتر و محرومیت این گروه از کشاورزان دامن زده است.

اما از زمان عرضه زعفران در بورس، کشاورزان با اطلاع از کف قیمت‌ها از عرضه محصول خود تحت تأثیر نگرانی ناشی از جوسازی دلالان پیرامون افت بیشتر قیمت‌ها، حاصل زحمت و دسترنج یکساله خود را به قیمت واقعی در بازار عرضه می‌کنند. به این ترتیب، عرضه زعفران در بورس توانسته تأمین منافع تولیدکنندگان و فعالان در بازار زعفران را به همراه آورد و ضمن ساماندهی صادرات این محصول ارزشمند، سبب پایان یافتن نقش سودجویان از دلالی زعفران شود.

در حال حاضر نیز معاملات این ادویه گران‌قیمت در بورس کالای ایران هم به صورت گواهی سپرده کالایی و هم در بازار فیزیکی به صورت نقد، سلف و نسیه انجام می‌شود. همچنین زعفران در قالب معاملات قراردادهای آتی نیز مورد دادوستد قرار می‌گیرد. آمارهای معاملات این محصول به تفکیک

نوع محصول در بورس حاکی از آن است که طی ۸ ماهه سال ۱۳۹۷، بیش از ۳ هزار و ۷۷۸ میلیارد و ۴۱۲ میلیون ریال انواع زعفران سرگل، نگین، پوشال مرغوب و معمولی و نیز سبد زعفران معامله شده که جزییات آن به تفکیک نوع زعفران معامله شده در جدول شماره ۲ آمده است.

در جریان این معاملات، زعفران رسته‌ای درجه ۱ (پوشال مرغوب) با ارزش معاملاتی بیش از ۹۹۷ میلیارد و ۵۲۳ میلیون ریالی طی هشت ماهه اول امسال، سهم ۲۹ درصدی را از ارزش کل معاملات زعفران در بازار فیزیکی بورس کالا داشته و بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. (نمودار ۱)

همچنین بررسی این آمارها استان خراسان رضوی ۹۴ درصد ارزش معاملات زعفران به تفکیک عرضه‌کننده را به خود اختصاص داده و ۶ درصد ارزش معاملات نیز مربوط به عرضه‌های استان خراسان جنوبی بوده است. (نمودار ۲)

۷۴ درصد ارزش معاملات بازار گواهی سپرده زعفران در اختیار یک نهاد

بررسی آمارهای معاملات زعفران در قالب گواهی سپرده کالایی حاکی از آن است که طی هشت ماهه نخست سال ۱۳۹۷ در بورس کالای ایران طی بیش از ۳۱ هزار و ۸۷۱ دفعه معامله بیش از ۱۵ میلیون و ۸۳۰ هزار گواهی سپرده کالایی زعفران معامله شده و برای این محصول ارزشمند صادراتی، در قالب ۱۴ نهاد معاملاتی ارزشی بیش از ۱۴۸۸ میلیارد و ۹۸۴ میلیون ریال به ثبت رسیده است.

در جریان معاملات این بازار، گواهی سپرده زعفران ۹۷۰۸ نگین از انبار شرکت زرین زعفران مشرق زمین با ارزش معاملاتی بیش از ۱۰۶۳ میلیارد و ۵۰۵ میلیون ریال به تنهایی بیش از ۷۴ درصد ارزش کل معاملات هشت ماهه را به خود اختصاص داده است. (نمودار ۳)

گردش بالای قرارداد آتی زعفران نگین سرسیددی ماه

در بازار قراردادهای آتی زعفران نیز، معامله‌گران بیش از ۷ میلیون و ۳۲ هزار قرارداد آتی زعفران را تا پایان آبان ماه سال جاری در بازار مشتقه بورس کالای ایران منعقد کردند که انعقاد این تعداد قرارداد در ۵ سرسید معاملاتی و بر پایه دو دارایی زعفران رسته‌ای درجه یک و زعفران نگین بوده است. ارزش معاملاتی انعقاد این تعداد قرارداد رقمی بیش از ۱۰۰ هزار و ۳۴۲ میلیارد و ۷۸۲ میلیون ریال به ثبت رسیده است. (جدول ۳)

در جریان معاملات بازار قراردادهای آتی زعفران، ارزش معاملات سرسیددی ماه ۱۳۹۷ بر پایه دارایی زعفران نگین با سهم ۶۰ درصدی، بیشترین ارزش معاملات را در بازار قراردادهای آتی زعفران به خود اختصاص داده است. بطوریکه تا پایان آبان ماه سال جاری در این سرسید معاملاتی، بیش از ۳ میلیون و ۳۱۸ هزار قرارداد آتی زعفران نگین منعقد شد. (نمودار ۴)

جدول شماره ۱. مقایسه قیمت گردهای مختلف زعفران در سال های ۱۳۹۷-۱۳۹۶ (کیلوگرم - تومان)

نوع زعفران	سال ۱۳۹۶		سال ۱۳۹۷		درصد رشد قیمت روز بازار نسبت به میانگین سال ۹۶
	میانگین قیمت بازار	قیمت خرید حمایتی	دامنه تغییرات قیمت روز بازار	میانگین قیمت روز بازار	
نگین	۴۴۰۰۰۰۰	۵۴۰۰۰۰۰	۹۰۰۰۰۰۰-۱۳۰۰۰۰۰۰	۱۱۰۰۰۰۰۰	۲۵۰
شبه نگین	۴۰۷۰۰۰۰	۵۱۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰۰-۸۵۰۰۰۰۰	۸۲۵۰۰۰۰	۲۰۲
پوشال مرغوب	۳۷۵۰۰۰۰	۴۸۰۰۰۰۰	۷۰۰۰۰۰۰-۷۵۰۰۰۰۰	۷۲۵۰۰۰۰	۱۹۳
پوشال معمولی	۳۲۰۰۰۰۰	۴۳۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰۰-۶۵۰۰۰۰۰	۶۲۵۰۰۰۰	۱۹۵
میانگین کل	۳۸۵۵۰۰۰	۴۹۰۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰۰-۸۸۷۵۰۰۰	۸۲۰۰۰۰۰	۲۱۲
گل زعفران	۴۰۰۰۰۰۰	-	۸۵۰۰۰۰۰-۱۲۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۲۵۰

جدول شماره ۲. آمار معاملات زعفران در بازار فیزیکی بورس کالای ایران به تفکیک نوع محصول

نام	مقدار عرضه	حجم درخواست	حجم قرارداد	ارزش قرارداد (هزارریال)	تعداد قرارداد معامله شده
زعفران رشته ای بریده ممتاز (سرگل)	۳۴	۵	۵	۳۱۸,۱۷۰,۶۹۵	۵۰
زعفران رشته ای بریده ممتاز (نگین)	۲۵	۳۵	۹	۶۳۹,۸۰۵,۱۴۵	۱۱۲
زعفران رشته ای درجه ۱ (پوشال مرغوب)	۵۶	۲۹	۱۶	۹۹۷,۵۲۳,۳۰۰	۸۹
زعفران رشته ای درجه ۱ (پوشال معمولی)	۴۷	۳۶	۱۷	۸۹۶,۹۲۲,۸۶۰	۱۷۸
سبد زعفران	۲۹	۲۷	۱۷	۹۲۵,۹۹۱,۱۷۶	۲۸
جمع کل	۱۹۴	۱۳۳	۶۶	۳,۷۷۸,۴۱۲,۹۰۶	۴۵۷

نمودار ۱

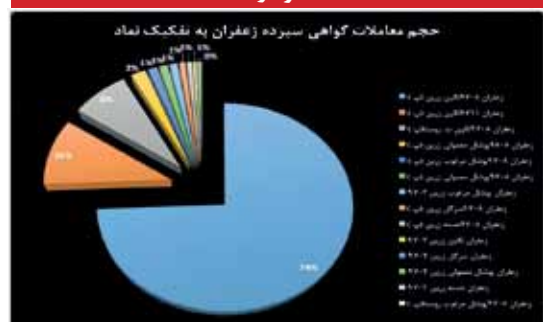
نمودار ۲

جدول ۳

شرح	حجم	ارزش (ریال)	بالاترین (ریال)	پایین ترین (ریال)
قرارداد آتی زعفران رشته ای درجه یک تحویل آذرماه ۱۳۹۷	۴۶,۸۰۸	۵۴۴,۰۳۳,۸۶۰,۰۰۰	۱۱۹,۹۰۰	۹۸,۹۰۰
قرارداد آتی زعفران رشته ای درجه یک تحویل دی ماه ۱۳۹۷	۱,۸۴۶	۱۹,۶۶۳,۱۱۰,۰۰۰	۱۱۰,۰۰۰	۱۰۳,۳۰۰
قرارداد آتی زعفران نگین تحویل آبان ماه ۱۳۹۷	۳,۸۲۹,۰۱۷	۳۲,۶۰۵,۱۴۱,۴۰۰,۰۰۰	۱۶۱,۳۰۰	۸۰,۸۰۰
قرارداد آتی زعفران نگین تحویل دی ماه ۱۳۹۷	۳,۳۱۸,۴۱۳	۵۹,۹۹۶,۲۸۱,۳۰۰,۰۰۰	۲۵۰,۱۰۰	۱۲۹,۰۰۰
قرارداد آتی زعفران نگین تحویل شهریور ماه ۱۳۹۷	۸۳۶,۱۱۳	۷,۱۷۷,۶۶۳,۳۱۰,۰۰۰	۹۷,۳۰۰	۶۷,۵۰۰
جمع کل قراردادهای آتی زعفران	۷,۰۳۲,۱۹۷	۱۰۰,۳۴۲,۷۸۲,۹۱۰,۰۰۰	-	-

نمودار ۳

نمودار ۴

پتروشیمه و
فرآورده های نفتی

گفت و گو با احمد مهدوی ابهری

بازار پتروشیمی به تعادل رسید

◀ میثم طاهری آزاد شدن سقف

معاملات پتروشیمی و تغییر محاسبه قیمت عرضه محصولات در بورس کالا از ارز ۴۲۰۰ تومانی به ارز سامانه نیما باعث شد بازار به تعادل رسیده و واسطه‌ها به کلی از صحنه خارج شوند؛ در این شرایط کالاها با شرایط بهتر و مناسب‌تری به دست مصرف‌کنندگان واقعی یعنی تولیدکنندگان بخش پایین دستی می‌رسد.

احمد مهدوی ابهری، دبیر کل انجمن کارفرمایی صنعت پتروشیمی ضمن بیان مطلب فوق در گفت و گو با پیام اقتصادی بورس کالا درباره اینکه محاسبه قیمت محصولات پتروشیمی در بورس کالا بر مبنای ارز سامانه نیما چه تاثیری بر روند معاملات داشته است، گفت: همانطور که پیش از این اعلام شد، عرضه محصولات پتروشیمی با نرخ دلار ۴۲۰۰ تومانی به کمک مصرف‌کنندگان نیامد و برعکس باعث شد در مدت چند ماه، تقاضا برای محصولات پتروشیمی چند میلیون تن افزایش یابد.

به گفته وی، رشد عجیب تقاضا در شرایطی به ثبت می‌رسید که هیچ اتفاق ویژه‌ای در اقتصاد مانند راه‌اندازی کارخانه‌های جدید و افزایش نیاز به مواد اولیه در کشور رخ نداده بود، به این ترتیب به وضوح نمایان شد که قیمت‌ها نباید به صورت غیرواقعی تعیین شوند چرا که این اقدام نه تنها به سود مصرف‌کنندگان نیست، بلکه به دلیل جذابیت نرخ‌های ارزان برای واسطه‌ها، صف‌های خرید طولانی می‌شود و به این ترتیب مصرف‌کنندگان واقعی هستند که اصلی‌ترین ضربه را از واقعی نبودن قیمت‌ها می‌خورند.

وی ادامه داد: به هر حال پس از چند ماه که تبعات نرخ‌های غیرواقعی نمایان شد، مبنای محاسبه نرخ عرضه محصولات پتروشیمی به جای ارز ۴۲۰۰ تومانی به ارز سامانه نیما تغییر یافت تا به یکباره سود خریداران مواد پتروشیمی از بین برود و واسطه‌ها از گردونه بازار کنار روند.

دبیر کل انجمن کارفرمایی صنعت پتروشیمی یادآور شد: اکنون بازار به تعادل رسیده و دلالت از صحنه خارج شده‌اند و کالاها با شرایط بهتر و مناسب‌تری به دست مصرف‌کنندگان واقعی یعنی تولیدکنندگان بخش پایین دستی می‌رسد.

مهدوی ابهری خاطر نشان کرد: این در حالیست که تغییر محاسبه نرخ محصولات از ارز ۴۲۰۰ تومانی به نرخ ارز نیمایی تاثیر منفی بر بازار نداشته و باعث گرانی کالاها برای مردم نشده است.

وی گفت: تنها تاثیر منفی تغییر مبنای محاسبه نرخ عرضه محصولات پتروشیمی به ارز نیمایی به واسطه‌ها برمی‌گردد که خوشبختانه با اتخاذ این تصمیم واقع‌بینانه، شاهد آرامش بازار هستیم.

کمک حذف سقف رقابت به تعادل بازار

دبیر کل انجمن کارفرمایی صنعت پتروشیمی درباره برداشته شدن سقف معاملات محصولات پتروشیمی نیز گفت: آزاد شدن سقف معاملات نیز به تثبیت شرایط بازار و ایجاد تعادل کمک کرد. در واقع این دو تصمیم یعنی تغییر مبنای محاسبه نرخ عرضه محصولات به همراه برداشتن سقف رقابت معاملات مکمل هم شدند و کمک کردند تا تقاضاهای کاذب در بازار از بین برود.

مهدوی ابهری با بیان اینکه فعالان صنعت پتروشیمی همواره از بورس کالا دفاع می‌کنند و موافق واقعی بودن قیمت‌ها هستند، یادآور شد: مادر کشور به دنبال فاصله گرفتن از اقتصاد اجباری و دستوری هستیم که در این راستا احترام به قواعد اقتصادی و کشف قیمت‌ها براساس عرضه و تقاضا در بورس کالا، باید مورد تاکید همه باشد؛ همان‌طور که مشاهده کردیم با دخالت در مکانیسم بازار، خودمان تعادل بازارها را برهم زدیم و امروز باید از گذشته عبرت گرفته دیگر در روند معاملات بازار دخالت نکنیم.

اطمینان خاطر بخش پایین دستی با تعیین کف عرضه

دبیر کل انجمن کارفرمایی صنعت پتروشیمی اضافه کرد: برای اینکه بخش پایین دستی و بازار، اطمینان داشته باشد که محصولات پتروشیمی به میزان کافی در بازار وجود دارد، اقدام به تعیین کف عرضه برای پتروشیمی‌ها کرده ایم که براساس آن هر واحد پتروشیمی موظف است یک مقدار حداقلی را برای عرضه محصولات رعایت کند. وی افزود: این موضوع را تقریباً همه پتروشیمی‌ها رعایت کرده‌اند البته برخی واحدها به علت مشکلات فنی یا نبود

کاتالیست یا به دلیل مشکلات در تامین خوراک، ناچار شدند برای مقاطعی عرضه محصولات خود را کاهش دهند. به عنوان مثال برخی واحدها به عنوان مثال برای تولید پروپیلن از سوی پالایشگاه‌ها در تامین خوراک خود دچار مشکل شدند اما در مجموع، بیشتر پتروشیمی‌ها کف عرضه را رعایت کردند.

دبیر کل انجمن کارفرمایی صنعت پتروشیمی درباره گرانی بخش پایین دستی از تامین مواد اولیه پتروشیمی گفت: در ابتدا که درباره عرضه محصولات بر مبنای نرخ نیمایی و همچنین برداشته شدن سقف معاملات تصمیم‌گیری شد، برخی تولیدکنندگان بخش پایین دستی نگران شدند که مبادا در تامین کالای مورد نیاز خود دچار مشکل شود و نتواند به فعالیت خود ادامه دهد، اما گذشت زمان نشان داد که این نگرانی بی‌مورد بوده و شرایط نه تنها برای آنها بدتر نشد بلکه بهبود نیز یافت. مهدوی ابهری خاطر نشان کرد: آنها اکنون می‌توانند همه محصولات مورد نیاز خود را با نرخ مناسب تهیه کنند، در حالی که پیش از این و در زمان عرضه محصولات پتروشیمی با نرخ ارز ۴۲۰۰ تومانی، مصرف‌کنندگان واقعی می‌توانستند حداکثر ۲۰ درصد از نیاز خود را تهیه کنند، اما اکنون تولیدکنندگان قادر هستند به راحتی بیش از ۹۰ درصد محصولات مورد نیاز خود را از بورس کالا بخرند.

گفت و گو با کارشناس ارشد بازار سرمایه

ناکارآمدی محدودیت‌ها

روند کشف قیمت کالاها را در بورس کالا

چگونه ارزیابی می‌کنید؟ به نظر شما چه عواملی در کشف قیمت اخلاص ایجاد می‌کند؟

از سال ۸۲ که بورس فلزات تهران راه‌اندازی شد تا به امروز که بورس کالای ایران با سه رینگ معاملاتی صنعتی و معدنی، پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی و کشاورزی به شیوه‌ای مطلوب فعالیت می‌کند، روند کشف قیمت‌ها کالا به خوبی انجام شده و در واقع بورس کالا اقتصاد ایران را قیمت‌گذاری دستوری دور کرده است. این اقدام به نوعی باعث شده تا سود حاصل از تولید محصولات به درج کشف واقعی قیمت‌ها در بورس کالا، به دست تولیدکننده اصلی برسد و نقش واسطه‌ها به حداقل برسد. در این میان در برخی مواقع و با توجه به شرایط اقتصاد کشور، محدودیت‌هایی در روند معاملات بورس کالا اعمال می‌شود که روند کشف قیمت عادلانه را با اشکال روبه‌رو می‌کند. از جمله این محدودیت‌ها، می‌توان به گذاشتن سقف و کف قیمت در برهه‌های زمانی مختلف برای برخی از محصولات (به‌ویژه محصولات پتروشیمیایی) اشاره کرد. البته هر بار که محدودیت‌های مختلفی اعلام می‌شود، استدلال‌های گوناگونی نیز در دفاع از این قوانین مطرح شده است؛ اما پس از گذشت مدتی، ناکارآمدی این محدودیت‌ها در کنترل هیجانات بازار، مشخص می‌شود. به هر حال، بورس کالا مکانیزم‌های مناسبی برای کشف قیمت محصولات دارد و در مواقعی که دخالت‌های مراجع بیرونی به حداقل رسیده، کارایی این سازوکارها بیشتر از پیش مشخص شده است.

آیا روند تامین نیاز صنایع پایین دستی از بورس کالا مطلوب است؟

در موضوع تامین نیاز صنایع پایین دستی که رشد تولید و شمار کارخانجات تولیدی طی سال‌های گذشته به وضوح بیانگر بهبود وضعیت تامین نیاز آنها به واسطه عرضه مواد اولیه در بورس کالا است. اما در این زمینه نیز باز هم باید به موضوع قیمت‌گذاری برگردیم. اگر در شرایط نرمال اقتصادی قرار داشته

عملکرد نظام مالی اثر بسیار زیادی بر کارکرد بخش حقیقی اقتصاد شامل تولید، اشتغال و... دارد و یکی از عوامل مؤثر بر بهره‌وری نظام مالی، نظارت مؤثر و کارا است؛ نظارت و مقررات‌گذاری در بخش مالی اقتصاد در طول زمان دچار تغییرات و تحولاتی شده و به طور مستمر نیازمند بازنگری در شیوه‌های نظارتی است. یکی از مباحث مهم در زمینه مقررات‌گذاری و نظارت بر بخش‌های مالی، لزوم دخالت نکردن دولت در بحث قیمت‌گذاری است؛ دولت‌های کشورهای توسعه یافته در مواقع بحرانی تنها به میزان عرضه و تقاضا ورود می‌کنند و به هیچ وجه وارد بحث قیمت‌گذاری دستوری نمی‌شوند. در همین راستا

امیر حسین محمدی، کارشناس ارشد بازار سرمایه و معاونت امور اجرایی کارگزاری کارآمد به «پیام اقتصادی بورس کالا» می‌گوید: متأسفانه در برهه‌هایی که با تلاطم در بازارها روبه‌رو هستیم، شاهد بازگشت به رویکرد قیمت‌گذاری با هدف کنترل قیمت‌ها هستیم؛ به طوریکه هر بار که محدودیت‌هایی در معاملات بورس کالا اعمال می‌شود، استدلال‌های گوناگونی نیز در دفاع از این قوانین مطرح شده است، اما پس از گذشت مدتی، ناکارآمدی این محدودیت‌ها در کنترل هیجانات بازار، مشخص می‌شود. ادامه مصاحبه این کارشناس بازار سرمایه در ادامه آمده است.

صنعتی، تولیدی و بنگاه‌های اقتصادی فعال کشور هستند که در راستای موضوع فعالیت خود مبادرت به خرید محصولات می‌کنند؛ دلیل این ادعا نیز تایید آنها در سامانه بهین یاب وزارت صمت است. اما در بررسی دقیق تر خریداران محصولات در بورس کالا، باید ریشه یابی دقیقی صورت گیرد. آیا وقتی قیمت یک محصول در بورس منطقه‌ای باشد و فاصله زیادی با نرخ‌های خارج از بورس نداشته باشد، انگیزه‌ای برای واسطه‌ها به منظور ورود به معاملات بورس ایجاد می‌شود؟ مسلماً خیر، پس اگر در خصوص خرید افرادی که هر نحوی برای مثال استفاده از سهمیه شرکت‌های غیرفعال از بورس کالا صحبت می‌کنیم، پس از یک جای کار یعنی روند کشف قیمت دچار اختلال است. به عبارت بهتر تازمانیکه نرخ‌ها

باشیم و خللی در روند کشف قیمت به واسطه قیمت‌گذاری یا اختلال در عرضه ایجاد نشود، صنایع پایین دستی به راحتی مواد مورد نیازشان را در بورس کالا تامین می‌کنند. اما اگر به طور مثال نرخ‌ها در بورس به منظور حمایت از مصرف‌کنندگان، ارزان باشد، آن زمان است که شاهد رشد کاذب تقاضا و ایجاد مشکل برای صنایع پایین دستی می‌شویم. به این ترتیب بهترین راهکار برای تامین نیاز مستمر واحدهای تولیدی از طریق بورس کالا، دخالت نکردن در روند قیمت‌گذاری به همراه رعایت کف عرضه محصولات در بورس کالا است.

آیا تمام خریداران از بورس کالا واقعی هستند؟

در حال حاضر خریداران بورس کالا واحدهای

آتی و اختیار معامله)، معرفی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک کالایی، راه‌اندازی بازار فرعی، پذیرش صدها کالا و... همگی از مواردی بودند که نقش غیرقابل انکاری در رشد و توسعه اقتصادی کشور داشتند. نگاهی به نیاز اقتصاد کشور به عبور از مفاهیم و ابزارهای سنتی، نیاز فعالان اقتصادی به شفاف‌سازی و جلوگیری از رانت و... همگی مواردی هستند که بورس کالا به عنوان رکن اساسی از بدنه اقتصاد کشور می‌تواند بهترین ابزاری برای تحقق آن باشد و به این ترتیب، چشم‌انداز بورس کالا بسیار روشن و نقش آفرین پیش‌بینی می‌شود.

(مانند سنگ آهن داخلی) با حجم مطلوب و مستمر در بورس کالا دادوستد نمی‌شود؛ شاید مهمترین دلیل برای این امر، تلاش‌ها و محدودیت‌های دولتی برای کنترل قیمت‌ها (تعیین دستوری قیمت‌ها) باشد. در صورت رفع این محدودیت‌ها می‌توان انتظار داشت که شاهد رشد و توسعه ارزش معاملات باشیم.

توسعه ابزارهای مشتقه، چه نقشی در جلوگیری از نوسانات شدید قیمتی دارند؟
در بسیاری از کشورهای پیشرفته و توسعه یافته، فعالان اقتصادی از ابزارهای مشتقه به منظور پوشش ریسک ناشی از نوسانات شدید قیمتی استفاده کرده و به این ترتیب، معاملات ابزار مشتقه و استراتژی‌های به کارگیری آنها روز به روز گسترده‌تر می‌شود؛

به طوری که حدوداً نسبت معاملات ابزارهای مشتقه به سایر

معاملات ۱۰ به یک است. به طور حتم رفع این مشکلات در ادامه و توسعه معاملات ابزار مشتقه می‌تواند بستر مناسبی را برای فعالان اقتصادی مهیا کند تا خود را در مقابل نوسانات قیمتی کالاها (به ویژه نوسانات ناشی از نرخ ارز) مصون کنند. با این حال، با فرهنگ‌سازی و آموزش‌های همگانی و توسعه متوازن، می‌توان ابزارهای مالی به خصوص معاملات آتی را به بسیاری از دست‌اندرکاران بازارها آموزش داد تا مانع بتوانیم با استفاده از شیوه‌های مدرن در برابر نوسانات شدید قیمتی در آینده بیمه شویم.

چشم‌انداز شما از آینده بورس کالا در اقتصاد ایران چیست؟

نگاهی به عملکرد ۱۱ سال اخیر نشان می‌دهد که بورس کالا توانسته تا حد زیادی به اهداف و برنامه‌های خود دست یابد و هر چند در مقاطع زمانی گوناگون با اعمال محدودیت‌هایی روند رو به رشدش به کندی پیش رفت، اما معرفی ابزارهای تامین مالی مبتنی بر کالا (سلف موازی استاندارد)، معرفی گواهی‌های سپرده کالایی، معرفی ابزارهای مشتقه (معاملات

بر اساس رسالت بورس کالا به شیوه‌ای واقعی و به دور از هر گونه محدودیت کشف شود، اصلاً انگیزه‌ای برای حضور در بورس باقی نمی‌ماند و باز بگران واقعی بر اساس صرفه اقتصادی به معامله می‌پردازند.

برداشتن سقف رقابت قیمت‌ها چه تاثیری بر معاملات محصولات داشته است؟

بهترین راهکار جهت حذف خریداران غیر واقعی که با مجوز بهین باب در بورس کالا وجود دارند، برداشتن سقف رقابت قیمتی بود؛ اعمال محدودیت‌هایی نظیر سقف قیمتی باعث می‌شود تا تقاضای کاذب ایجاد شود که با برداشتن سقف قیمت‌ها و فروکش کردن تقاضا، خریداران واقعی می‌توانند با قیمت‌های منصفانه نسبت به خرید کالاها در خواستی اقدام کنند.

به اعتقاد شما امکان انجام صادرات محصولات از بورس کالا وجود دارد؟

در حال حاضر سازوکارهای لازم جهت صادرات محصولات از طریق بورس کالا تدوین و به کار گرفته شده است که صادرات چندساله انواع محصولات قیر شاهی بر این مدعا است. هر چند بورس کالا سعی در توسعه بازار صادراتی داشت، اما موانع متعددی در این زمینه وجود دارد. شفافیت که از جمله مزایای بورس کالا است، خود به یک مانع بزرگ در ورود برخی از بازیگران بازار به بورس است؛ متأسفانه با توجه به راه‌های متعدد فرار مالیاتی، امکان صادرات از مجاری غیرقانونی، یکپارچه نبودن اطلاعات بین دستگاه‌های دولتی (مانند گمرک، صنایع و...)، بسیاری از شکاف‌ها، ترفندها و مشکلات موجب شده تا برخی از صادرکنندگان تمایل به حضور در بازار شفاف بورس کالا را نداشته باشند. برای این گروه، ورود به بازار شفاف بورس مساوی با شفاف‌سازی عملکرد، ثبت واقعی رویدادهای مالی و... است که برای آنها چندان خوشایند نیست.

در این بین تحریم‌های آمریکا علیه ایران شکل بازیابی و ارتباط با مشتریان خارجی (به ویژه در زمینه نفت، گاز و محصولات پتروشیمی) را تغییر داده است؛ به طوری که بسیاری از خریداران از ترس تنبیه و ممانعت از حضور در بازارهای آمریکا ترجیح می‌دهند تا نامی از آنها نزد مراجع ایرانی و خارجی (مانند بورس کالا) به عنوان شریک تجاری ایران به ثبت نرسد.

گسترده‌گی تعداد کالاها پذیرفته شده در بورس کالا چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در سال‌های گذشته تلاش‌های زیادی جهت توسعه بازار بورس کالا انجام شده است، اما هنوز هم بسیاری از گروه محصولات

فراز و فرود قیمت در جاده نوسان

مانده است و آن افزایش معاملات سلف این کالا است. به صورت دقیق‌تر در آمارهای معاملاتی این کالا شاهد هستیم که حجم کل دادوستد در سال جاری تا ۲۵ آبان ماه ۲۲ درصد رشد داشته ولی حجم معاملات نقدی آن ۸ درصد کاهش داشته است. دلیل این تفاوت را باید در افزایش ۷۵۰ هزار تنی معاملات سلف این کالا به شمار آورد یعنی به مرور زمان و با فرارسیدن موعد تحویل آن، پتانسیل رشد عرضه قیر در بورس کالا وجود دارد و به احتمال قوی ضعف نسبی عرضه‌ها را پوشش خواهد داد که خود تکانه مهمی برای رشد حجم معاملات به شمار می‌رود که گذشت زمان تأثیرات این رخداد و صحت این ادعا را ثابت می‌کند. در هر حال در کنار بازار داخلی قیر، بازار صادراتی هم وجود دارد و پتانسیل صادرات رانمی‌توان در این خصوص نادیده گرفت.

همبستگی قیمت قیر با قیمت‌های جهانی نفت خام

در وضعیت فعلی در بازارهای جهانی، نوسان قیمت قیر با پیچیدگی‌های جدیدی همراه شده است. به صورت کلی نوسان قیمت قیر در جهان با نوسان بهای نفت خام مورد بررسی قرار می‌گیرد یعنی با رشد قیمت نفت انتظار غالب، افزایش قیمت قیر است و بالعکس. این در حالی است که به مرور زمان پالایشگاه‌های جدید در جهان تمایل کمتری به تولید قیر دارند و بیشتر سعی می‌کنند فرآورده‌هایی با ارزش افزوده بالاتر را تولید کنند. همین شرایط موجب شده تا اهمیت تولید کنندگان سنتی قیر افزایش یابد و همچنین بازارهای جهانی آزادی عمل پیشین را نداشته باشند. با توجه به این شرایط انتظار داریم که قیر در سطوح بهتری به نسبت نفت خام نوسان کند که این ادعا منطقی به نظر می‌رسد. نگاهی به نوسان قیمت قیر مثلاً در بازار چین در مقایسه با قیمت جهانی نفت خام نشان می‌دهد که در بازه‌هایی از زمان این وضعیت حاکم بود ولی عکس آن هم از اهمیت بالایی برخوردار است یعنی قیر بعضاً نتوانسته است از رشد قیمت نفت خام حداکثر استفاده را ببرد. دلیل این وضعیت را باید در ضعف تقاضا در کشورهای مصرف‌کننده بزرگ همچون چین دانست زیرا ناخودآگاه حجم ساخت و ساز و پروژه‌های عمرانی و مسکونی محدود می‌شود و همین داده به ضرر بازار قیر تمام شده است. به صورت دقیق‌تر بازار قیر نه تنها از رشد جدی قیمت نفت خام در هفته‌های گذشته سود حداکثری را نبرد بلکه به آن میزان حتی رشد نرخ

با ارز بازار ثانویه نرخ‌گذاری می‌شوند و همین رشد قیمت‌ها خود یکی از دلایل مهم کاهش جذابیت خرید در بورس کالا است. به صورت دقیق‌تر حجم عرضه‌ها اگرچه هنوز هم به نسبت بالاست ولی تقاضا افت کرده و حجم معاملات را با خود کاهش داده است. این بدان معنی است که بازار داخلی قیر هنوز هم خود را با نرخ‌های بالای موجود هم‌تراز نکرده است و تا زمانی که بازار به صورت واقعی نرخ‌های موجود را به رسمیت نشناسد، همین وضعیت ادامه خواهد داشت. به عنوان یک نمونه مشخص، قیمت هر کیلوگرم قیر در ماه‌های اخیر به شدت افزایش یافته و از قیمت‌هایی کمتر از ۱۰۰۰ تومان در هر کیلوگرم، به نرخ‌هایی بالاتر از ۴ هزار و ۴۰۰ تومان هم رشد داشته است. البته رشد قیمت جهانی نفت خام نیز در این نوسان نرخ مؤثر بوده و تاکنون به رشد قیمت‌ها کمک کرده است. همین داده به معنی آن است که نرخ‌ها از هم‌اکنون با یک پتانسیل کاهش جدی همراه است و آن هم در شرایطی که هم قیمت دلار آزاد و یا نیمایی کاهش یافته و هم نرخ‌های جهانی در مسیر تضعیف قرار گرفته است. این روند نوسان قیمت‌ها بیش از همه بر حجم معاملات تأثیر گذار بوده است و از رقمی بیش از ۲۰۰ هزار تن در اردیبهشت‌ماه به نزدیکی ۳۶ هزار تن در مهرماه کاهش یافته و البته این روند نزولی حجم معاملات باز هم قابل رهگیری است. از سوی دیگر در روزهای پایانی آبان‌ماه شاهد رشد حجم معاملات بودیم که در گزارش‌های آینده به این تغییر فاز هم توجه خواهیم کرد. با توجه به افت قیمت‌های جهانی قیر به احتمال قوی حجم معاملات برای ماه‌های پایانی سال باز هم تقویت خواهد شد و البته نرخ‌ها نیز دستخوش تغییر می‌شود. این مطلب به معنی شرایط بهتر بازار در هفته‌های آینده است و در نهایت بازار خود را با نرخ‌های موجود هم‌تراز می‌کند.

البته در مورد و کیوم باتوم یک مطلب مغفول باقی

بازار قیر یکی از بازارهای مهم بورس کالا است که در آن قیر در دو شیوه داخلی و صادراتی مورد معامله قرار می‌گیرد. در سال جاری تا ۲۵ آبان‌ماه شاهد بودیم که ۹۲۲ میلیون و ۹۲۲ هزار تن از این کالا در بورس کالای ایران مورد معامله قرار گرفته است که از لحاظ ارزش به نسبت مدت مشابه سال قبل رشدی ۱۰۰ درصدی داشته ولی از لحاظ حجم شاهد افت ۲۰ درصدی معاملات بودیم. در همین مدت زمانی حجم داد و ستد و کیوم باتوم به عنوان مهمترین ماده اولیه تولید قیر ۳ میلیون و ۶۰ هزار تن بوده که از لحاظ حجم به نسبت مدت مشابه سال قبل رشدی ۲۲ درصدی داشته ولی از لحاظ ارزش این رقم رشدی ۱۸۲ درصدی را نشان می‌دهد. این تفاوت در آمارها نشان می‌دهد که برخی از شرکت‌ها و کیوم باتوم مورد نیاز خود را از بورس کالا تأمین کرده‌اند ولی قیر تولیدی را در این بازار عرضه نکرده‌اند و یا مورد معامله قرار نگرفته است. سهمیه‌بندی برخی از واحدها و یا پروژه‌ها ساده‌ترین پاسخ برای این تفاوت حجم است به عبارتی برخی از شرکت‌ها مستقیماً در چارچوب دستورالعمل‌های موجود، قیر مورد نیاز خود را از به مصرف‌کننده تحویل داده‌اند. پروژه‌های راه‌سازی مهمترین مسیر برای جذب این میزان قیر است اگرچه می‌توان گفت که برخی از شرکت‌ها و کیوم باتوم تولیدی خود را از بورس کالا تأمین کرده‌اند ولی هنوز در مسیر تولید و یا انبارداری است و به بورس کالا عرضه نشده است. البته در سال جاری شاهد هستیم که حجم کل معاملات در بازار محصولات فرآورده‌های نفتی بورس کالا از لحاظ حجم کاهشی ۳ درصدی داشته ولی از لحاظ ارزش رشدی ۱۲۲ درصدی را تجربه کرده‌اند. تکانه‌های ارزی در سال جاری شاید مهمترین دلیل تغییرات بازار قیر در سال جاری باشد مخصوصاً در شرایطی که شاهد هستیم قیمت‌ها که در گذشته با ارز مبادله‌ای مورد معامله قرار می‌گرفتند هم‌اکنون

قیر در شرایط فعلی نه تنها جذاب نیست بلکه از یک رکود نسبی در این بازار حکایت دارد بنابراین کاهش قیمت‌ها داده مثبت و مهمی برای حمایت از بازار خواهد بود. البته در صورت عمیق‌تر شدن رکود در بازار داخلی و تضعیف پروژه‌های عمرانی و مسکونی انتظار رشد حجم تقاضای قیر چندان منطقی نیست مگر کاهش قیمت‌ها به کمک بازار بیاید. از سوی دیگر در رشد قیمت‌های ماه‌های اخیر اغلب خریداران حرفه‌ای و واحدهایی که به تأمین نیازهای خود وابستگی بیشتری داشتند اقدام به خرید کرده‌اند و البته در رقابت مورد انتظار شاید انواعی را خریداری کرده باشند که از کیفیت بالاتر و البته قیمت بیشتری برخوردار باشند بنابراین در رصد قیمتی در نمودارها باید به این پیش‌فرض به بررسی رخدادهای قیمتی پرداخت. در هر حال بعد از تکانه‌های قیمتی که این بازار از مسیر تکانه‌های ارزی خودنمایی کرده است؛ ورود بازار به یک فاز رکود چندان هم غیر منطقی نیست و البته بهبود شرایط زمان بر خواهد بود. به نظر می‌رسد در وضعیت فعلی در بازار قیر شاهد رکود تومی هستیم و اگر کاهش قیمت‌های انتظار از شتاب مطلوبی برخوردار نباشد شاید دوران رکود طولانی‌تر و رکود عمیق‌تر باشد. این نگرانی را باید جدی گرفت اگر چه به جز در بازار قیر، در بازار محصولات پتروشیمی نیز ایفای نقش کرده است ولی در بازار پتروشیمی‌ها همچون پلیمرها شاهد هستیم که افت قیمت‌ها سریع‌تر رخ داده و بازار با سرعت و شتاب بیشتری خود را با واقعیت‌ها وفق داده است. در هر حال در این شرایط امکان دادوستد مستقیم به موازات بورس کالا هم وجود دارد ولی برای کلیت بازار و شرایط عمومی در اقتصاد بهترین مسیر برای مدیریت و شفافیت معاملات همین داد و ستد در بورس کالا است.

قیمت‌ها ایجاد می‌شود. گام به گام سخت‌گیری‌های صادراتی در مورد بازگشت ارز حاصل از صادرات در حال بهبود است و تداوم این وضعیت به افزایش احتمالی صادرات منجر می‌شود بنابراین اگر شیوه انتقال ارز در مسیرهای بین‌المللی تسریع و تسهیل شود هم داده مهمی برای افزایش حجم صادرات است که ناخودآگاه جذابیت عرضه به بازار داخلی را محدود می‌سازد؛ این داده یکی از محرک‌های رشد قیمتی است یعنی در برابر داده‌های بالا موضعی مخالف اتخاذ می‌کند. در مورد این مطلب البته نمی‌توان چندان خوش‌بین بود زیرا در شرایطی که قیمت‌های جهانی بالاتر بود و یا مشکلات صادرات و انتقال ارز به وخامت وضعیت فعلی نبود هم جذابیت صادرات محدود شده بود بنابراین افزایش جدی حجم صادرات چندان هم قدرتمند ظاهر نمی‌شود.

در کنار این موارد شاهد افزایش تولید و کیوم باتوم هستیم یعنی به مرور زمان پالایشگاه‌ها در حال تولید و کیوم باتوم بیشتری هستند که در آمارهای معاملاتی در بورس کالا نیز قابل رهگیری است. این وضعیت هم داده مثبتی برای حمایت از تولید قیر به شمار می‌رود یعنی انتظار داریم که حجم عرضه در کل در دو بازار داخلی و صادراتی افزایش یابد که در نهایت داده مهمی برای تغذیه بازار و افزایش عرضه است که زمینه اصلی برای رشد حجم معاملات و تزریق به بازار داخلی را ایجاد می‌کند.

با توجه به تمامی موارد فوق به احتمال قوی دورنمای بازار قیر از مسیر قیمت‌ها کاهشی خواهد بود و این داده مهم خود می‌تواند جذابیت خرید در بازار داخلی بورس کالا را تقویت کند بنابراین دورنمای افزایش حجم معاملات با کاهش قیمت‌ها چندان دور از ذهن نیست. باید پذیرفت که حجم معاملات

نداشت. این وضعیت شرایط امن‌تری را برای قیر پدید می‌آورد ولی در روزهای گذشته که شاهد نوسان مجدد قیمت قیر بودیم هم، افت قیمت‌ها چندان هم چشمگیر نبود. با توجه به این موارد در کنار ضعف انتظاری تقاضا در بازارهای جهانی و مخصوصاً بیم و امید از دورنمای قیمت‌ها، هنوز هم پتانسیل برای افت قیمت قیر جهانی وجود دارد و خریداران نیز خرید خود را به تعویق می‌اندازند. با توجه به این شرایط بازار قیر هنوز هم مستعد تغییر و دقیق‌تر تعدیل است و این داده برای بازار داخلی قیر در کشور مان مهم ارزیابی می‌شود و می‌توان انتظار داشت که قیمت‌ها تعدیل شده و همچنین حجم تقاضای داخلی افزایش یابد. از سوی دیگر سخت‌گیری‌های صادراتی در خصوص بازگشت ارز حاصل از صادرات هم به داده دیگری برای محدود شدن جذابیت صادرات منجر می‌شود بنابراین عرضه در بازار داخلی نیز تقویت خواهد شد. البته در ماه‌های اخیر شاهد هستیم که همگام با کاهش حجم معاملات قیر در بورس کالا، عرضه داخلی نیز محدود شده اگر چه این واقعیت بیشتر در ماه‌های اخیر خودنمایی کرده است. با توجه به بالا بودن نسبی حجم معاملات و کیوم باتوم و همچنین واقعیت‌های صادراتی، به نظر می‌رسد باز هم حجم معاملات قیر در بورس کالا تقویت شود.

دورنمای بازار داخلی و بازار جهانی قیر

بهای نفت خام به نسبت در یک فاز تعدیل قرار گرفته و از نرخ‌های بالای پیشین کمتر کسی حمایت می‌کند. این وضعیت اگر چه در روزهای آینده با اما و اگرهای بسیاری همراه است ولی ضعف نسبی تقاضا در بازارهای جهانی در کنار میزان عرضه به برخی بازارهای خاص همچون بازار آمریکا و حجم تولید در این کشور و همچنین برنامه‌ریزی تولید در اوپک مواردی است که دورنمای بازار را تعیین خواهد کرد. در هر حال بازار نفت را برخی کاهشی ارزیابی می‌کنند که با واقعیت‌های بازار همخوانی نسبی دارد. از سوی دیگر در بازارهای قیر نیز همین داده قابل رهگیری است یعنی در صورت کاهش بهای نفت خام، پتانسیل افت قیمت قیر هم وجود دارد ولی در شرایطی که شاهد رکودی نسبی در بازار نفت و یا بازارهای کالایی مشابه باشیم، حجم تقاضای قیر با محدودیت‌های بالاتری همراه می‌شود بنابراین کاهش قیمت‌ها از این مسیر هم قابل رهگیری است.

کاهش قیمت‌های جهانی خود عامل مهمی در افت قیمت‌ها در بازار داخلی است آن هم در وضعیتی که قیمت دلار در بازارهای رسمی و غیررسمی توان کاهش نرخ را تجربه می‌کند و همین داده هم بر نوسان نرخ در بازار داخلی مؤثر واقع خواهد شد.

مشکلات بین‌المللی در مسیر صادرات را هم باید جدی گرفت و به مرور زمان و هر چه بگذرد صادرات دشوارتر خواهد شد. این مطلب نیز به معنی افزایش تزریق قیر به بازار داخلی است و ناخودآگاه با برتری عرضه بر تقاضای احتمالی، داده‌ای مهم برای کاهش

وضعیت معاملات قیر داخلی در بورس کالای ایران - تن

معامله	تقاضا	عرضه	تا ۲۵ آبان
۶۵۰۰	۲۴۵۰۰	۵۹۹۵۰	مهر
۳۵،۷۷۱	۳۵،۸۳۱	۷۱،۵۷۰	شهریور
۸۹،۷۱۴	۱۵۶،۹۶۴	۱۴۲،۷۵۰	مرداد
۸۴،۰۳۶	۱۴۰،۲۸۸	۴۶۸،۴۶۰	تیر
۱۱۹،۴۲۳	۱۴۸،۶۶۷	۹۵۹،۲۱۶	خرداد
۱۳۹،۰۰۹	۱۵۴،۰۰۹	۹۶۲،۸۲۰	اردیبهشت
۲۰۱،۹۹۹	۲۳۲،۶۹۹	۱،۰۸۶،۰۳۵	فروردین
۶۶،۰۷۵	۶۶،۴۸۵	۶۸۲،۶۳۰	اسفند
۱۶۵،۷۶۳	۱۶۵،۸۶۳	۷۶۵،۶۱۹	بهمن
۶۶۱۰۱	۶۶۱۰۱	۶۵۴۴۲۰	دی
۲۶۶۰۰	۲۶۶۰۰	۶۸۸،۹۱۰	آذر
۸۲،۰۳۲	۸۲،۰۷۶	۶۲۳،۴۹۰	آبان
۸۸،۶۴۰	۸۸،۶۴۰	۵۱۲،۱۱۰	مهر
۱۸۵،۳۲۱	۱۸۵،۳۲۱	۷۳۵،۰۷۶	شهریور
۱۳۷،۸۲۲	۱۳۷،۸۲۲	۵۹۱،۱۱۴	مرداد
۳۰۹،۸۵۶	۳۰۹،۹۵۶	۷۲۸،۸۷۵	تیر
۹۰،۱۸۶	۹۲،۸۹۷	۵۹۵،۷۵۰	خرداد
۷۶،۹۰۸	۷۶،۹۵۸	۸۲۶،۰۸۰	اردیبهشت
۱۱۱،۱۹۴	۱۱۱،۴۹۴	۷۶۵،۰۵۰	فروردین
۳۵،۱۶۵	۳۶،۱۶۵	۳۱۵،۹۵۰	

معرفی محصول

PVC

همه فن حریف

تولیدی آن‌ها حکایت دارد. حجم معاملات در بورس کالا خود مهمترین معرف برای طبقه‌بندی این گروه کالایی است و نشان می‌دهد که صنایع تکمیلی به چه کالاهایی بیشتر نیاز دارند و البته تولیدکنندگان در صنایع بالادستی چه کالاهایی را به صورت عمومی برای بازار داخلی تولید می‌کنند. این شیوه دسته‌بندی می‌تواند بسیاری از واقعیت‌های تولید و رخدادهای بازار را نشان دهد و به کمک این طبقه‌بندی ناخودآگاه اهمیت کالاهای برای معامله‌گران و مصرف‌کنندگان خودنمایی می‌کند.

بر پایه داده‌های بورس کالا می‌توان ۱۴ گروه کالایی را در بازار پلیمرها طبقه‌بندی کرد. این دسته‌بندی بیش از واقعیت‌های فنی، رخدادهای واقعی در بازار را نشان می‌دهد ولی از ویژگی‌های فنی نیز نمی‌توان غافل شد. این گروه‌ها را می‌توان معرف کلی برای این بازار به شمار آورد ولی برخی از گروه‌های کالایی را بهتر است در یک دسته مورد بررسی قرار داد. به عنوان نمونه PVC

شیوه را یک برند برای بورس کالا نامید. با مراجعه به پایگاه اطلاع رسانی رسمی بورس کالا به آدرس: <http://www.ime.co.ir/offer-stat.html> تقسیم بندی جدیدی ذکر شده که در آن محصولات و فراورده های نفتی و پتروشیمی را در طبقه بندی زیر قرار داده است: دوده صنعتی، قیر، روغن، اکستراکت، شیمیایی، نفتا، گوگرد، پلیمر، گازها و خوراک ها، و کیوم باتوم، آیزورسایکل، لوب کات، آیزوفید، فراورده های نفتی، سلاپس واکس و عایق رطوبتی.

طبقه‌بندی پلیمرها در بورس کالا

طبقه‌بندی‌های رایج متعددی از لحاظ فنی برای پلیمرها متصور است اگرچه ترکیبات شیمیایی و نحوه تولید وجه اشتراک اصلی در طبقه‌بندی هاست. در بورس کالا اما شرایط دیگری برای دسته‌بندی پلیمرها وجود دارد که شاید از اهمیت تجاری و

محصولات پتروشیمی را می‌توان پیچیده‌ترین و البته گسترده‌ترین گروه کالایی در بازار محصولات کالایی بورس کالای ایران به شمار آورد که از ویژگی‌های فنی پیچیده‌ای برخوردار هستند. به صورت کلی این گروه کالایی را به دو بخش اصلی در بورس کالا تقسیم بندی می‌کنیم که شامل محصولات شیمیایی و پلیمرهاست که مهمترین گروه کالایی در حوزه محصولات پتروشیمی، پلیمرهاست که یکی از مهمترین محصولات در بازار فیزیکی بورس کالا به شمار می‌روند.

تقسیم بندی محصولات پتروشیمی در بورس کالای ایران

محصولات و فراورده های نفتی و پتروشیمی در بورس کالا از تقسیم بندی مجزایی برخوردار است که همین اقدام در وب سایت بورس کالا موجب شده تا بخش بزرگی از فعالان بازار و حتی تحلیل گران این شیوه تقسیم بندی را مورد استفاده قرار داده تا جایی که می‌توان این

تنهایی معرف کلی از وضعیت معاملاتی در گروه‌های کالایی است و واقعیت‌های تجاری و معاملاتی در بورس کالا را با آمار نشان می‌دهد. طبقه‌بندی گروه‌های کالایی براساس همین جدول انجام شده است. از ویژگی‌های مهمی که در طبقه‌بندی پلیمرها اهمیت بسیاری دارد شاخص جریان مذاب (MFI) یا شاخص گرانیوی مذاب (MFR) است. MFR شاخص اندازه‌گیری سهولت جریان مذاب گرانول‌های ترموپلاستیک‌هاست. این ویژگی نشان می‌دهد که جرم مشخصی از ماده بر حسب گرم در زمانی مشخص از یک لوله بسیار نازک (موبین) بر حسب فشار اعمال شده عبور می‌کند؛ در دمای معین چقدر است و البته با جرم مولکولی رابطه عکس دارد. MFR که با ویسکوزیته یا همان گرانیوی متناسب و مرتبط است تعیین می‌کند که این گرید برای چه فرآیندی مناسب است. به عبارت دیگر میزان تبدیل شدن به سیال یا جریان یافتن در اثر حرارت را نشان می‌دهد. MFR بالا برای تزریق و MFR پایین برای تولید اکستروژن مناسب‌تر است. MFR بالا برای قالب‌گیری مفیدتر است و با گرانیوی

ارزش معاملات باید پلی‌پروپیلن‌ها را بیش از همه مهم ارزیابی کرد که هم از حجم دادوستد بالاتر و هم از ارزش معاملاتی بیشتری برخوردار شده است. از سوی دیگر گریدهای رایجی همچون سبک فیلم با توجه به چگالی کمتر و مصرف گسترده‌تر خود نیاز به بررسی دقیق و مجزایی دارد. موارد فوق ویژگی‌هایی کلی هستند که قبل از بررسی گریدها به صورت اختصاصی نیاز به توضیح داشت ولی در همین شرایط نیز ویژگی‌های بازار و دقیق‌تر رقابت برای خرید با فرض حجم معاملات شاید ویژگی اصلی و مهم برای بازار باشد.

در جدول ۱، گروه کالایی باردیف ۱۳ یعنی پلی‌استایرن‌های معمولی، مقاوم، انبساطی و پلی‌اتیلن سنگین دورانی در یک بخش گردآوری شده است که البته دلیل اصلی آن را باید قربت‌ها فنی این کالاها به شمار آورد که اغلب آن‌ها توسط پتروشیمی تبریز تولید می‌شد ولی هم‌اکنون تولیدکنندگان دیگری به جرگه تولید اضافه شده‌اند.

جدول طبقه‌بندی گروه‌های کالایی پلیمری که براساس وضعیت معاملاتی در ۷ ماه ابتدایی سال جاری ترسیم شده به

بیشترین حجم معاملات و پلی‌پروپیلن‌های نساجی بیشترین ارزش دادوستد را به خود اختصاص داده است.

پلی‌پروپیلن‌های فیلم، نساجی و شیمیایی، پلی‌اتیلن ترفتالات بطری و نساجی، PVC، پلی‌اتیلن‌های سبک فیلم، سبک خطی، سنگین بادی، سنگین فیلم، پلی‌اتیلن سنگین اکستروژن (و گریدهای لوله) و سنگین تزریقی، ۱۲ گروه کالایی اصلی را تشکیل می‌دهد ولی در کنار آن مجموع پلی‌اتیلن‌های سنگین دورانی، پلی‌استایرن معمولی، انبساطی و مقاوم در یک گروه کالایی طبقه‌بندی می‌شود ولی برای گروه چهاردهم گروه‌هایی همچون پلی‌پروپیلن پز شسکی، پلی‌اتیلن سبک تزریقی، پلی‌کربنات، گریدهای لاستیکی و این قبیل محصولات که از اهمیت کمتری برخوردار هستند، دسته‌بندی می‌شود.

نکته دیگر در طبقه‌بندی این گروه‌های کالایی قیمت هر محصول است ولی باید به حجم معاملات آن‌ها نیز توجه داشت. البته ذات دسته‌بندی گروه‌های کالایی لاستیکی در بازار پلیمرها خود مورد نقد قرار گرفته و البته قیمت بالاتر آن‌ها نیز می‌تواند مهم ارزیابی شود. از لحاظ قیمت و دقیق‌تر

شرایط کلی معامله پلیمرها در بورس کالا در ۷ ماه نخست امسال (جدول ۱)

ردیف	گروه کالایی	حجم معامله در سال جاری تن	ارزش معامله - هزار ریال	درصد از حجم کل	درصد از ارزش کل
۱	پلی‌اتیلن ترفتالات بطری	۱۴۰,۴۴۸	۱۱,۴۴۷,۹۴۹,۴۸۵	۷,۵۰	۹,۴۹
۲	پلی‌اتیلن ترفتالات نساجی	۱۴۸,۱۷۵	۹,۶۰۲,۱۲۳,۵۱۴	۷,۹۱	۷,۹۶
۳	پلی‌اتیلن سبک فیلم	۱۸۰,۱۱۸	۱۰,۹۰۲,۸۴۶,۷۲۶	۹,۶۲	۹,۰۴
۴	پلی‌اتیلن سبک خطی	۱۴۱,۴۲۷	۸,۲۳۸,۶۴۷,۳۱۴	۷,۵۵	۶,۸۳
۵	پلی‌پروپیلن شیمیایی	۸۴,۲۶۱	۵,۷۶۸,۴۰۱,۱۱۴	۴,۵۰	۴,۷۸
۶	پلی‌پروپیلن نساجی	۲۵۸,۷۷۸	۱۷,۰۷۰,۲۸۳,۶۴۴	۱۳,۸۲	۱۴,۱۵
۷	پلی‌وینیل کلراید موسوم به PVC	۲۷۱,۲۶۸	۱۳,۸۳۹,۶۰۸,۶۷۳	۱۴,۴۹	۱۱,۴۷
۸	پلی‌اتیلن سنگین اکستروژن و گریدهای لوله	۱۶۴,۷۴۲	۱۱,۷۹۷,۴۱۷,۴۷۰	۸,۸۰	۹,۷۸
۹	پلی‌اتیلن سنگین تزریقی	۶۶,۳۱۸	۳,۷۵۳,۰۷۵,۳۳۶	۳,۵۴	۳,۱۱
۱۰	سنگین بادی	۹۳,۳۲۹	۵,۸۹۷,۹۴۵,۱۲۱	۴,۹۸	۴,۸۹
۱۱	سنگین فیلم	۱۲۴,۰۰۱	۷,۶۵۴,۱۳۳,۰۶۲	۶,۶۲	۶,۳۴
۱۲	پلی‌پروپیلن فیلم	۵۳۲,۰۵	۳,۸۶۰,۳۹۲,۵۶۴	۲,۸۴	۳,۲۰
۱۳	پلی‌استایرن معمولی	۲۲۴۶۰	۱۶۸۷۶۳۷۵۵۶	۱,۲۰	۱,۴۰
	پلی‌استایرن مقاوم	۲۸۵۲۵,۷۵	۲۳۹۳۹۴۰۲۸۲	۱,۵۲	۱,۹۸
	پلی‌استایرن انبساطی	۱۰۶۳۱	۸۸۲۹۷۱۰۸۰	۰,۵۷	۰,۷۳
	پلی‌اتیلن سنگین دورانی	۳۸۱۳۲	۲۱۵۴۷۱۸۶۵۴	۲,۰۴	۱,۷۹
۱۴	سایر موارد	۴۶,۷۴۱	۳۶۸۳۳۷۵۱۵۲	۲,۵۰	۳,۰۵
جمع	معامله پلیمرها در سال جاری	۱۸۷۲۵۶۰	۱۲۰,۳۳۵,۴۶۶,۷۴۷	۱۰۰,۰۰	۱۰۰,۰۰

کمتر به سادگی در قالب حرکت می‌کند ولی در اکستروژن عکس این ویژگی را نیاز داریم. برای انتخاب یک پلیمر و مخصوصاً برای بازار یابی پلی اتیلن‌ها و یا پلی پروپیلن‌ها بهتر است به این شاخص مراجعه کنیم زیرا به صورت کلی کاربردهای اصلی در صنایع مختلف را نشان می‌دهد. به عنوان یک نمونه مشخص گریدهای سبک خطی یا فیلم MFR پایین نزدیک به ۱ تا ۲ (و یا بیشتر) برخوردار هستند و گریدهایی همچون پلی استایرن معمولی ۱۵۴۰ نزدیک به ۱۱ و یا پلی پروپیلن نساجی Z۳۰S از MFR نزدیک به ۲۵ برخوردار است. (جدول ۲)

پلی وینیل کلراید موسوم به PVC

پر حجم ترین معاملات پلیمرها در ۷ ماه نخست سال ۹۷ در بورس کالا را PVC تشکیل می‌دهد، اگرچه حجم تولید آن بالاترین رتبه را در کشور ندارد. این گروه کالایی اما در بازارهای جهانی سومین پلیمر پر مصرف به شمار می‌رود. شاید مهمترین ویژگی PVC را بتوان قیمت پایین تر در کنار کیفیت مطلوب آن به شمار آورد که موجب شده تا حجم تولید و مصرف بالایی داشته باشد. به صورت

کلی فرمول شیمیایی این گروه کالایی $C_2H_2Cl_n$ است یعنی در ساختار مولکولی این نوع پلیمرها از کلر استفاده شده است. همین ویژگی در کنار تغییرات فیزیکی به تفاوت‌های فنی در فرآورده‌های تولیدی نیز منتهی شده و برای تولید آن اغلب از نمک استفاده می‌شود یعنی ماده معدنی هم در تولید این نوع پلیمرها به کار رفته است. به همین دلیل اغلب واحدهای تولید PVC یا در کنار معادن نمک و یا در کنار دریا احداث می‌شود تا بتوانند قیمت تمام شده تولیدات را کاهش دهند. از نظر قدمت، PVC نسبت به بیشتر پلیمرهای دیگر از پیشینه‌ای طولانی‌تر برخوردار است. به طور ذاتی، PVC سفید و طبیعی بسیار خشک و شکننده دارد ولی به کمک افزودنی‌ها و یا تفاوت در فرآورده‌های تولید از ویژگی‌های فنی متنوعی برخوردار شده است.

PVC مفید است، چون در برابر دو چیز که از هم متنفرد مقاومت می‌کند: آب و آتش. به دلیل مقاومت در برابر آب، از آن برای ساختن بارانی، پرده‌های حمام و لوله‌های آب استفاده می‌شود. هم چنین به علت داشتن کلر، در برابر شعله مقاوم است. PVC کاربردهای گسترده‌ای دارد و

به دلیل تفاوت‌های فنی از آن در تولید بسیاری از کالاهای اغلب ارزان قیمت استفاده می‌شود. بیشترین مصرف PVC را در مصالح ساختمانی به شمار می‌آورند تا جایی که در برخی از آمارهای بین‌المللی نیمی از کاربرد PVC در صنعت ساختمان مخابره شده است. در سال‌های اخیر PVC جایگزین مواد ساختمانی سازی سنتی نظیر چوب، سیمان و سفال در بسیاری از مناطق شده است. با وجود ظهور یک ماده ایده آل در ساختمان سازی؛ همچنان نگرانی در رابطه با هزینه PVC برای محیط زیست طبیعی و سلامتی انسان وجود دارد. به صورت تئوریک کاربرد PVC در علامت مغناطیسی کارت‌ها، برش عمودی پنجره‌ها، لوله، کانال و لوازم نصب کردنی، کیف‌های ارزان قیمت، پنجره‌های تاریک (بدون دید) و البته در شکل نرم آن برای لباس، لوازم منزل یا لوازم داخلی نظیر پرده، کف‌سازی و ساختن سقف، پوسته کابل‌های الکتریکی، توپ‌های بازی سبک وزن به ثبت می‌رسد. همچنین PVC ماده‌ای است که اغلب برای لوله کشی آب و فاضلاب به علت ارزان بودن و انعطاف پذیر بودن استفاده می‌شود. شاید لوله پلیکا عمومی ترین نوع PVC در بین مردم باشد که اغلب افراد PVC را با همین محصول می‌شناسند ولی چرم مصنوعی و در و پنجره دوجداره را هم باید به این موارد افزود.

PVC به دو گونه سخت و نرم دسته‌بندی می‌شود یعنی اگر نرم کننده به PVC اضافه نشود نوع سخت و به همراه نرم کننده، نرم به شمار می‌رود. مهمترین کاربرد PVC سخت در لوله‌ها و قاب‌های در و پنجره است. از این نوع PVC اغلب اوقات به عنوان بدون نرم کننده (UPVC) نام برده می‌شود و به دلیل نداشتن افزودنی؛ UPVC قابلیت اشتعال کمتری دارد. مصرف PVC نرم از گستردگی بیشتری برخوردار است و در بازار تجاری در دو نوع S و E معروف است که نوع S آن از طریق پلیمریزاسیون سوسپانسیونی و نوع E از طریق پلیمریزاسیون امولسیونی تولید می‌شود. چون عایق خوبی است در روکش سیم کاربرد دارد، اگرچه کاربردهای عمده دیگر آن شامل لباس‌ها، عایق‌های حرارتی (فوم PVC)، قسمت‌های مختلف اتومبیل، چسب‌ها و روکش‌هاست. در بازار ایران PVC نرم اهمیت بیشتری دارد و به صورت کلی در بازار داخلی به دو گروه عمده امولسیونی با علامت اختصاری E و یا سوسپانسیونی با علامت اختصاری S

MFR مورد محاسبه برای برخی از گریدهای مهم پلیمری (جدول ۲)

گرید	MFR
پلی اتیلن سنگین تزریقی ۵۲۵۱۸	۱۸
پلی اتیلن سنگین اکستروژن EX۳	۰,۴۵
پلی اتیلن سبک فیلم ۰۱۹۰	۱,۹
پلی اتیلن سبک فیلم ۰۰۳۰	۰,۳
پلی استایرن معمولی ۱۵۴۰	۱۱
پلی استایرن مقاوم ۷۲۴۰	۴,۵
پلی اتیلن سبک خطی ۰۲۰۹AA	۰,۹
پلی اتیلن سنگین بادی BL۳	۱,۲
پلی اتیلن سنگین بادی ۰۰۳۵	۰,۴۳-۰,۲۸
پلی اتیلن سبک فیلم ۰۰۷۵	۰,۸۵-۰,۶۸
پلی پروپیلن نساجی V۳۰S	۱۸
پلی پروپیلن شیمیایی ZB۳۲C	۰,۳۵
پلی پروپیلن شیمیایی ZR۲۳۰C	۰,۳۵
پلی پروپیلن نساجی C۳۰S	۶
پلی پروپیلن نساجی Z۳۰S	۲۵

طبقه‌بندی می‌شود. در بازار داخلی انواع سوسپانسیون همچون S۵۷، S۶۰، S۶۵ و S۷۰ بیشترین جذابیت را به همراه دارد. به صورت کلی پتروشیمی‌های آبادان، غدیر، بندر امام و اروند مهمترین تولیدکنندگان گریدهای سوسپانسیون و امولسیون PVC هستند اگر چه تولید گریدهای امولسیون پتروشیمی اروند بر سایرین برتری دارد.

در ۷ ماهه نخست امسال پتروشیمی اروند در بورس کالا ۱۴۱ هزار و ۷۵۸ تن PVC به فروش رسانده است. پتروشیمی بندر امام ۷۶ هزار و ۱۲۰ تن، پتروشیمی آبادان ۱۴ هزار و ۸۵۰ تن و پتروشیمی غدیر ۳۸ هزار و ۵۴۰ تن معامله کرده است. این وضعیت نشان می‌دهد که بیشترین حجم معامله و تغذیه بازار را در ابتدا پتروشیمی اروند و سپس بندر امام، غدیر و پتروشیمی آبادان به خود اختصاص داده‌اند.

پتروشیمی بندر امام در ۷ ماهه نخست امسال دو گریده اصلی S۶۰ و S۶۵ را تولید کرده که ۱۵ هزار و ۸۳۰ تن آن را S۶۰ و مابقی آن را S۶۵ تشکیل می‌دهد. در این بازه زمانی پتروشیمی آبادان ۳۶۶۰ تن S۵۷، ۶۹۲۰ تن S۶۵ و مابقی آن را S۷۰ تولید کرده است. غدیر هم تنها S۶۵ تولید کرده است. پتروشیمی اروند ۱۳۱ هزار و ۶۳۸ تن گریده S۶۵، ۲۰۰۲ تن E۷۰۴۴ و ۷۰۶۲ تن E۶۸۳۴ و ۱۰۵۶ تن E۶۶۴۴ تولید کرده است. (جدول ۳)

وضعیت معاملات گریدهای PVC در ۷ ماهه نخست امسال (جدول ۳)

تن	گریده
۳۶۶۰	S۵۷
۱۵۷۳۰	S۶۰
۲۳۷۴۸۸	S۶۵
۴۲۷۰	S۷۰
۲۰۰۲	E۷۰۴۴
۷۰۶۲	E۶۸۳۴
۱۰۵۶	E۶۶۴۴

برخی از کاربردهای PVC در صنایع داخلی

پلی وینیل کلراید S۶۵	لوله‌های سخت، فیلم‌های شفاف، لبه‌های پلاستیکی ام‌دی اف، چرم مصنوعی، قطعات تزریقی، اتصالات، روکش پلاستیکی درب، و....
پلی وینیل کلراید S۶۰	برای تهیه کامپاند های پلیمری، فیلم‌های شفاف، ورق روکش سیم، اتصالات کابینت، برقی، قطعات ساختمان، فیلم و کفپوش
پلی وینیل کلراید S۷۰	فیلم و کف پوش، قطعات تزریقی، شیلنگ، اتصالات کابل ارتجاعي، روکش کابل، ورق و سیم، فیلم و....

عضو هیات مدیره شرکت ملی
صنایع مس ایران تشریح کرد

چتر حمایتی بورس کالا

برای مشتریان کوچک

اعلام نرخ محصولات مس می‌توان به بازار جهت دهد در شرایطی که مشخص نیست معاملات با چه حجمی انجام شده است. اما زنجیره زنجیره تولید محصولات در بورس کالا عرضه شود، کشف قیمت در کل زنجیره شفاف می‌شود و امکان انجام معاملات با قیمت‌های غیر منطقی وجود ندارد زیرا نرخ‌ها بر اساس عرضه و تقاضا کشف می‌شود و امکان برنامه‌ریزی برای تولید کنندگان نیز فراهم می‌شود. احمدزاده اصل در خصوص تلاش شرکت ملی صنایع مس ایران برای حمایت از صنایع پایین دستی مصرف کننده محصولات این شرکت از طریق عرضه محصولات مسی در بورس کالا، گفت: این صنعت به طور خاص، صنعت برق و ساختمان را پوشش می‌دهد که این دو صنعت، تقاضای زیادی دارد و صنایع وسیعی هستند که می‌توان گفت در هر خانه‌ای وجود دارند. وی به برنامه‌های شرکت ملی صنایع مس ایران برای حمایت از صنایع پایین دستی و صنایع کوچک اشاره کرد و اظهار داشت: به تازگی شرکت ملی مس سیاست‌های جدیدی را برای حمایت از صنایع کوچک و پایین دستی اتخاذ کرده است که این روند باعث حذف کامل واسطه‌ها می‌شود و حمایتی کاملاً شفاف از تولید کننده را به دنبال دارد. وی معتقد است، برنامه‌های حمایتی ملی مس هر چند در کوتاه مدت ممکن است هزینه‌ای برای این مجموعه به دنبال داشته باشد اما بلند مدت برای کشور ظرفیت‌های جدیدی ایجاد می‌کند. این عضو هیات مدیره شرکت ملی صنایع مس ایران توضیح داد: سیاست جدید هیات مدیره ملی مس حمایت از صنایع جانبی و پایین دستی است که از بستر بورس کالا امکان اجرای آن میسر است. وی با تأکید بر اینکه اجرای برنامه‌های حمایتی از صنایع پایین دستی از مسیرهایی خارج از بورس کالا نتیجه نخواهد داد، گفت: شرکت‌ها و صنایع مادر مثل شرکت ملی مس می‌توانند از طریق بورس کالا با گرفتن تضامین کافی، رتبه بندی شرکت‌ها و امتیازدهی و اعتبارسنجی بنگاه‌های کوچک، راهکارهای حمایتی متعددی را برای صنایع کوچک طراحی کنند. به عنوان مثال می‌توان به صنایع پایین دستی اعتبار برای خرید دارد و بنگاه‌های کوچک را در تأمین مالی برای خرید مواد اولیه حمایت کرد.

وی با تأکید بر اینکه با وجود بورس کالا، بستری مطلوب و آماده برای حمایت از صنایع پایین دستی فراهم است، گفت: حدود ۱۱ سال از فعالیت بورس کالا می‌گذرد و بدون شک در مسیر توسعه و رشد اقتصادی کشور، بیش از گذشته از ظرفیت‌های بورس کالا استفاده خواهد شد. در این بین موضوع رتبه بندی مشتریان بورس کالا همزمان با توسعه ابزارهای مالی و ارائه خدمات متنوع به فعالان صنایع می‌تواند جایگاه بورس کالا در اقتصاد ملی را ارتقا دهد.

یک عضو هیات مدیره شرکت ملی صنایع مس ایران در گفت و گو با «پیام اقتصادی بورس کالا» از برنامه‌های این شرکت برای حمایت از صنایع کوچک و پایین دستی از مسیر بورس کالا ایران می‌گوید. به گفته وی، رتبه بندی و اعتبارسنجی بنگاه‌های کوچک از جمله برنامه‌هایی است که در آینده می‌توان به اعطای اعتبار به بنگاه‌های کوچک برای خرید از بورس کالا و تأمین مالی آنها برای رونق و رشد تولید اشاره کرد. محمد علی احمدزاده اصل، عضو هیات مدیره شرکت ملی صنایع مس ایران در ابتدای این گفت و گو به لزوم تکمیل زنجیره تولید صنایع از طریق بورس کالا اشاره کرد و گفت: اقتصاد غیر شفاف ما باید بر اساس اصول و ساختارهای مناسب در مسیر شفافیت قرار گیرد که در حوزه بازار کالاها، بورس کالای ایران ظرفیت مناسبی برای ایجاد شفافیت در دادوستدها را دارد. به گفته وی اگر در زنجیره ارزش، تأمین کالاها سرمایه‌ای و مواد اولیه که مورد نیاز صنعت است تمرکز و این زنجیره به طور کامل از مسیر بورس کالا عرضه شود، علاوه بر قطع شدن دست دلالان و واسطه گران، کشف قیمت واقعی تر شده و صورت‌های مالی و درآمدی شرکت‌ها هم شفاف تر می‌شود. این مقام مسئول شرکت ملی صنایع مس ایران افزود: علاوه بر مزایای فوق، چنین مسیر شفاف، دستاورد مهمی نیز برای دولت دارد. به این ترتیب که دولت به عنوان یک نهاد سیاست گذار می‌تواند تنظیم بازار را بر اساس شفافیت‌های آماری بورس کالا به طور واقعی اجرا کرده و مانع هر گونه نابسامانی در بازار شود.

شفافیت نظام مالیاتی

وی از دیگر دستاوردهای عرضه زنجیره کامل تولید صنایع در بورس کالا را افزایش شفافیت نظام مالیاتی دانست و گفت: در این فرآیند به دلیل مسیر شفاف و نظاممند بورس کالا، منابع درآمدی و میزان هزینه‌ها و درآمدهای شرکت‌ها شناسایی و شفاف سازی می‌شود؛ این روند نظام مالیات دهی را نیز کاملاً شفاف می‌کند.

وی با تأکید بر اینکه تکمیل زنجیره تولید در بورس کالا، دستاوردهای بسیار مهمی برای بخش مولد اقتصاد خواهد داشت، افزود: دیگر برای همه اقتصادها ثابت شده که بدون ایجاد رقابت، نمی‌توان پیشرفت کرد، پس مانع باید بازار رقابتی را تقویت کنیم تا تولید کنندگان بتوانند در شرایطی برابر و رقابتی، محصولاتشان را روی تابلوی شفاف بورس کالا بزنند تا مصرف کنندگان نیز در صورتی که خرید را به صرفه دیدند، اقدام به خرید از بورس کالا کنند. وی با بیان اینکه عرضه محصولات در بورس کالا، قیمت تمام شده کالاها را کاهش می‌دهد، اظهار داشت: به عنوان مثال در بازار آزاد و غیر نظاممند،

تحلیل کارشناسان از آزادسازی سقف رقابت

بازگشت آرامشی به بازار آهن

حذف سقف رقابت در معاملات بورس کالا بود. این اقدام که چند مزیت توانمند از جمله سوق قیمت‌ها به سمت واقعی شدن و کاهش شدید تقاضا را به همراه داشت توانست در مدت کوتاهی تعادل را به معاملات برگرداند که در گفت‌وگو با سه فعال بازار آهن و فولاد کشور این موضوع را مورد بررسی قرار داده ایم.

بازار همان اقدامی است که با وجود تاکید چندباره کارشناسان اقتصادی، اما بار دیگر در میان سیاست‌های اقتصادی جای گرفت تا ظرف چندماه شاهد تبعات سنگین ایست اجباری قیمت‌ها و تشدید نوسانات در بازار باشیم. به هر حال با آرام گرفتن تلاطم‌ها، رفته رفته نیز از محدودیت‌های اعمالی در بازارها کاسته می‌شود که یکی از آنها،

نوسانات ارزی در سال جاری و ایجاد تلاطم در بازارهای کالایی هر عواقب منفی برای بخش‌های تولیدی و مردم داشت، اما حداقل یک موضوع اقتصادی را بار دیگر اثبات کرد که امیدواریم مسوولان اقتصادی با بهره‌برداری از رویدادهای اخیر، دیگر اشتباهات گذشته را تکرار نکنند. «تلاش برای کنترل مصنوعی و دستوری

محدودیت ها، نوسان آفرین هستند

عضو هیئت مدیره انجمن تولیدکنندگان فولاد نیز در خصوص آزادسازی قیمت در بورس کالا گفت: زمانی که سقف رقابت در بورس کالا محدود بود و دلار ۴۲۰۰ تومانی مبنای محاسبه قیمت پایه قرار می گرفت، فاصله قیمتی زیادی بین بازار آزاد و بورس کالا ایجاد شده بود که این موضوع خود ایجادکننده نوسان در بازار بود.

رضا شهرستانی افزود: انجمن تولیدکنندگان فولاد این موضوع را به طور جدی پیگیری کرد و در آخرین جلسه ای که با حضور

معاون وزیر تشکیل شده بود، درخواستی مبنی بر این مطرح کرد که سقف رقابت معاملات بسیاری از محصولات فولادی آزاد شود. در نتیجه، قرار بر این شد که محصولات از محدودیت سقف رقابت خارج شوند. این امر موجب شد که فاصله قیمت های بین بازار رقابتی بورس و بازار آزاد کمتر و قیمت های بورس، به واقعیت نزدیک تر شود. وی ادامه داد: نتیجه این شد که با کشف قیمت مناسب تر در بورس کالا، افرادی که محصولات فولادی را با اهداف سرمایه گذاری و با قیمت کمتر خریداری می کردند و منتظر فرصتی برای افزایش قیمت در بازار آزاد بودند تا آنچه خریداری کرده بودند را به فروش برسانند، این فرصت و حاشیه سود را از دست بدهند. از این رو، با کاهش تقاضا، تولیدکنندگان واقعی با خیالی آسوده تر به مواد اولیه مورد نیاز خود رسیدند. شهرستانی افزود: تا پایان سال جاری ۲۵ میلیون تن تولید فولاد خواهد شد که نسبت به سال گذشته و تولید ۲۲ میلیون تن، ۳ میلیون تن افزایش دارد. این در حالی است که طی سال گذشته، ۱۵ میلیون تن مصرف وجود داشت و به نظر می رسد در سال جاری با توجه به رکودی که وجود دارد، مصرف داخلی کشور کاهش داشته باشد. بنابراین، دولت باید برنامه بسیار جدی برای رفع موانع صادرات داشته باشد و کمک کند که تولیدکنندگان بین ۱۲ تا ۱۳ میلیون تن صادرات داشته باشند. عضو هیئت مدیره انجمن تولیدکنندگان فولاد در پایان بیان کرد: نظر فعالان بازار فولاد به درستی این است که صادرات در صورتی قابل انجام خواهد بود که ابتدای بازار داخلی تامین شود و سپس، مازاد مصرف داخل به صادرات برسد. این مقدار مصرف داخل را وزارت صنعت، معدن و تجارت باید با توجه به آمارها و بدون آزمون و خطا تعیین کند و به واحدهای تولیدی اجازه خرید از بورس کالا را ارائه دهد. از سوی دیگر، برای شرکت های نیز مقداری که موظف هستند در بورس کالا عرضه کنند را مشخص و مابقی را صادر کنند.

معاملات محصولات فولادی و حمایت از تولیدکنندگان خواهد داشت.

رضایت از قیمت های کشف شده

رئیس اتحادیه آهن فروشان نیز در خصوص آزادسازی سقف رقابت معاملات در بورس کالا، گفت: از زمانی که سقف رقابت معاملات در بورس کالا آزاد شد، قیمت ها در بازارهای آزاد نیز متعادل شد و کاهش یافت. این در حالی است که این قیمت ها در زمانی که سقف رقابت ۵ در صد بود، در بازار به صورت کاذب تعیین می شد.

محمد آزاد ادامه داد: پس از آزادسازی سقف رقابت، قیمت پایه معاملات میلگرد و تیر آهن در بورس از ۲۳۰۰ تا

۲۵۰۰ تومان به ۳۶۰۰ تومان رسید و در واقع قیمت این محصولات ۴۵ تا ۴۰ درصد به صورت ظاهری افزایش یافتند؛ این در حالی است که اگر قیمت های کاذب در بازار آزاد وجود نداشت، قیمت ها در بورس کالا نیز افزایش نمی یافت. اما به هر حال، خریداران بورس کالا از قیمت های کشف شده راضی هستند و معاملات با قدرت ادامه دارد.

رئیس اتحادیه آهن فروشان با اشاره به اینکه بورس کالا بهترین بازار برای انجام معاملات است و به نفع مصرف کننده و تولیدکننده عمل می کند، گفت: در این بازار قیمت ها به صورت عادلانه کشف می شود و با توجه به اینکه مواد اولیه مستقیم به دست مصرف کننده می رسد، دست واسطه ها کوتاه می شود و این انتظار وجود دارد که روز به روز نقش این بورس پررنگ شود.

وی افزود: در کارگروه فولاد که اخیراً تشکیل شد، از معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت در خواست کردیم که سقف قیمت ها آزاد و کف قیمت ها نیز باز شود؛ چرا که فصل سرما در پیش است و این احتمال وجود دارد که صادرات نیز به دلیل تحریم ها با مشکل مواجه شود؛ بنابراین، این نگرانی وجود دارد که کالای عرضه شده تولیدکنندگان در بورس کالا، حتی با قیمت پایه نیز به فروش نرسد. از این رو، باید به گونه ای عمل کرد که وقتی بازار کشفش دارد، سقف قیمتی باز باشد و وقتی بازار ظرفیت افزایش قیمت را ندارد، کف قیمت نیز تا ۵ یا ۱۰ درصد آزاد شود که اگر مشتری پیشنهاد قیمتی کمتری داشت، معامله باطل نشود. تمامی حاضران در این جلسه و تولیدکنندگان نیز با این پیشنهاد موافق بودند و امیدواریم این دستورالعمل به بورس کالا ابلاغ شود.

قیمت ها پس از آزادسازی سقف رقابت، منطقی است

نائب رئیس انجمن تولیدکنندگان فولاد، در خصوص آزادسازی سقف رقابت برای معامله محصولات فولادی در بورس کالا می گوید: در خواست تمام فعالان اقتصادی مبنی بر این بود که محدودیت های قیمت گذاری جهت پایین نگاه داشتن قیمت ها در بورس و همچنین سایر بازارها، کنار گذاشته شود. وضعیت بازار پس از آزادسازی سقف رقابت نشان داد که سیاست قیمت گذاری دستوری چندان موثر نیست و با رفع محدودیت سقف رقابت، بازار جهش قیمتی نداشت و التهابی در بازار فولاد مشاهده نشد.

بهادر احرامیان ادامه داد: برداشتن سقف رقابت و نبود این محدودیت به معنای آن است که بازار حالت عادی دارد و

نگرانی از بابت عدم تامین در بازار وجود ندارد. وی افزود: به عقیده فعالان بازار، در ماه های ابتدایی سال در برهه ای مداخله هایی نظیر تعیین سقف رقابت در بازار اعمال شد که این امر، سیگنال هایی مبنی بر احتمال عدم تعادل بازار و ایجاد مشکلات حاد را به خریداران داد. در همین راستا سعی شد تا با ایست دستوری قیمت ها، التهاب کنترل شود اما طبق انتظارها این اقدامات جواب نداد و عاملی برای رفتارهای هیجانی شد.

احرامیان تصریح کرد: با برداشتن شدن تک این ابزارهای مداخله ای و اصلاح قوانین و دستورالعمل ها برای مثال برداشتن سقف رقابت در بورس کالا، سیگنال مثبتی مبنی بر اینکه هیچگونه مشکلی در تامین وجود ندارد، به بازار داده شد و در نهایت به بورس اجازه داده شد که مطابق مکانیزم اصلی خود یعنی مکانیزم عرضه و تقاضا عمل نماید. این اتفاق به نوعی بازگرداندن آرامش به بازار بود.

وی گفت: هم اکنون پس از تجربه مداخله در مکانیزم بازار، دیگر سیاست مداخله در بازار فولاد مورد تجدیدنظر قرار گرفته و رویه های موجود با هدف آزادتر شدن معاملات مورد اصلاح قرار گرفته است. در این میان انجمن فولاد در کارگروه تنظیم بازار و مرور بخشنامه های حاکم بر تجارت فولاد، نقش محوری داشته است و با اتمام کار این کارگروه و ارجاع آن به ستاد تنظیم بازار فولاد، امیدواریم بازار در رویکردی مطلوب و نگاهی به واقعیت ها حرکت کند که در این راستا بورس کالا نیز نقش پررنگی در تسهیل

کارشناسان تامین مالی صنایع از بورس کالا را بررسی کردند

هدایت نقدینگی به سمت تولید

◀ مهدیه انوشه

همه بازارهای کالایی نظامند در دنیا به دلیل مأموریت‌های خاص و مهم، جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد دارند. بورس کالای ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست. به این ترتیب از مهمترین اهداف و مسوولیت‌های این بازار کالایی نظامند کشور می‌توان به شفافیت قیمتی، کشف قیمت منصفانه، دسترسی عادلانه و برابر فعالان بازار به محصولات و

همچنین تامین مالی مبتنی بر کالا اشاره کرد. بورس کالا با هدف کشف قیمت درست محصولات و رسیدن سود حاصل از تولید به تولیدکنندگان به وجود آمد تا محصولاتی که در این بورس معامله می‌شوند، از قیمت‌گذاری دستوری در امان باشند. بررسی عملکرد بورس کالا طی یک دهه گذشته نشان می‌دهد با فعالیت این بورس، بازارهایی که بدون هیچ معیار و

قاعده‌ای فعال بودند، وارد یک چار چوب مشخص، شفاف و قانونی شدند و تلاش شد تا بازار سیاه، قیمت‌گذاری‌های غیر منطقی و ایجاد رانت از این محل به حداقل برسد. همچنین ناگفته نماند که از بستر این بورس، تولیدکنندگان و صنعتگران می‌توانند بسیاری از مشکلات خود را برطرف کنند که یکی از آنها تامین مالی است. بورس کالا ابزارهای کاربردی زیادی دارد که به اعتقاد کارشناسان با توسعه این ابزارها و افزایش عمق و تعداد فعالان در این ابزارها، شاهد سهولت در تامین مالی و رفع بسیاری از دغدغه‌های فعالان صنایع از جمله نوسانات قیمتی و تامین مواد اولیه در آینده، خواهیم بود.

تزریق نقدینگی به تولید از مسیر بورس کالا

امیر تقی خان تجریشی، مدیرعامل سرمایه‌گذاری صنعت و معدن در خصوص مزیت‌های بورس کالا برای تامین مالی به «پیام اقتصادی بورس کالا» گفت: تامین مالی از طریق بورس کالا یک ویژگی مهم دارد و آن وجود یک کالای

همه این‌ها احتمال وجود فساد است. وی با تاکید بر اینکه سازوکار بورس کالا باعث شفافیت و کشف نرخ عادلانه است، به مزیت دیگر این بازار نیز اشاره کرد و افزود: تأمین مالی از بورس کالا نیز یک مزیت مهم این بازار است که البته در بورس کالای ایران هنوز توسعه کافی پیدا نکرده و نیازمند زمان بیشتری است.

روش‌های متنوع معاملاتی

این کارشناس بورس کالا به انواع معاملات از طریق بورس کالا اشاره کرد و گفت: روش‌های معاملاتی از طریق بورس کالا مشتمل بر انواع قرار دادهای سلف، نسبه، نقدی و آتی، اوراق سلف موازی استاندارد، گواهی سپرده کالایی، صندوق‌های کالایی، صندوق‌های ارزی، قراردادهای آتی و ابزارهای مشتقه است که برخی از آنها در حال اجرا و برخی دیگر نیز در شرف راه‌اندازی هستند.

اوراق سلف و کارکردهایش

وی اوراق سلف را یکی از روش‌های رایج تأمین مالی در بورس کالا دانست و گفت: قرار دادهای سلف روشی برای تأمین نیاز نقدینگی شرکت‌ها از راه جذب سرمایه‌گذاری هستند. از دیگر کاربردهای مهم این اوراق جبران کسری بودجه دولت‌ها است. بیاتی با اشاره به اینکه در قراردادهای سلف عادی در بورس کالا، ریسک نقدشوندگی و ریسک تغییرات قیمت برای خریداران، به دلیل نبود بازار ثانویه در معاملات وجود دارد، گفت: این در حالی است که قراردادهای سلف موازی استاندارد به دلیل وجود بازار ثانویه، ریسک‌های فوق پوشش داده می‌شود و این ابزار رفته رفته جذابیت زیادی در میان صنایع پیدا می‌کند.

گواهی سپرده کالایی و مزیت مهم آن

این کارشناس بازار سرمایه به گواهی‌های سپرده کالایی نیز اشاره کرد و افزود: گواهی سپرده کالایی، ابزار مالی است که هر بنگاهی در بورس کالای ایران می‌تواند با تبدیل موجودی انبار خود به گواهی سپرده کالا و اوراق بهادارسازی آن، بستر لازم برای فروش بیشتر محصولات خود را ایجاد کند. وی تاکید کرد: این روش، هزینه‌های تأمین مالی در بازار سرمایه را کاهش و نقدشوندگی کالا را برای تولیدکنندگان افزایش می‌دهد. همچنین می‌توان فروش محصولات ایرانی در بازارهای بین‌المللی را به پشتوانه گواهی سپرده کالایی صورت داد که این موضوع نیز در دست بررسی است.

از فرار مالیاتی است. به گفته وی بورس کالا مالیات بر ارزش افزوده را به طور کاملاً شفاف و از طریق سازوکارهای تسویه و پایایی دریافت می‌کند. از آنجا که همه فرآیندها و دادوستدها در بورس کالا روشن و قابل رصد است، در نتیجه امکان پیگیری مالیاتی فعالان اقتصادی در بورس کالا توسط دولت ساده تر است.

دو هدف مهم بورس کالا

مصطفی بیاتی، کارشناس بازار سرمایه نیز در خصوص مزیت‌های بورس کالا برای تأمین مالی صنعتگران با تاکید بر اینکه مهمترین هدف بورس کالا شفافیت و کشف صحیح قیمت است، گفت: این دو هدف در تقابل مستقیم عرضه و تقاضا در بستر بورس کالا محقق می‌شود. وی درباره وسعت ارتباط بورس کالا با صنایع و کاهش تضاد منافع تولیدکننده و مصرف‌کننده با تاکید بر اینکه شفافیت عرضه و تقاضا در این بازار با توجه به نحوه عرضه محصولات، باعث اطمینان خاطر مصرف‌کنندگان در خرید مواد اولیه می‌شود، ادامه داد: عرضه‌کننده هر کالایی در بورس از روز قبل اقدام به انتشار اطلاعیه عرضه کرده و جزئیات عرضه را برای عموم منتشر می‌کند. به طور کلی وقتی کالایی در بستر بورس کالا قرار است به فروش برسد، نوع، کیفیت، قیمت پایه و سایر مشخصات آن کاملاً افشا می‌شود که یک مزیت مهم بورس کالا است.

این کارشناس بورس کالا با اشاره به روند شفاف عرضه محصولات در این بازار گفت: در این شرایط خریدار نیز در فضایی شفاف و کاملاً آگاهانه وارد عرضه رقابت می‌شود و براساس اصول بازار آزاد، در صورتی که تقاضا بالا باشد، خریداران به رقابت می‌پردازند تا قیمت در محیطی کاملاً شفاف و واقعی تعیین شود. در شرایط عکس نیز وقتی عرضه از تقاضا بیشتر باشد، خریدار و فروشنده شاهد کاهش قیمت خواهند بود.

بیاتی این روند کشف نرخ را براساس کارکرد واقعی بورس کالا دانست و افزود: خارج از چنین فضایی نمی‌توان کشف نرخ واقعی و شفاف داشت. به گفته وی در صورت نبود بورس کالا باید سازمان‌های عریض و طولی برای تعیین قیمت تشکیل می‌شد که در این میان ممکن بود رانت‌هایی شکل بگیرد و با فروشنده با شرایط خاص محصول خود را تنها به یک خریدار خاص واگذار کند که در جریان

فیزیکی در جریان این روند است تا بر مبنای آن انتشار اوراق انجام شود و تأمین مالی پشتوانه کالایی دارد که این کالا می‌تواند هر کالایی اعم از فولاد، سنگ آهن، محصولات پتروشیمی و یا هر نوع کالای دیگری باشد.

همچنین ابزاری همچون اوراق سلف موازی استاندارد باعث می‌شود نقدینگی را کدی که در سیستم بانکی

فریز شده، در اختیار تولیدکنندگان برای محصولات مشخص قرار بگیرد. وی در ادامه با تاکید بر اینکه توسعه تأمین مالی از طریق بورس کالا و استفاده از ابزارهای متنوع نیازمند زمان بیشتری است، گفت: با تقویت فرهنگ‌سازی و آشنایی فعالان صنایع با مزایای تأمین مالی از بورس کالا، به طور قطع صنعتگران و تولیدکنندگان بورس کالا را به عنوان بهترین گزینه خود برای تأمین مالی انتخاب می‌کنند.

تجربشی به دو ابزار اوراق سلف موازی و گواهی سپرده در بورس کالا برای تأمین مالی اشاره کرد و گفت: در حال حاضر این دو ابزار بیشتر از سایر ابزارها به طور خاص برای تأمین مالی از طریق بورس کالا استفاده می‌شود.

دسترسی آسان به اطلاعات بازار

مدیرعامل سرمایه‌گذاری صنعت و معدن در تشریح دیگر مزیت‌های بورس کالا گفت: بورس کالا حلقه اتصال بخش واقعی اقتصاد به بخش مالی است که بر پایه بستری قانونی تبیین شده و هدف آن هدایت منابع مالی به طور شفاف و عادلانه به سمت تولیدکنندگان است تا از این مسیر، جریان سرمایه در اقتصاد به درستی حرکت کند. وی دو بازار فیزیکی و مشتقه بورس کالا را باعث رونق اقتصاد و کاهش فساد دانست و افزود: کشف قیمت واقعی بر مبنای عرضه و تقاضا، کاهش هزینه‌های مبادلات به واسطه دسترسی آسان به اطلاعات بازار، افزایش نقدشوندگی بر پایه ایجاد بازار ثانویه برای معاملات، ایجاد سازوکار تشکیل سرمایه و سوق دادن آن به سمت صنایع توجیه‌پذیر، توزیع ریسک بین سرمایه‌گذاران و متقاضیان سرمایه از جمله کارکردهای مهم بورس کالا هستند. تجربشی معاملات در بستر بورس کالا را باعث افزایش شفافیت در صورت‌های مالی و کمک به امور مالیاتی دانست و افزود: شفافیت‌های آماری بورس کالا باعث جلوگیری از فرار مالیاتی می‌شود. در واقع یکی از رسالت‌های اصلی بورس‌ها، ایجاد شفافیت و جلوگیری

در گفت و گو با مدیران فولاد کاوه کیش مطرح شد

رضایت از شیوه جدید تامین مالی

سحر نمایی

تامین مالی بنگاه‌های اقتصادی یکی از ماموریت‌های ویژه دولتمردان برای بازار سرمایه است که چند سال اخیر نیز شاهد رشد حجم تامین مالی صنایع از مسیر بازار سرمایه هستیم. به این ترتیب آن دسته از بنگاه‌های اقتصادی بزرگ که نیازمند منابع مالی با حجم بالا برای پیشبرد فعالیت‌های اقتصادی خود هستند و نمی‌توانند به راحتی و با نرخ مناسب از طریق نظام بانکی تامین کنند، با مراجعه به بازار سرمایه می‌توانند منابع مالی مورد نیاز خود را از طریق ابزارهای مالی اسلامی موجود فراهم کنند. از سوی دیگر بورس کالای ایران نیز در میان بازارهای مالی که نقش مهمی در اقتصاد کشور ایفا می‌کند، زمینه تامین منابع مالی را برای بنگاه‌های اقتصادی بزرگ در حجم بالا و با نرخ مناسب فراهم کرده است. در واقع بورس کالا توانسته با معرفی ابزار اوراق سلف موازی استاندارد به بنگاه‌های اقتصادی در تامین سرمایه در گردش کمک کند. در همین زمینه نیز در ۱۳ شهریور ماه سال جاری عرضه اولیه اوراق سلف موازی استاندارد شمش فولاد شرکت فولاد کاوه جنوب کیش، در نماد «عکاوه» به تعداد ۸۳۲ هزار و ۵۰۰ قرارداد و با قیمت ۴ میلیون و ۴۰۲ هزار و ۴۰۰ ریال در هر قرارداد صد کیلوگرمی با موفقیت انجام شد. همچنین معاملات ثانویه این اوراق نیز از تاریخ ۱۴ شهریورماه ۹۷ آغاز شد و برای مدت یکسال تا تاریخ ۱۳ شهریور سال ۹۸ ادامه دارد.

در همین خصوص معاون فروش و بازاریابی فولاد کاوه جنوب کیش در گفت و گو با «پیام اقتصادی بورس کالا» عنوان کرد: بازار سرمایه

از سالیان طولانی مسیر رشد و پیشرفت خود را شروع کرده و این مسیر را ادامه می‌دهد.

تقی ممتازان افزود: ابزارها، نهادها و بازارهای مالی تنوع و توسعه پیدا کرده‌اند و تنها اطمینان و شفافیت از بازار است که می‌تواند تعداد سهامداران و سرمایه‌گذاران را افزایش دهد و ساختارهای جدید در بازار مالی ایجاد کند.

به گفته وی، بورس کالای ایران بستری است که در آن عرضه و تقاضا و کشف قیمت‌ها به طور شفاف و با نظارت شکل می‌گیرد و طرفین در یک ساختار امن

و دارای قوانین مشخص با یکدیگر رقابت می‌کنند، همچنین با توجه به این که فضای اقتصادی کشور با مشکلات متعددی همچون تحریم‌ها و ناتوانی بانک‌ها برای پرداخت تسهیلات روبه روست، این مسائل منجر شده بنگاه‌های اقتصادی بزرگ که نیازمند منابع مالی برای پیشبرد فعالیت‌های اقتصادی خود هستند از مسیرهای جدید و کارآمدی همچون ابزارهای مالی استفاده کنند که در این مسیر بورس کالا نیز توانسته با معرفی اوراق سلف موازی استاندارد، جاده‌ای میانبر در برابر بنگاه‌های اقتصادی قرار دهد.

ممتازان در ادامه عنوان کرد: بورس کالا با هدف کشف قیمت درست محصولات و رسیدن سود حاصل از تولید به تولیدکنندگان به وجود آمد تا محصولاتی که در این بورس معامله می‌شوند، از قیمت‌گذاری در امان باشند که امیدواریم این موضوع حتی در شرایط‌های مختلف اقتصادی نیز رعایت شود تا از واقعیت‌های اقتصادی فاصله نگیریم و فعالان اقتصادی قدرت تصمیم‌گیری براساس واقعیت‌ها را داشته باشند.

استقبال سرمایه‌گذاران از تامین مالی در طرح‌ها و پروژه‌ها

در ادامه نیز هادی طاهری، عضو هیات مدیره فولاد کاوه جنوب کیش در رابطه با میزان رضایت‌مندی شرکت فولاد کاوه کیش از انتخاب روش تامین مالی با انتشار اوراق سلف موازی گفت: عملکرد بورس کالای یک دهه گذشته برای همه فعالان صنایع مشخص بوده است، بازارهایی که بدون هیچ معیار و قاعده‌ای فعال بودند وارد یک چارچوب مشخص، شفاف و قانونی شدند و دیگر خبری از ایجاد قیمت‌گذاری‌های غیرمنطقی نیست، بنابراین با توسعه این ابزارها و افزایش عمق و تعداد فعالان در این ابزارها، شاهد سهولت در تامین مالی و رفع بسیاری از دغدغه‌های فعالان صنایع از جمله نوسانات قیمتی و تامین مواد اولیه در آینده، خواهیم بود. طاهری اظهار داشت: یکی از راهکارهای جذب منابع مالی این است که شرکت یا نهاد تامین‌کننده، ابزارهای نوین تامین مالی ایجاد کرده و تامین مالی ساختار یافته، پروژه‌ای معرفی کند تا شرکت‌ها بتوانند با دستی باز ابزار مورد نیاز تامین مالی خود را انتخاب کنند، بنابراین بورس کالای ایران نیز با همین روند و توسعه ابزارهای مالی توانسته گزینه

مناسبی در میان بازارهای مالی باشد. به گفته وی، انتشار اوراق سلف موازی برای شرکت‌ها به دلیل سهولت انتشار و هزینه‌های کم، جذاب است و تولیدکننده‌ها از این ابزار مالی استقبال می‌کنند.

عضو هیات مدیره فولاد کاوه جنوب کیش افزود: امیدوارم با توسعه انتشار اوراق سلف موازی بر پایه محصولات مختلف و همچنین ایجاد تنوع در ابزارهای مالی، علاوه بر سرمایه‌گذاران، شاهد حضور فعالان صنایع مختلف برای خرید و فروش اوراق سلف در بورس کالای ایران باشیم و ما نیز از روند انتشار این اوراق رضایت داریم.

طاهری تأیید کرد: واضح است که از ویژگی‌های بارز بازار سرمایه تنوع و در واقع پتانسیل وجود تنوع برای فراهم کردن رضایت سرمایه‌گذاران با انتظارات متفاوت است، پس این سیاست و توانایی بازار مالی است که چه مقدار انگیزه مخاطبان را در نظر می‌گیرد.

وی با بیان این که تاکنون در حوزه انتشار اوراق سلف موازی مغفول مانده است گفت: استفاده از ظرفیت‌های این اوراق در کنترل و مدیریت بازار و جذب طیف جدیدی از فعالان اقتصادی به سرمایه‌گذاری در این اوراق است که امید است در آینده با قرارداد دادن آپشن‌های جدید بر روی این اوراق، شاهد جذابیت هرچه بیشتر اوراق سلف موازی مبتنی بر کالا برای سایر ارکان از جمله صنایع تکمیلی، تاجران و فعالان بازارهای کالایی باشیم.

عضو هیات مدیره فولاد کاوه جنوب کیش در ادامه به بحث فراهم بودن زمینه لازم برای ابزارهای مالی اشاره کرد و گفت: به عنوان مثال لازمه اصلی فعال بودن ابزار مالی امکان رقابت در زمینه هزینه‌های تامین مالی و تناسب بین ریسک و بازدهی اوراق است. در سال‌های گذشته در بازار بدهی، ابزارهای مالی متنوعی ایجاد شده که فضای اقتصادی نیز برای رشد آن فراهم است.

به گفته طاهری در این سال‌ها در زمینه تدوین مقررات و ایجاد ابزارهای معاملاتی نیز فعالیت‌های خوبی صورت گرفته است؛ پتانسیل‌های موجود در بورس کالای ایران باید با ایجاد مشوق‌هایی برای افزایش انگیزه ورود سرمایه‌گذاران و فعالان سایر بازارها آمیخته شود تا شاهد نظم و شفافیت در عمده فعالیت شرکت‌های تولیدی باشیم.

بين الملل

سامانه بورس لندن چگونه بازار طلای آسیا را تسخیر کرد

نفوذ انگلیسی

◀ محمد رضا طهماسبی

نشریه فوکوس (ارگان فدراسیون جهانی بورس‌ها) طی مصاحبه‌ای با خانم «کیت ایجت» مدیر سامانه معاملات فلزات گرانبهای بورس فلزات لندن، آخرین وضعیت استقبال سرمایه‌گذاران از این سامانه و مزایای آن را مورد بررسی قرار داده است که ترجمه اختصاصی این مصاحبه را در «پیام اقتصادی بورس کالا» می‌خوانید.

❖ در آستانه یک سالگی تولد سامانه معاملات فلزات گرانبها LMEprecious در بورس فلزات لندن قرار داریم در خصوص کارکردهای این سامانه و مزایای آن برای سرمایه‌گذاران توضیح می‌دهید؟

این سامانه منحصر برای انجام معاملات قراردادهای آتی شمش طلای ۱۰۰ اونس و شمش ۵۰۰ اونسی نقره در زیرساخت معاملاتی بورس فلزات لندن طراحی شده است. بورس فلزات لندن این محصولات را در سال ۲۰۱۷ و به دنبال تقاضای فعالان بازار طلا و با همکاری و پشتیبانی شورای جهانی طلا (World Gold Council) و بسیاری از ذینفعان بازار بین‌المللی طلا و با هدف تضمین نقدشوندگی و عمق بازار در این قراردادها راه‌اندازی کرده است. این سامانه، گستره‌ای از امکانات معاملاتی، ابزارهای متنوع مدیریت ریسک بازار و فرصت‌های معاملاتی قابل تسویه و تحویل در بورس را در اختیار مشارکت‌کنندگان این قراردادها و فعالان بازار قرار می‌دهد. این قراردادها با هدف افزایش شفافیت در بازار جهانی فلزات گرانبها و اتصال طیف وسیعی از فعالان بازار به بورس، در راستای نقدشوندگی و

تعمیق بازار طراحی گردیده است.

❖ وضعیت معاملات و حضور فعالان بازار طلا در این یک سال پس از راه‌اندازی را برای خوانندگان شرح می‌دهید؟

باید اذعان کنم که استقبال سرمایه‌گذاران خیلی امیدوارکننده بوده و این حقیقت را می‌شود از حجم معاملات و تعداد موقعیت‌های معاملاتی باز (open interests) دریافت که این موضوع بیانگر آن است که بنیان و زیربنای این سامانه به خوبی پی‌ریزی شده است.

کل حجم قراردادهای مورد معامله طی یکسال اول بیش از یک میلیون و ۲۵۰ هزار قرارداد بوده که با احتساب قراردادهای آتی طلا و نقره تقریباً روزانه ۵۰۰ قرارداد معامله شده است. موقعیت‌های باز تا ۴ سال و نیم می‌توانند ادامه داشته باشند و تمایل فعالان بازار به اخذ موقعیت‌های طویل‌مدت رو به فزونی هست که این امر به نوبه خود نشان‌دهنده این است که پوشش ریسک و مدیریت نوسانات بازار به عنوان هدف اول مشارکت‌کنندگان در این بازار به شمار می‌رود.

باید این نکته را اعلام کنم که ما از همون ابتدا،

تلاش کردیم در کنار قیمت‌های خرید و فروش که حاکی از واقعیت‌های بازار هستند، میزان نقدشوندگی بازار را از روز نخست تشکیل موقعیت معاملاتی تا سررسید ۵ ساله قراردادها رو بر روی تابلوی بورس به نمایش بگذاریم.

در سال اول بیشتر حجم معاملات مربوط به معامله گران اروپا و ایالات متحده بود، اما از ژوئن ۲۰۱۸ و بنا بر تقاضای فعالان بازار در آسیا، تابلوی نقدشوندگی قراردادهای آسیایی را هم از ساعت ۱ تا ۸ بامداد به وقت لندن و منطبق با ساعات کاری بازارهای آسیا راه‌اندازی کردیم. همچنین دو عضو تسویه گر جدید اوایل امسال به LMEprecious ملحق شدند و قرار است بزودی اعضای جدیدی هم به این حوزه وارد شوند.

❖ نقش سامانه LMEprecious در تکمیل بازار خارج از بورس و OTC فلزات گرانبها چیست؟

با اینکه کارایی و ویژگی‌های منحصر به فرد LMEprecious، این سامانه را برای انجام پوشش ریسک معاملات بین بانکی از طریق زیرساخت قراردادهای آتی بورس فلزات لندن

قراردادهای آپشن شمش طلا و نقره را به منظور تکمیل زنجیره محصولات مشتقه بازار فلزات گرانبهای LME راه اندازی کنیم. سررسید قراردادهای اختیار معامله پیشنهادی درست منطبق با سررسید دارایی پایه یعنی قراردادهای آتی ماهانه طلا و نقره LMEprecious خواهد بود که تا ۲۴ سررسید (ماه) متوالی منتشر خواهد شد. راه اندازی قراردادهای آتی پلاتین و پالادیوم هم برنامه بعدی ماست که البته جهت طراحی بهترین و کارآمدترین قرارداد بر روی این دو محصول باید با فعالان این صنف تعامل داشته باشیم و از نقطه نظرات آنها استفاده کنیم تا مطمئن شویم نیازهای واقعی آنها در طراحی و اجرای این قرارداد اندیشیده شده است. همچنین امیدواریم با اجرای برنامه نقدشوندگی بازار آسیا که به تازگی راه اندازی شد، بازار بورس فلزات لندن را در این ناحیه توسعه بدیم و طیف جدیدی از مشتریان رو جذب کنیم و انتظار داریم طی ماههای آینده طبق برنامه ریزی انجام شده تعداد بیشتری از اعضای تسویه گر را به پایای بورس اضافه کنیم.

و تحویل کارآمد بین LMEprecious و بازار خارج از بورس را به خوبی میسر ساخته است. اجرای معاملات در LMEprecious، بازار OTC را از طریق ارائه ۲۵٪ تخفیف در کارمزد معاملات تلفنی دوطرفه که از طریق سامانه LMEsmart انجام و تسویه می شود نیز حمایت و پشتیبانی می کند؛ از آنجایی که بخش قابل توجهی از معاملات OTC بصورت تلفنی اجرا می شود، این تخفیف کارمزد نشان دهنده تعهد و وفاداری بورس لندن به روش ها و سازو کارهای کنونی بازار است.

❖ **بورس فلزات لندن اعلام کرده که مرحله بعدی در توسعه بازار LMEprecious معرفی قراردادهای آتی پلاتین و پالادیوم و سپس راه اندازی قراردادهای اختیار معامله این چهار فلز گرانبها یعنی طلا، نقره، پلاتین و پالادیوم است.** اجرای این فاز جدید چه زمانی خواهد بود و چه طرح های دیگری برای توسعه این بازار دارید؟

بله. با توجه به تقاضاهای رسیده از سوی فعالان بازار فلزات گرانبها در نظر داریم اوایل سال ۲۰۱۹

جذاب کرده، اما انتظار ما این است که بخش قابل توجهی از عملیات این بازار به صورت قراردادهای دوجانبه خارج بورسی و OTC باقی بماند و به کار خودش ادامه دهد. همچنین همزمان با ایجاد کارایی های عملیاتی بی نظیر از طریق راه اندازی و معامله یک قرارداد آتی استاندارد بورسی، نیازهای خاص و سفارشی مشتریان از طریق OTC تامین و برآورده می شود. این دو قالب و زیرساخت معاملاتی مکمل، بازار لندن را به عنوان مرکز طراز اول بین المللی دادوستد فلزات گرانبها در سطح جهان استحکام بخشیده است. در واقع، LMEprecious به عنوان راه حل حذف هزینه های مبادلاتی اضافی بازار OTC و به عنوان بستری برای رفع مشقات گشایش خطوط اعتباری طراحی شده که می تواند از طریق روش های کارآمد تسویه چند وجهی اتاق پایایی، اصلاح ترازنامه ها و گزارش دهی مالی، بار مالی و اجرایی معاملات فعالان بازار را به نحو کارآمدی کاهش دهد.

در این میان ویژگی تحویل در لندن قراردادهای آتی فلزات گرانبهای بورس فلزات لندن، تسویه

بازی قدرت در زمین نفت

هدف مصرف‌کنندگان بزرگ، تضعیف اوپک است

داشت. در سوی تقاضا نیز مصرف‌کنندگان (عمدتاً کشورهای توسعه‌یافته و دارای فناوری برتر) قرار دارند که با اعمال سیاست‌های پیچیده می‌کوشند نفت را به ارزانترین و آسانترین روش‌ها به دست آورند. همین سیاست‌ها بیشترین تأثیر را بر تعیین قیمت نفت خام دارند. مهمترین گروه تولیدکنندگان نفت خام که حدود یک سوم نفت مورد نیاز جهان را تأمین می‌کنند، کشورهای عضو اوپک هستند. سیاست‌های این گروه، به دلیل وجود اختلافات گسترده بین اعضا، از تأثیر گذاری

نزدیک به ۴۰ دلار و در سالی دیگر بیش از ۱۱۰ دلار را به ثبت رسانده است. عرضه و تقاضا از جمله عوامل بنیادی تعیین قیمت نفت به شمار می‌رود. در سوی عرضه، تولیدکنندگان نفت در مسابقه‌ای بی‌امان به تولید نفت مشغول هستند؛ گویی ذخایر نفتی را پایانی نیست و این روند تا ابد ادامه خواهد

بازار جهانی انرژی طی ۱۰ سال گذشته شاهد تحولات بزرگی بوده است؛ اما طی دهه آینده نیز شاهد تحولات بزرگتری خواهد بود. نگاهی به آمار قیمت‌ها نشان می‌دهد، طی ۱۰ سال گذشته میانگین قیمت نفت خام تحت تأثیر عوامل مختلف، مسیری ناموزون را پیموده است به طوری که در یک سال رقم

نزدیک به ۲۰ میلیون بشکه در روز بوده است. براساس برنامه کاهش وابستگی به واردات که از دوره ریاست جمهوری اوباما جدی تر شد، آمریکا قصد دارد با تکیه بر تولید داخل، واردات خود را به شدت کاهش دهد. اما نفت ارزان مانعی برای رسیدن به این هدف است. با وجود توسعه فناوری استخراج و تولید نفت شیل، این صنعت با قیمت‌های پایین هنوز هم توجیهی برای ادامه فعالیت ندارد. آمریکا برای تحت فشار قرار دادن ایران، با همکاری عربستان بازی خطرناکی را در زمین نفت آغاز کرد اما خیلی زود پی برد که ادامه این بازی در شرایط کنونی امکان پذیر نیست. در واقع عربستان برخلاف ادعایش قادر به تولید حداکثری و حفظ آن در بلندمدت نیست. به بیان دیگر، همسویی و همکاری آمریکا، عربستان و روسیه برای تامین نفت مورد نیاز جهان در صورت حذف ایران، تنها برنامه‌ای کوتاه مدت است. فشار بیش از حد آمریکا به عربستان و دیگر اعضای اوپک برای افزایش تولید خطر دیگری نیز به همراه دارد که نزدیکی سیاست‌های اعراب به روسیه است. این روند در بلندمدت به زیان واشنگتن خواهد بود. افت قیمت و کاهش درآمدهای نفتی، آینده سرمایه‌گذاری برای حفظ سطح تولید و اکتشاف میدان‌های جدید را نیز با خطر روبه رو می‌کند.

آستانه زمستان شد که به افزایش قیمت‌ها انجامید. اما پس از آن، این روند معکوس شد. عربستان به عنوان بزرگترین تولیدکننده اوپک قول داد که هر گونه کمبود بازار (ناشی از تحریم ایران) را جبران کند. روسیه بر میزان تولید خود افزود. عراق و امارات هم فضا را مناسب دیدند و بر میزان تولید نفت افزودند. آمریکا نیز بخشی از ذخایر نفت استراتژیک خود را روانه بازار کرد. این همسویی موجب بازگشت آرامش به بازار و کاهش قیمت‌ها شد. هر چند روشن نیست که این همسویی تا کجا ادامه خواهد یافت.

همکاری اجباری رقبا

آمریکا (با بیش از ۱۱.۷ میلیون بشکه در روز)، روسیه (با بیش از ۱۱.۳ میلیون بشکه در روز) و عربستان (با بیش از ۱۰.۷ میلیون بشکه در روز) بزرگترین تولیدکنندگان نفت خام جهان هستند. همکاری این سه کشور در بازار نفت به کاهش قیمت‌ها کمک کرده است. اما این روند نمی‌تواند ادامه دار باشد. از یک سو عربستان و روسیه به شدت به درآمدهای نفتی وابسته هستند و کاهش مداوم قیمت نفت به ویژه برای عربستان قابل پذیرش نیست چون این کشور را با کسری بودجه مواجه می‌کند. شاید به همین دلیل است که پادشاه عربستان با افزایش بی‌رویه تولید این کشور مخالفت کرده است. اما ولیعهد جاه طلب و بلندپرواز وی حاضر است برای جلب رضایت واشنگتن چنین خطری را بپذیرد. از سوی دیگر، آمریکا به عنوان بزرگترین مصرف‌کننده نفت، عنوان یدک می‌کشد. براساس آمارهای موجود، این کشور در سال ۲۰۱۷ از ۸۴ کشور جهان واردات نفت خام داشته است و کانادا، عربستان، مکزیک، ونزوئلا و عراق مهمترین تامین‌کنندگان نفت آمریکا بوده‌اند. میزان مصرف روزانه نفت این کشور

عمیق بر روند بازار انرژی عاقل است، به طوری که زمزمه‌هایی از فروپاشی آن نیز به گوش می‌رسد. اگر چه در شرایط کنونی کسی این سخنان را جدی نمی‌گیرد اما مطرح شدن آن را می‌توان هشدار جدی تلقی کرد. در حال حاضر، مصرف‌کنندگان بزرگ بیشترین استفاده را (چه در ابعاد سیاسی و چه اقتصادی) از این اختلافات می‌برند.

«پیام اقتصادی بورس کالا» در این نوشتار به بررسی تازه‌ترین تحلیل‌ها از قیمت نفت خام در سال آینده و تحولات پیش روی این بازار می‌پردازد.

نفت همچون خون حیات بخش در رگ‌های اقتصاد جهان جاری است و اقتصاد جهانی همچون موجودی زنده، براساس میزان فعالیت‌هایش، گاه نفت بیشتر و گاه کمتر طلب می‌کند. اگر چه گفته می‌شود تا چند دهه آینده، نفت به عنوان مهمترین عامل تغذیه اقتصاد جهان، جایگاه خود را حفظ خواهد کرد اما بررسی روندهای احتمالی نشان می‌دهند که ممکن است این جایگاه دستخوش تغییراتی شود که بدون شک بر سطح قیمت‌ها موثر است.

نفت ۷۰ دلاری

تازه‌ترین پیش‌بینی‌ها حکایت از آن دارند که میانگین قیمت نفت خام در سال ۲۰۱۹ بشکه‌ای ۷۰ دلار خواهد بود. البته محدوده قیمت مورد انتظار برای بیشتر تحلیلگران بین ۶۰ تا ۷۵ دلار است که محدوده‌ای منطقی به نظر می‌رسد اما معامله‌گران آمریکایی محدوده ۵۳ تا ۸۳ دلار را برای سال ۲۰۱۹ پیش‌بینی کرده‌اند. اداره اطلاعات انرژی آمریکا در گزارش چشم‌انداز کوتاه مدت خود میانگین قیمت نفت در سال آینده را ۷۲ دلار برای هر بشکه پیش‌بینی کرده است. از اوایل سپتامبر (اواسط شهریور) که قیمت نفت خام به بالاترین رقم از سال ۲۰۱۴ رسید، روند نزولی قیمت‌ها آغاز شد. نمودار ۱ قیمت سبب نفت اوپک به خوبی این روند را نشان می‌دهد. تا پیش از ماه سپتامبر، تاکید اوپک بر پایبندی به حفظ سقف تولید، تحریم نفتی ایران و کاهش شدید تولید در ونزوئلا موجب هراس بازار از کمبود نفت در

دشواری پیش بینی قیمت ها

در سال های گذشته، پیش بینی قیمت نفت براساس نوسان های فصلی انجام می شد. به طور معمول، معامله گران می دانستند که به دلیل افزایش تقاضای بنزین در تابستان، در فصل بهار قیمت ها افزایش می یابند و پس از آن با کاهش مواجه می شوند. امروز نمی توان به این راحتی قیمت ها را پیش بینی کرد. در حال حاضر چهار عامل زیر بر روند قیمت ها تاثیر زیادی دارند و در برآوردها باید مورد توجه قرار گیرند. نخست، تولید نفت شیل و سوخت های جایگزین همچون اتانول در آمریکا از سال ۲۰۱۵ شروع به افزایش کرد. براساس برآورد اداره اطلاعات انرژی آمریکا، میانگین تولید سوخت این کشور در اکتبر ۲۰۱۸ به ۱۱،۴ میلیون بشکه در روز رسید. به دلیل افزایش تولید نفت در خلیج مکزیک و نفت شیل، اداره اطلاعات انرژی پیش بینی کرده که آمریکا تا سال ۲۰۲۳ به بزرگترین تولید کننده نفت جهان تبدیل خواهد شد. افزایش تولید نفت آمریکا به معنای کاهش واردات این کشور است که بر سطح قیمت ها تاثیر می گذارد. دوم، سازمان اوپک با کاهش ۱،۲ میلیون بشکه ای تولید روزانه خود در سال ۲۰۱۷ و ادامه آن در سال ۲۰۱۸ توانست از سقوط قیمت ها جلوگیری کند. پیش از آن، در اکتبر ۲۰۱۴ عربستان با ارائه تخفیف به مشتریان بزرگ خود تلاش کرد تا در برابر رقیب

دیرینه اش (ایران) سهم خود از بازار حفظ کند. اما با امضای توافقنامه برجام، ایران توانست سهم خود از بازار جهانی نفت را افزایش دهد. عربستان همچنین تلاش کرد تا سهم خود را در برابر تولید کنندگان نفت شیل آمریکا دست ندهد. به زعم این کشور، قیمت های پایین موجب کاهش تولید نفت شیل و افزایش وابستگی آمریکا به واردات می شود. عربستان از بزرگترین تامین کنندگان نفت آمریکا به شمار می رود. تغییر موازنه بین قدرت تولید نفت ایران، عربستان و آمریکا (در کنار دیگر تولید کنندگان اوپک و غیر اوپک) از عوامل تعیین قیمت نفت در سال ۲۰۱۹ خواهد بود.

سوم، نوسان ارزش دلار تاثیر مستقیمی بر قیمت نفت دارد. در سال های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ رشد ۲۵ درصدی ارزش دلار از جمله دلایل افت قیمت نفت خام بود. با توجه به سیاست های فدرال رزرو و دولت آمریکا، پیش بینی می شود که در سال ۲۰۱۹ ارزش دلار در برابر ارزهای معتبر اندکی افزایش یابد. این اتفاق به ترمز حرکت صعودی قیمت نفت تبدیل خواهد شد. البته انتظار می رود، عوامل افزایش دهنده قیمت، تاثیر دلار را خنثی کنند.

چهارم، یک پیش بینی می گوید، رشد تقاضای جهانی کندتر از آن خواهد بود که قبلا از این انتظار می رفت. این دیدگاه، میانگین تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۱۹ را حدود ۹۹،۵ میلیون بشکه در روز برآورد

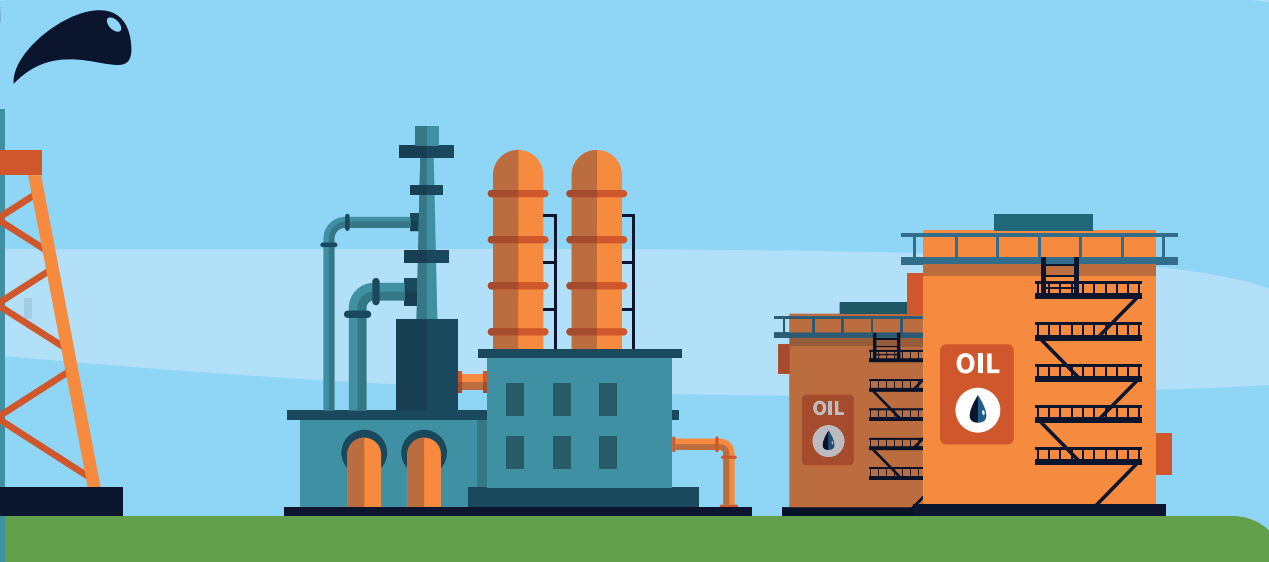
کرده است. علت اصلی این پیش بینی، کند شدن آهنگ رشد اقتصادی چین و اروپا عنوان شده است. اما پیش بینی دیگری می گوید، با توجه به میانگین نرخ رشد ۳،۶ درصدی اقتصاد جهان، تقاضای روزانه نفت جهان در سال آینده به بیش از ۱۰۰ میلیون بشکه خواهد رسید. بر این اساس، میزان تقاضای جهانی نفت یکی از عوامل اصلی تعیین قیمت این کالا در سال آینده خواهد بود.

۵ روند تعیین کننده در بلندمدت

وب سایت «ویل پرایس» در گزارش ویژه ای به معرفی ۵ روند مهم و تعیین کننده که طی دهه های آینده بازار انرژی جهان را تحت تاثیر قرار خواهند داد، پرداخته است. این روندها برای تولید کنندگان، مصرف کنندگان و معامله گران نفت اهمیت زیادی دارد.

۱- ریسک های ژئوپلیتیک

در سال ۲۰۱۸ ریسک های ژئوپلیتیک به افزایش قیمت نفت کمک کردند. چالش های داخلی در لیبی و نیجر به (تولید کنندگان مهم نفت در آفریقا) به کاهش تولید و صادرات نفت این دو کشور منجر شد. ناآرامی های سیاسی در ونزوئلا (مالک بزرگترین ذخایر نفت خام جهان) که از سال ۲۰۱۵ آغاز شد، میزان صادرات نفت خام این کشور را از ۲،۹ میلیون بشکه به ۱،۴ میلیون بشکه در روز کاهش داد. تحریم

را به معنای افزایش قیمت‌ها دانست، چرا که گفت می‌شود روش‌های جدید تولید گاز ارزانتر در آمریکا از رشد قیمت‌ها جلوگیری خواهد کرد. در سال ۲۰۱۷ آمریکا به صادر کننده گاز تبدیل شد و انتظار می‌رود طی دهه آینده به بزرگترین تولید کننده گاز طبیعی جهان مبدل شود. رشد جهانی مصرف گاز طبیعی بر سطح قیمت‌ها در بازار نفت خام تأثیر خواهد گذاشت.

۵- صادرات آل ان جی

با افزایش میزان تقاضای جهانی گاز طبیعی، آمریکا به دنبال تحقق یکی از رویاهای دیرینه خود، یعنی تبدیل شدن به باز یگر اصلی صحنه انرژی جهان است. تحقق این رویا با افزایش صادرات گاز آل ان جی میسر می‌شود. در سال ۲۰۱۶، Sabin Pass، بزرگ‌ترین ترمینال صادرات گاز آل ان جی آمریکا تبدیل شد. از آن زمان تاکنون، آمریکا ۱۲ پروژه گاز آل ان جی جدید با ظرفیت صادرات روزانه ۱۵ میلیارد فوت مکعب به تصویب رسانده است. آژانس بین المللی انرژی پیش بینی کرده که بازار گاز طبیعی جهان تا سال ۲۰۴۰ با ۴۵ درصد رشد مواجه خواهد شد. بزرگ‌ترین رقبای آمریکا در این زمینه، روسیه و قطر هستند.

نمودار ۲، پیش بینی اوپک از میزان تقاضای جهانی انرژی بر اساس نوع سوخت در فاصله بین سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۴۰ را نشان می‌دهد. (ارقام براساس میلیون بشکه معادل نفت خام در روز هستند).

۲۰۲۳ افزایش یابد. همچنین انتظار می‌رود ظرفیت ذخیره باتری‌ها تا سال ۲۰۲۳ به بیش از ۱۰ گیگاوات ساعت برسد. این روند می‌تواند نیاز به سوخت‌های فسیلی را کاهش دهد و در عین حال به رونق بازار فلز و انادایوم (مورد استفاده برای تولید باتری) منجر می‌شود.

۳- حفاری در آب‌های عمیق

با وجود افزایش تولید نفت شیل، به نظر می‌رسد انقلاب صنعت شیل به پایان خود نزدیک شده است. فصل بعدی کتاب انرژی در آب‌های عمیق نوشته خواهد شد. بر این اساس، پیش بینی شده است که بین سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۳ حفاری در آب‌های عمیق موجب افزایش تولید انرژی خواهد شد. در سال ۲۰۱۴ میزان سرمایه گذاری در این حوزه به بیش از ۳۰۰ میلیارد دلار رسید. این رقم در سال ۲۰۱۵ به ۱۵۵ میلیارد دلار کاهش یافت اما در سال ۲۰۲۲، انتظار می‌رود به بیش از ۲۰۰ میلیارد دلار برسد و باروش‌های ارزانتر استخراج نفت، شرکت‌های نفتی به درآمد بالایی دست پیدا کنند. شرکت‌های اکسون موبیل، شورون و بریتیش پترولیوم در این زمینه پیش‌ناتاز هستند.

۴- تولید گاز طبیعی

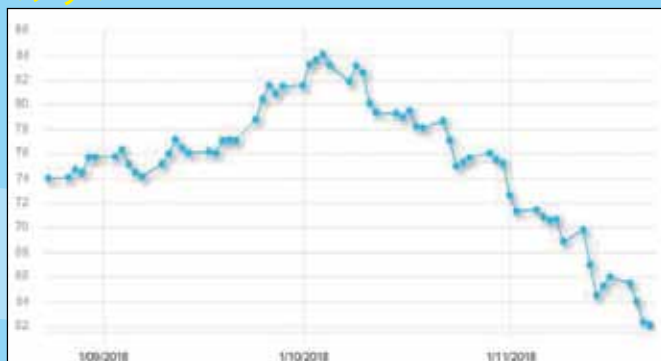
مصرف جهانی گاز طبیعی در حال افزایش است. براساس آمارها، بخش گاز سه برابر سریعتر از بخش نفت رشد می‌کند. اما گفته می‌شود، نباید این روند

جدید نفتی آمریکا علیه ایران، صادرات نفت این کشور را از ۲،۸ میلیون بشکه به ۲ میلیون بشکه تا ماه سپتامبر کاهش داد. بحران سیاسی ناشی از ترور روزنامه نگار منتقد عربستان، جایگاه این کشور نزد بسیاری از کشورها (به ویژه اعضای اوپک) را تضعیف کرده است. در حال حاضر اوپکی‌ها تمایل زیادی به پیروی از سیاست‌های ریاض از خود نشان نمی‌دهند. در همین حال، اختلافات روسیه و اروپا در حوزه انرژی همچنان حل نشده است. خاور میانه نیز هنوز به ثبات لازم نرسیده است. با توجه به این موارد، اگر در این منطقه جنگ تازه‌ای درگیرد، آتش آن دامن بازار جهانی انرژی را خواهد گرفت و قیمت‌ها را به شدت افزایش خواهد داد.

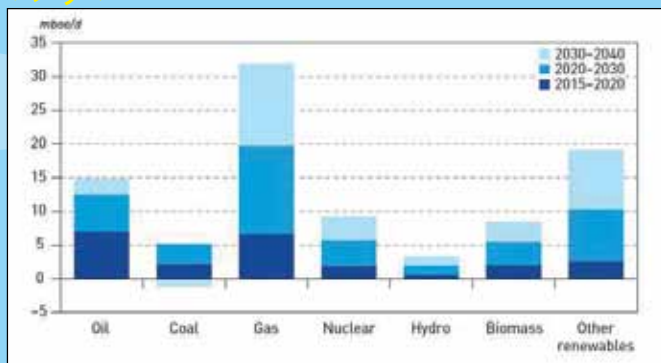
۲- ذخیره انرژی

ظهور انرژی‌های نوین و تجدیدپذیر انقلاب بزرگی در جهان به شمار می‌رود. اما اتفاق بزرگ دیگری در راه است: ذخیره انرژی حاصل از انرژی‌های نو. برای استفاده از انرژی‌های نو به باتری نیاز است. بنابراین با افزایش ظرفیت تولید انرژی‌های نو به باتری‌های دارای ظرفیت بیشتر نیاز خواهد بود. برای نخستین بار در سال ۲۰۱۷ ظرفیت ذخیره انرژی در آمریکا به یک گیگاوات ساعت رسید. پیش بینی می‌شود، ارزش بازار باتری‌های مورد استفاده برای ذخیره سازی انرژی‌های نواز حدود ۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۸ به بیش از ۸،۵ میلیارد دلار در سال

(نمودار ۱)

(نمودار ۲)

پیش بینی بازار
طلای سرخ

زعفران ۲۰۲۰

نظر ارزش بازار زعفران به دست آورد. انتظار می رود افزایش استفاده از پودر زعفران برای کاربرد صنعت غذا و نوشیدنی و نیز در صنعت پزشکی، باعث رشد درآمد بخش ها در طول دوره پیش بینی شده شود. سهم ارزش بازاری بخش مایع نیز تا پایان سال ۲۰۱۶ به نسبت ۵۶ درصد پیش بینی شد که انتظار می رود این بخش یک درصد از سهم خود را در طول دوره پیش بینی شده از دست بدهد.

تجزیه و تحلیل جذابیت بازار زعفران
انتظار می رود که بخش پودر زعفران نرخ رشد ترکیبی سالانه نسبتاً بالایی را در طول دوره پیش بینی ثبت کند. همچنین پیش بینی می شود بخش رشته های احتمالی نرخ رشد ترکیبی سالانه ۴۵ درصد از لحاظ ارزش را در مدت زمان پیش بینی شده ثبت کند. بخش مایع نیز رشد متوسطی را نشان می دهد و مقدار نرخ رشد ترکیبی سالانه ۳۱ درصد را از نظر ارزش در طول دوره پیش بینی شده به ثبت برساند که در دسترس نبودن و کم بودن محصولات به صورت مایع ممکن است رشد درآمد بخش مربوطه را در دوره پیش بینی شده کاهش دهد.

پیش بینی و تحلیل بازار زعفران ایران
در سال ۲۰۱۵، بازار زعفران در ایران تقریباً به میزان ۲۲۰ میلیون دلار ارزش داشت که انتظار می رود تا پایان سال ۲۰۲۱ این رقم به بیش از ۳۰۰ میلیون دلار برسد. احتمالاً بازار زعفران ایران در اواخر سال ۲۰۲۶ نزدیک به ۴۰۰ میلیون دلار ارزش داشته باشد و نرخ رشد ترکیبی سالانه را در مقایسه با مدت زمان پیش بینی شده ۵۷ درصد ثبت کند. البته برآورد شده بود که در سال ۲۰۱۶ ارزش بازار زعفران ایران به طور مطلق نزدیک به ۱۵ میلیون دلار و بیشتر از سال ۲۰۱۵ باشد؛ همچنین پیش بینی می شود بین سال های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۶ امکان افزایش تقریباً ۱۸۰ میلیون دلاری برای ارزش بازار زعفران ایران فراهم شود.

آثار منفی تولید زعفران تقلبی بر بازار طلای سرخ

رشد بازار جهانی زعفران به دلیل تولید زعفران جعلی تحت تاثیر قرار می گیرد. زعفران تقلبی در قیمت های بسیار پایین فروخته می شود که بر رشد کلی بازار تاثیر گذار است. تجارت زعفران تقلبی بر تصمیم گیری خریدار و مصرف کننده اثر داشته و بر حسن نیت تولید کنندگان تاثیر منفی می گذارد. علاوه بر این، با کاهش اعتبار بازار، نبود مقررات دولتی و گام هایی جهت کنترل جریان زعفران تقلبی در بازار، انتظار می رود در طول دوره پیش بینی، رشد بازار تحت تاثیر قرار گرفته و محدود شود.

ارزش گذاری شود. بطوریکه برآورد شده است که این بازار بین سال های ۲۰۱۶ تا سال ۲۰۲۶ فرصت افزایشی بالغ بر ۲۷۰ میلیون دلار خواهد داشت. بررسی محققان حاکی از آن است که تقاضا برای زعفران رو به بالا است؛ چرا که این محصول حاوی آنتی اکسیدان هایی مانند زانگزانترین، لیکوپن، آلفاکاروتن و بتاکاروتن است که انسان ها را از استرس، سرطان و انواع عفونت ها محافظت می کند و همچنین به عنوان تعدیل کننده سیستم ایمنی بدن عمل می کند. علاوه بر این، زعفران از کارایی های درمانی بسیاری برخوردار است که تقاضای آن را در صنعت داروسازی افزایش می دهد. ضمن اینکه، تقاضا برای مصرف مواد غذایی ارگانیک در دنیا روبه افزایش است که همین عامل نیز باعث افزایش درآمد فعالان بازار زعفران خواهد شد.

بازار زعفران برای کشورهای هدف
تا پایان سال ۲۰۱۶ سهم بخش رشته های زعفران از نظر ارزش برای کشورهای هدف در حدود ۵۵٫۸ درصد بود و پیش بینی می شود بخش رشته های همچنان از نظر ارزش در دوره پیش بینی شده نیز بر دیگر بخش های زعفران غالب باشد. با این حال، انتظار می رود که سهم این بخش از نظر ارزش بازاری از سال ۲۰۱۶ تا سال ۲۰۲۶ به میزان چهار درصد کاهش یابد. سهم بخش پودر نیز تا پایان سال ۲۰۱۶ ارزش ۳۸٫۶ درصد را به دست آورد که انتظار می رود تا پایان سال ۲۰۲۶ سهم ۴۳٫۷ درصدی را از

در حال حاضر دنیا به سوی جداسازی بازار زعفران با توجه به اشکال مختلف آن حرکت می کند؛ بازارهای زعفران رشته ای، پودر و مایع به صورت خرده فروشی، بر حسب تاریخ مصرف برای مصرف غذایی در حوزه آشپزی، تولید محصولات لبنی و قنادی ها کاربرد داشته و به عنوان عطر دهنده چای نیز از آن استفاده می شود؛ این گیاه همچنین در حوزه محصولات پزشکی و داروسازی و آرایشی و بهداشتی (مراقبت از پوست، مراقبت از مو) نیز کاربرد دارد.

در سال ۲۰۱۵، بازار زعفران برای کشورهای هدف (هلند، ایران، آمریکا، انگلیس، آلمان، فرانسه، اسپانیا، چین، بلژیک، لوکزامبورگ و ایتالیا) تقریباً ۳۵۰ میلیون دلار ارزش داشت که انتظار می رود این رقم تا پایان سال ۲۰۲۱ تقریباً به ۴۸۰ میلیون دلار برسد. در حالی که در دوره پیش بینی نرخ رشد ترکیبی، سالانه ۵٫۳ درصد برای آن ثبت شده است، انتظار می رود تا اواخر سال ۲۰۲۶، بازار زعفران برای کشورهای هدف تقریباً ۶۲۰ میلیون دلار

«رابوبانک» برای سال ۲۰۱۹ پیش بینی کرد

۳ عامل بی ثباتی بازار کشاورزی

این گزارش، بعد از سال ۲۰۱۹ سطح زیر کشت گندم در آمریکا کاهش خواهد یافت و هر چند در سال های بعدی و طی دوره ۱۰ ساله تا سال ۲۰۲۸ سطح زیر کشت با افزایش مواجه خواهد شد، اما به سطح سال ۲۰۱۹ نخواهد رسید.

در مورد ذرت، پیش بینی USDA نشان می دهد که سطح کشت برای دو سال افزایش خواهد یافت. در مورد کشت سویا هم پیش بینی ها حاکی از افت سریع در سال ۲۰۱۹ و بعد از آن افزایش سطح زیر کشت تا یک دهه (تا سال ۲۰۲۸) است. سطح زیر کشت گندم آمریکا در سال ۲۰۱۹ با رشد ۶٫۶ درصدی حدود ۵۱ میلیون جریب پیش بینی شده است. همچنین تولید گندم این کشور در سال ۲۰۱۹ حدود ۴۷٫۸ بوشل در هر جریب پیش بینی شده است. از طرفی برداشت ذرت آمریکا در سال ۲۰۱۹ نیز با رشد ۴٫۳ درصدی ۱۴۶ میلیون بوشل به ۸۴٫۶ میلیون بوشل خواهد رسید.

کاهش صادرات ذرت آرژانتین

همچنین وزارت کشاورزی آمریکا پیش بینی کرده تولید ذرت آرژانتین در فصل کشت ۲۰۱۹-۲۰۱۸ به ۴۱٫۵ میلیون تن برسد که ۵۰۰ هزار تن بالاتر از برآوردهای قبلی است. همچنین پیش بینی می شود که صادرات ذرت آرژانتین در این فصل به ۲۶ میلیون تن برسد که یک میلیون تن کمتر از برآورد قبلی است. دولت آرژانتین اوایل سپتامبر برنامه جدید مالیاتی را اجرایی کرد که براساس آن برای صادرات ذرت، مالیاتی معادل ۴ پزو آرژانتین در هر دلار وضع می شود. بر مبنای قیمت های مبادله ای در نوامبر ۲۰۱۸، میزان مالیات معادل ۱۰٫۵ درصد محاسبه شد. با وجود اینکه برنامه جدید مالیاتی دارای تاثیر منفی بر بازده ذرت خواهد بود، اما سطح زیر کشت تنها مقدار کمی نسبت به برآورد قبلی کاهش خواهد داشت.

میلیون تن برسد. همچنین در صورت خرید چین از دیگر نقاط، کشاورزان آمریکایی با مشکل اشباع بازار سویا مواجه خواهند شد و شاید ذخایر تا پایان سال به دو برابر سطح کنونی بالغ شود. «استفان وگل»، مدیر بخش بازار کالای کشاورزی رابوبانک در این زمینه اظهار کرد: جنگ تجاری بزرگ ترین تهدید برای کشاورزان به شمار می رود و از آنجا که انتظار می رود دلار در سال آینده قوی بماند، این موارد در مجموع چالشی برای بخش سویا در آمریکا خواهد بود. با این وجود، چینی ها شاید در صورت حل اختلاف ها، برای خرید بخشی از سویا از آمریکا اقدام کنند، ولی بهبود کامل در این زمینه بعید به نظر می رسد. در عین حال رابوبانک با پیش بینی شیوع تب خونی در آفریقا، اعلام کرد: این مساله می تواند به تولید جهانی گوشت خوک آسیب برساند و با توجه به کاهش عرضه، افزایش قیمت و واردات بیشتر این کالا، چین متحمل زیان می شود. البته داستان مشابهی برای گوشت مرغ وجود دارد، به طوری که افزایش خطر بروز آنفلوآنزای مرغی سبب نگرانی مصرف کنندگان و نوسان شدید در قیمت ها خواهد شد. این بانک پیش بینی کرد، برخی بازارها به دلیل تاثیر این مسائل شاهد تغییر مصرف به سمت گوشت گاو و غذاهای دریایی خواهند بود. از طرفی، رابوبانک با اشاره به احتمال ۸۰ درصدی وقوع پدیده النینو در نیمکره شمالی تا اواخر زمستان پیش بینی کرد، این پدیده می تواند باعث بی اطمینانی بیشتر نسبت به بازار محصولات کشاورزی شود.

افزایش سطح کشت گندم و ذرت آمریکا

براساس پیش بینی وزارت کشاورزی آمریکا (USDA)، کشاورزان آمریکایی در سال ۲۰۱۹ میلادی در حالی گندم و ذرت بیشتری می کارند که سطح زیر کشت سویا را کاهش خواهند داد. بر پایه

پرویز امانیان

سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو) بر این باور است که تولید جهانی گندم در فصل کشت ۲۰۱۹-۲۰۱۸ میلادی با کاهش ۴٫۳ درصدی مواجه می شود. بر این اساس پیش بینی می شود، کل تولید گندم جهان به ۷۲۸ میلیون تن بالغ شود. استرالیا، چین، روسیه و ناحیه یورو از دلایل اصلی کاهش تولید گندم هستند و می توان گفت، این کشورها دلیل اصلی کاهش تولید در چشم انداز جهانی نیز به شمار می روند. تولید در آمریکای جنوبی و شمالی با افزایش پیش بینی شده است. در عین حال برآورد می شود، مصرف جهانی گندم برای تولید غذا یک درصد بیشتر شود. با توجه به اینکه پیش بینی می شود، تولید جهانی گندم از میزان مصرف کمتر شود، بنابراین ذخایر جهانی گندم در سال ۲۰۱۹ کاهش خواهد داشت.

پیش بینی رابوبانک

«رابوبانک» یکی از موسسه های مالی تخصصی در زمینه محصولات کشاورزی و مواد غذایی با اشاره به عوامل تهدید کننده ثبات قیمت مواد غذایی در سال ۲۰۱۹ اعلام کرد: سه عامل می تواند ثبات قیمت ها را تحت تاثیر قرار می دهد. این بانک در گزارش سالانه خود با بررسی چشم انداز ۱۵ محصول کشاورزی همراه با گوشت قرمز و غذاهای دریایی در سال ۲۰۱۹ اعلام کرد: در حالی که محیط قیمتی محصولات کشاورزی کم نوسان باقی می ماند، اما تنش های ژئوپلیتیکی، سیستم آب و هوایی النینو و بیماری های موثر بر دام می تواند سبب بروز بی اطمینانی به چشم انداز ۲۰۱۹ شود. رابوبانک با اشاره به وضعیت سویا در سال آینده بر این باور است که سویا بیشترین تاثیر راز جنگ تجاری آمریکا و چین خواهد پذیرفت، به طوری که پیش بینی این بانک نشان می دهد که واردات سویا چین به دلیل محدودیت های تجاری به کمتر از ۹۰

مدیرعامل بورس
دالیان تشریح کرد

نقشه‌حینی‌ها برای بازار دانه‌های روغنی

سبیز دهمین کنفرانس بین‌المللی روغن و دانه‌های روغنی ماه گذشته با همکاری و مشارکت بورس دالیان و بورس مالزی در گوانگ‌ژو چین برگزار شد. «وانگ فنگ‌های»، مدیرعامل بورس دالیان، در این رابطه ابراز داشت که بورس دالیان برنامه‌های گسترده‌ای برای ورود به طرح بزرگ تجارت جاده ابریشم و کمربند جنوب آسیا و یک بازار بین‌المللی برای معاملات دانه‌های روغنی و روغن خام براساس یوان چین دارد. به گفته وانگ فنگ، بازار دانه‌های روغنی و روغن خام یکی از محصولات و قراردادهای سنتی بورس دالیان چین است. طی ۲۵ سال گذشته، بازار روغن و دانه‌های روغنی همواره در خط مقدم بازارهای کالایی چین قرار داشته و به بخش واقعی اقتصاد خدمات ارزنده‌ای ارائه نموده است. این قراردادهای چند منظری حائز اهمیت‌اند؛ نخست اینکه قراردادهای آتی دانه‌های روغنی یکی از سالم‌ترین و بی‌نقص‌ترین بخش‌های بورس دالیان است که می‌تواند یک تحول

نیاز شرکت‌ها و طبق داده و این روند بهبود و کارایی را با عمق بخشی به ابعاد این بازار تداوم بخشیده است. یکی از این اقدامات، توسعه و گسترش بازار قراردادهای اختیار دانه‌های روغنی، بین‌المللی نمودن این بازار و ایجاد و تقویت ساختاری بورسی بر پایه محصولات متنوع و بی‌محدودیت برای حضور سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی است. در حوزه مدیریت ریسک و پوشش نوسانات بازار، بورس دالیان در نظر دارد نسبت به راه‌اندازی و ایجاد پرتفوی سرمایه‌گذاری در اختیار معامله بر روی این محصولات، افزایش سفارشات معاملاتی، بهینه‌سازی بازار سازی در این قراردادها و همچنین افزایش معامله‌گران از طریق کاهش هزینه‌های مبادلاتی و ارتقای کارایی بازار گام بردارد. در همین راستا، بورس دالیان در نظر دارد طی دو اقدام مهم نسبت به توسعه همه جانبه این بازار اقدام نماید؛ گام اول راه‌اندازی قراردادهای سویای درجه ۱، سویای دو و روغن پالم، و گام بعدی، راه‌اندازی قراردادهای دانه‌های روغنی بر پایه تسویه یوآنی برای سرمایه‌گذاران و مشتریان خارجی. در این راستا، تدوین مقررات جدید برای این بازار با رویکرد تسهیل حضور مشتریان خارجی و داخلی در دستور کار قرار دارد. در تکمیل این فرآیند، بورس دالیان امسال اقدام به راه‌اندازی "طرح تضمین درآمد کشاورزان" نموده که حدود ۳۰۰ هزار تن سویا، ۸ هزار خانوار و ۶۴ تعاونی کشاورزی را پوشش داده است.

در کنار این اقدامات، طرح‌های دیگری همچون گسترش طرح قراردادی بیمه و توسعه زمین‌های کشاورزی و مراکز جمعیتی روستایی در دست اجرا قرار دارد. مدیرعامل بورس دالیان در پایان به طرح‌های دیگر این بورس برای پذیرش و راه‌اندازی قراردادهای غلات تراریخته، اختیار معامله ذرت، توسعه پژوهش، راه‌اندازی قراردادهای آتی برنج گرد، فلفل و اختیار معامله سنگ آهن اشاره کرد.

راهبردی و بین‌المللی را برای این بورس به ارمان آورد. دوم اینکه با توجه به نقش اقتصاد دانه‌های روغنی در چارچوب اقتصاد چین، این بخش یکی از موتورهای محرک بازار بورس دالیان و از جمله عوامل کلیدی موفقیت این بورس در تبدیل شدن به یک مرکز مبادلات قراردادهای آتی به شمار می‌رود. سوم اینکه بازار دانه‌های روغنی بستری برای کسب تجربه و توسعه بر پایه این محصول و پیشرو در نوآوری سازمانی و نهادی در خصوص قراردادهای آتی بورس دالیان بوده است. مورد چهارم نیز، این قراردادها در خط مقدم توسعه بورس دالیان قرار دارند. به گفته فنگ، اقتصاد جهانی هم‌اکنون با چالش‌ها و نااطمینانی‌های روزافزونی مواجه است. به طور خاص در چین، بخش عرضه و فروش در بازار کشاورزی بورس دالیان، تغییر در الگوی تجارت سویا، استفاده از سویا به عنوان خوراک دام و سایر عوامل به طور گسترده‌ای بازار دانه‌های روغنی امسال را تحت تأثیر قرار داده‌اند و ضرورت‌ها و نیازهای جدیدی را در رابطه با ایجاد تحولات بیشتر و عمیق‌تری در کارکردهای بازار قراردادهای آتی دانه‌های روغنی و روغن خام مطرح ساخته است. در این بستر، بورس دالیان از ابتدای سال جاری، خود را با تغییرات و تحولات بازارهای نقدی و

بررسی روند قیمت کالا و سهام شرکت ملی مس ایران اهمیت آمارهای بورس کالا در تحلیل بازار سهام

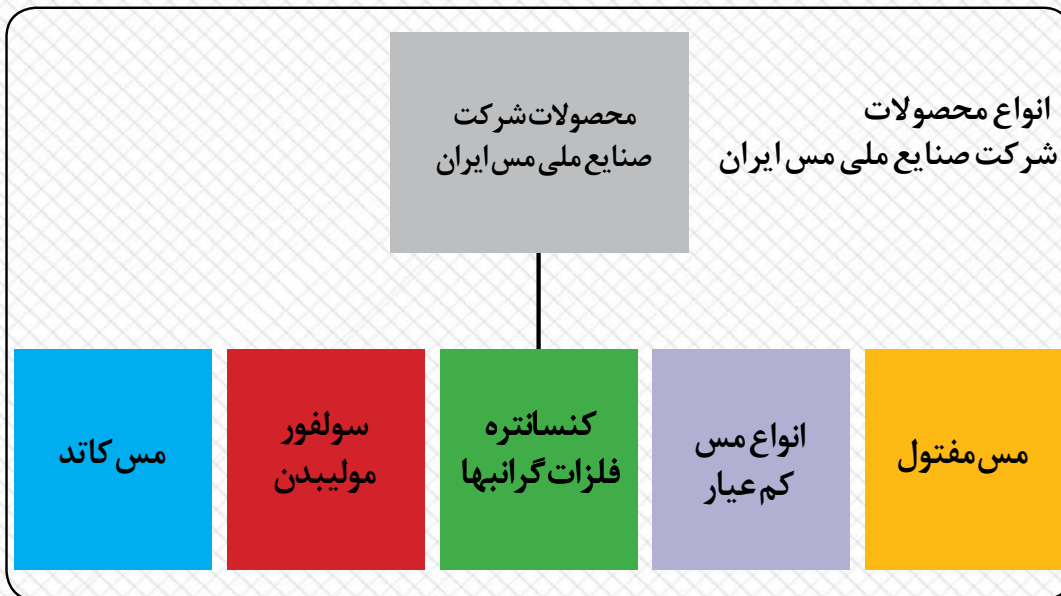
در این سری از مقالات سعی شده است رابطه بین سه مولفه قیمت محصولات، حجم فروش محصولات و قیمت سهام برخی شرکت‌های حاضر در بازار سهام که محصولاتشان را در بورس کالای ایران نیز عرضه می‌کنند را به صورت آماری تفسیر کنیم. در واقع به این سؤال که آیا قیمت‌های محصولات در بورس کالا رابطه‌ای با قیمت سهام شرکت مورد نظر در بورس اوراق بهادار دارد یا خیر پاسخ داده می‌شود. اگر ارتباطی بین قیمت‌ها وجود دارد، آیا آن را می‌توان با یک رابطه آماری نشان داد یا اینکه آن را به صورت آماری تفسیر کرد؟ در دو مقاله قبلی که در پیام اقتصادی بورس کالا منتشر شد، شرکت‌های فولاد مبارکه اصفهان و پتروشیمی شازند مورد بررسی قرار گرفتند که در این مقاله، شرکت ملی مس ایران مورد بررسی قرار می‌گیرد.

مقدمه

شکور علیشاهی

سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه هر روز با سه چالش بزرگ خرید، نگهداری یا فروش سهام‌های مورد معامله در بورس اوراق بهادار روبرو هستند. برای اینکه فعالان این حوزه با چالش‌های پیش‌رو دست و پنجه نرم کنند، علاوه بر مطالعه روزانه اخبار و بررسی شرایط کلان اقتصادی به تحلیل‌های مختلف اعم از تحلیل بنیادی، تکنیکال یا آماری روی می‌آورند. تمامی تحلیل‌ها از هر نوع که باشند در صدد پاسخگویی به دو پرسش بزرگ برای راهنمایی سرمایه‌گذار جهت مواجهه با سه چالش مطرح شده است. سؤال اول: آیا قیمت فعلی سهم برای خرید یا نگهداری ارزنده است؟ و سؤال دوم هدف قیمتی سهم در آینده چه خواهد بود؟

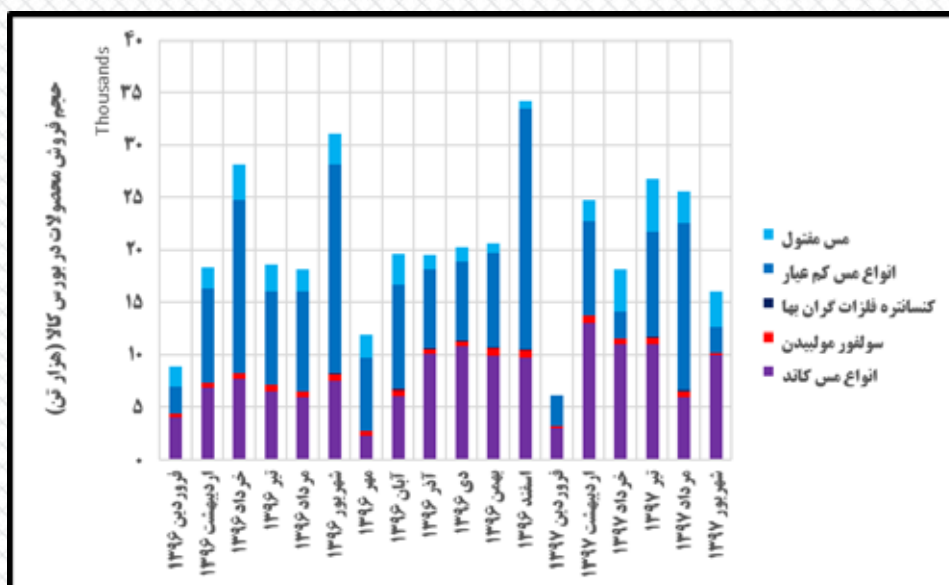
یکی از عوامل بنیادی تأثیرگذار در قیمت سهام مبلغ فروش شرکت است که در صورت سود و زیان به آن اشاره می‌شود. مبلغ فروش از دو مولفه حجم فروش محصولات و قیمت فروش تشکیل شده است. یافتن رابطه‌ای بین قیمت و حجم محصولات شرکت که در بورس کالا معامله می‌شود و قیمت سهام می‌تواند با دو هدف بزرگ انجام پذیرد. اول اینکه رابطه بین بورس کالا و بورس اوراق بهادار را روشن کرده و تأثیر این دو بازار را روی یکدیگر نشان دهد و فعالان بازار سرمایه را با منبع جدید تحلیلی آشنا کند. دوم اینکه روش تحلیلی جدیدی را به تحلیلگران ارائه می‌دهد تا سرمایه‌گذاران را به وسیله آن بهتر راهنمایی کنند. این مهم که بخشی از پاسخ سئوالات مطرح شده در بازار سرمایه را می‌تواند در بورس کالا یافت موضوع جدیدی نیست اما یافتن رابطه‌ای آماری و استفاده از داده‌های بورس کالا جهت پیش‌بینی قیمت می‌تواند آغاز راهی باشد که اهمیت بورس کالای ایران را بیش از پیش نشان دهد.

۳. بررسی رابطه قیمت محصولات عرضه شده توسط شرکت با قیمت سهم در بورس اوراق بهادار

۳.۱. بررسی کل محصولات

۳.۱.۱. بررسی حجم معاملات در بورس کالا

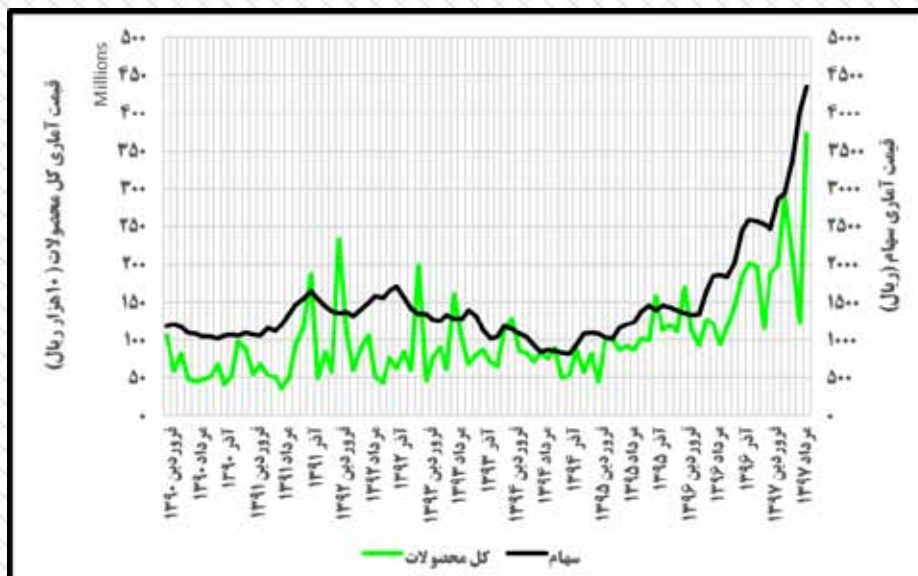

شکل ۲: بررسی روند حجم فروش کل محصولات شرکت در بورس کالا به تفکیک نوع محصول

منبع: سایت بورس کالای ایران

۳.۲. بررسی قیمت معاملات در بورس کالا

۳.۲.۱.۱. بررسی روند میانگین قیمت آماری کل محصولات در بورس کالا قیمت سهام در بورس اوراق بهادار

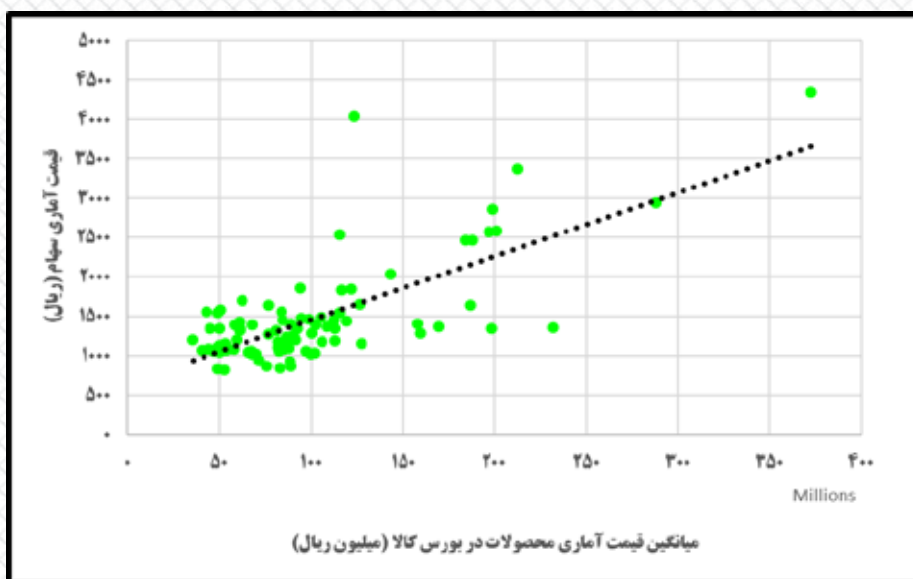

شکل ۲: بررسی روند میانگین قیمت آماری کل محصولات عرضه شده توسط شرکت در بورس کالا و قیمت آماری سهام در بورس اوراق بهادار

منبع: سایت بورس کالای ایران - سایت بورس اوراق بهادار تهران

روند قیمت آماری سهام شرکت صنایع ملی مس ایران در بورس اوراق بهادار و میانگین قیمت آماری محصولات آن در بورس کالای ایران هر دو صعودی است و به نظر می رسد در طول زمان برآیندی هم جهت دارند. البته میانگین قیمت آماری محصولات در بورس کالای ایران با نوسانات شدیدی نسبت به قیمت آماری سهام حرکت کرده است. این موضوع را می توان به نوسانات قیمت جهانی مس نسبت داد.

در ادامه با این فرض که تغییرات قیمت سهام معلول تغییرات قیمت محصولات شرکت است، با استفاده از روابط آماری به بررسی شدت و میزان این رابطه می پردازیم.

شکل ۲: بررسی رابطه خطی بین میانگین قیمت آماری کل محصولات عرضه شده توسط شرکت در بورس کالا و قیمت آماری سهام در بورس اوراق بهادار

منبع: سایت بورس کالای ایران - سایت بورس اوراق بهادار تهران

جدول شماره ۱

نام محصول	R ²	شدت رابطه	PValue	در سطح اطمینان ۹۵٪
کل محصولات	۵۲٫۱٪	متوسط	۰٫۰۰۰	معنادار
انواع مس کاتد	۶۶٫۵٪	متوسط رو به قوی	۰٫۰۰۰	معنادار
سولفور مولیبدن	۷۳٫۱٪	قوی	۰٫۰۰۰	معنادار
کنسانتره فلزات گرانبها	۴۰٫۲٪	متوسط رو به ضعیف	۰٫۰۰۰	معنادار
انواع مس کم عیار	۲۸٫۷٪	ضعیف	۰٫۰۰۰	معنادار
مس مفتول	۶۷٫۴٪	متوسط رو به قوی	۰٫۰۰۰	معنادار

جدول شماره ۲

نام محصول	R ²	شدت رابطه	PValue Total	در سطح اطمینان ۹۵٪	PValue Linear	در سطح اطمینان ۹۵٪	PValue Quadratic	در سطح اطمینان ۹۵٪
کل محصولات	۵۳٫۰٪	متوسط	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۵۴	بی معنا
انواع مس کاتد	۸۰٫۱٪	قوی	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار
سولفور مولیبدن	۷۳٫۴٪	قوی	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۳۰۹	بی معنا
کنسانتره فلزات گرانبها	۴۰٫۸٪	متوسط رو به ضعیف	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۳۶۸	بی معنا
انواع مس کم عیار	۲۹٫۸٪	ضعیف	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۲۴۹	بی معنا
مس مفتول	۸۰٫۳٪	قوی	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار

نام محصول	R ²	شدت رابطه	PValue Total	در سطح اطمینان ۹۵٪	PValue Constant	در سطح اطمینان ۹۵٪	PValue commodity Price	در سطح اطمینان ۹۵٪	PValue Volume	در سطح اطمینان ۹۵٪
کل محصولات	۵۸٫۴٪	متوسط	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۸۱۸	بی معنا	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۱	معنادار
مس کاتد	۶۹٫۲٪	قوی	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۳	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۷	معنادار
سولفور مولیبدن	۷۳٫۱٪	قوی	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۷۰۲	بی معنا	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۸۶۲	بی معنا
کنسانتره فلزات گرانبها	۴۵٫۲٪	متوسط رو به ضعیف	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۶۶۷	بی معنا	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۷	معنادار
انواع مس کم عیار	۲۸٫۸٪	ضعیف	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۸۵۱	بی معنا
مس مفتول	۷۰٫۶٪	قوی	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار	۰٫۰۰۰	معنادار

یک بورس

صدها صنعت

صنعتی و معدنی

۱۸۹ شرکت، ۵۱ کالای پذیرفته شده را در این تالار عرضه می کنند.

فولاد

مس

آلومینیوم

سنگ آهن

سیمان

خودرو

کشاورزی

۱۲۷ شرکت، ۷۶ کالای پذیرفته شده را در این تالار عرضه می کنند.

آرد و گندم

جو و ذرت

جوجه یک روزه

شکر

پسته

زعفران

پتروشیمی و فرآورده های نفتی

۲۶۰ شرکت، ۵۷ کالای پذیرفته شده را در این تالار عرضه می کنند.

پلی پروپیلن

پلی اتیلن ترفتالات بطری

قیر

روغن موتور

محصولات شیمیایی

برخی از محصولات بازار فیزیکی و مرتبط با صدها صنعت

دانشگاه امام صادق (ع) با همکاری بورس کالا و معاونت علمی و فناوری
ریاست جمهوری برگزار می کند
جشنواره ایده پردازی حمایت از کالای ایرانی (کندو)

با کندو
you
can

دانشگاه امام صادق

بورس کالای ایران

ریاست جمهوری
معاونت علمی و فناوری